

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра історії

Кваліфікаційна робота
Освітній ступінь – бакалавр

На тему: «Розважальні передачі на українському телебаченні 1990-х рр. »

Виконала: студентка 4-го року навчання
Спеціальності: 032 «Історія та археологія»
Освітньої програми: «Історія та археологія»
Козяренко Валерія Анатоліївна

Науковий керівник: Клименко О. М.,
кандидат історичних наук

Рецензент: Бажан О. Г.,
доктор історичних наук, доцент

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____
«_____» _____ 2021 р.

Київ-2021

Зміст

Вступ	2
I Передумови розвитку телебачення за незалежності	7
1. Телебачення напередодні незалежності	7
2. Закон України про телебачення та радіомовлення	15
II Нове телебачення за незалежності	19
1. Недержавне телебачення	21
2. «Мегапол»	26
3. Розважальні програми «Мегаполу»	41
Висновки	50
Список використаних джерел та літератури	52
Додатки	60

Вступ

З кінця 1960-х — початку 1970-х років в українському телевізійному просторі домінував російський телепродукт, а українське розважальне телебачення не користувалося попитом. З приходом незалежності російське телебачення не припиняє вести мовлення в Україні, а навпаки — складає ще більшу конкуренцію державному телебаченню через матеріальну базу та швидше формування рекламного ринку.

Однак прийняття Закону про недержавні ЗМІ і свобода початку 1990-х виливається у різке зростання кількості телеканалів і телестудій та утворення «альтернативного» телебачення першої хвилі. У «незалежному» телефірі Києва з'являються телеканали, які масово починають транслювати раніше заборонені фільми, кліпи та музику. Однак досить скоро глядач «перенасичився» піратським контентом низької якості і з'явився запит на інший розважальний контент.

Мета: визначити критерії, що є засадничими для створення розважального телебачення в умовах становлення ринкової економіки

З поставленої мети випливають **завдання:**

- дослідити передумови розвитку незалежного українського телебачення;
- визначити основні критерії, що впливали на успішність телеканалу, що виготовляв розважальний контент.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є українське телебачення в 1990-х.

Предметом кваліфікаційної роботи є розважальні програми каналу «Мегапол»

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 1990 р. до 1996 року. Вибір нижньої хронологічної межі дослідження обумовлений прийняттям Закону СРСР «Про пресу та інші засоби масової інформації», що дозволив створення недержавних ЗМІ. Верхня хронологічна межа зумовлена змінами, що відбулися на законодавчому та, як наслідок, економічному рівнях у 1996 році. Того року Національна рада з питань телебачення та радіомовлення видала ліцензію на 12-годинне мовлення у 8 областях «Міжнародному Медіа-Центру

СТБ»; «Інтер» отримав ліцензію на щоденне 12-годинне мовлення на мережі загальнонаціонального каналу (УТ-3); «ICTV» — на 20-годинне щоденне у Києві та 20 областях, а «1+1» — на 12-годинне мовлення на мережі іншого загальнонаціонального каналу (УТ-2)¹. Тобто на телебаченні усталюються ті телеканали, які у ХХІ сторіччі формуватимуть ринок, мовлення поступово наближається до цілодобового, а також приймається Закон України «Про рекламу», що сприяло врегулюванню рекламного ринку, який є одним із спонсорів телебачення.

Історіографія

У низці праць про історію українського телебачення останню декаду ХХ ст досліджено менше, якщо зіставляти з дослідженням відповідного аналогічного часового проміжку радянського періоду. Більше уваги приділяється становленню українського законодавства про телебачення. У «Хроніці українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу» 1990-ті роки подано з акцентом на роботу державного телебачення². Це зумовлено досвідом роботи автора в структурах радянського телебачення, Державного телебачення незалежної України та його залученням до розробки законодавства у сфері телебачення.³ Як представники комерційного не- або частково державного телебачення першої половини 1990-х згадуються такі новоутворені канали, як «Міжнародна комерційна телерадіокомпанія», «Тоніс»⁴, «ЮТАР», «Тет-а-тет» (нині «ТЕТ») та «Гравіс»⁵. Також можуть зазначитися недостовірні назви телекомпаній.⁶ Що ж до вивчення розважального телебачення, то можна

¹ Мащенко І. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. С. 334-331.

² Мащенко І. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. 384 с.

³ У різні часи Іван Мащенко працював в Дирекції програм УТ, в Національній раді з питань телебачення та радіомовлення та в Національній телекомпанії України.

⁴ Українське телебачення: роки, події, звершення / М. Карабанов та ін. Київ, 2008. С. 50-51. Тут згадується лише «Міжнародна комерційна телерадіокомпанія» та «Тоніс».

⁵ І. Мащенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 200.

⁶ Наприклад, «Мегаполіс» замість «Мегапол». Десятник Г. Визначальні етапи історії кіномистецтва і телебачення: навчальний посібник. Київ, 2012. С. 249.

Джерельна база

Основним джерелом для вивчення медіа простору в період становлення України як незалежної держави було обрано щотижневу газету «П'ятниця», співзасновниками якої були газета «Хрещатик» та телекомпанія «Мегапол». «П'ятниця» спеціалізувалася на висвітленні новин світового кіно, та переважного українського телебачення, діяльності телеканалів у Києві та Україні, ознайомленні читачів із новинками музики, творчістю та біографіями акторів та режисерів. Також у газеті «П'ятниця» щотижня публікувалася телепрограма на наступний тиждень. Більшість використаних для дослідження статей та інтерв'ю написав журналіст – Валерій Новосвітній. У своїх публіцистичних матеріалах він може бути підкреслено суб'єктивним.⁷ Однак ми вважаємо за доцільне використовувати ці матеріали, адже спеціалізація газети «П'ятниця» відповідає темі дослідження. Було опрацьовано 254 випуски газети з 1992 до 1996 року (46 за 1992 рік, адже перший номер щотижневої газети вийшов наприкінці лютого; і по 52 номери за 1993-1996 роки).

Додатковим джерелом інформації стали усно історичні інтерв'ю з редакторами, ведучими режисерами та художниками, що працювали на телебаченні 1990-х і, власне, створювали його. Респондентам ставилося два наративні запитання⁸. Перше — прохання охарактеризувати сферу, з якої вони прийшли на телебачення (респонденти — публічні люди, тому приблизна біографія кожного з них нам завдяки попередній підготовці була відома); а друге — прохання охарактеризувати телебачення 1990-х. Для трьох інформантів, що працювали над виробництвом шоу «Бар “Чорний кіт”», було додано блок питань про виробництво цього шоу. Загалом було опитано вісім респондентів (2 жінки та 6 чоловіків), сім з яких за віком знаходяться у рамках від 54 до 65 років, а респондентці з найбільшим досвідом роботи на телебаченні

⁷ Валерій Новосвітній, журналіст газети «П'ятниця» висловив власну думку у статті, сказавши, що він є прихильником комерціалізації телебачення: державна телерадіокомпанія... [має отримати] не більше одного каналу. Всі інші мають бути комерційними» Новосвітній В. Перший конгрес — не останній? П'ятниця, 1992. № 35. С. 1.

⁸ Окрім інтерв'ю з Володимиром Галицьким, де респондент перехопив ініціативу в свої руки і сам почав розмову.

було 73 роки. Респонденти здобували «творчу» вищу освіту (як режисери, оператори, живописці, актори), філологічну (2) або ж пов'язану з технічною стороною телебачення (1). Фокус інтерв'ю спрямовано на професійну діяльність, адже як стверджує Абрамс Лінн, що люди краще пам'ятають події, пов'язані з повторюваним досвідом, пов'язаним із навичками, наприклад, робочими.⁹

Характерним для половини цих інтерв'ю¹⁰, переважно у старшій групі респондентів, є уникнення розголошення імен людей, які брали участь у виготовленні недостатньо якісного, на думку інформантів, контенту або ж були залучені до сумнівної з точки зору законності діяльності. Неодноразово після завершення запису респонденти називали імена тих, про чію діяльність у самому інтерв'ю відгукувалися негативно, але без згадки імені. Був випадок, коли респондент попросив не транскрибувати пасаж про колегу або ж не назвав імені людини, що займалася незаконною діяльністю, але факт незаконної діяльності визнав¹¹, а також коли неодноразово просив зупинити запис, аби повідомити інформацію «для загального розуміння, але не під запис».¹² Враховуючи недосконалість людської пам'яті, і те, що усно історичне інтерв'ю є ненадійним інформантом стосовно дат¹³, то такі дані з інтерв'ю ми не використовуємо у дослідженні, не підкріплюючи їх додатковими джерелами іншого типу, крім випадків браку недостатньої кількості інформації — у такому разі для повного розкриття теми і предмету дослідження було використано метод «перехресного опитування джерел». Але коли йдеться про травмуючі

⁹ 1933: «І чого ви ще живі?» / упоряд. Т. Боряк. Київ, 2016. С. 45.

¹⁰ Інтерв'ю з Вадимом Тупчієм, Юрієм Макаровим, Наталею Яблуновською, Олександром Баром.

¹¹ Інтерв'ю з Юрієм Макаровим.

¹² Інтерв'ю з Володимиром Галицьким.

¹³ «Питання про час є найменш ефективним стимулом у ході опитування, оскільки респондент оповідає свою історію життя, в якій відліками часу є маркери його буття – закінчення школи, університету, одруження тощо» 1933: «І чого ви ще живі?» / упоряд. Т. Боряк. Київ, 2016. С. 38.

події, дати можуть бути більш достовірними, адже негативні емоції більше закарбовуються у пам'яті людини.¹

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена її метою та дослідницькими завданнями. Робота складається з двох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури та додатків. У додаках надано інтерв'ю.

¹ 1933: «І чого ви ще живі?» / упоряд. Т. Боряк. Київ, 2016. С. 38.

I Передумови розвитку телебачення за незалежності

Перед початком аналізу перебувального телебачення варто зазначити, що у 1980-ті УРСР входила з двома телеканалами. З 1970-х першим каналом у всіх республіках стала програма Центрального Телебачення¹⁵. 6 березня 1972 року в Україні, першій серед республік СРСР, було запроваджено роздільне двоканальне телемовлення: Перша програма — ЦТ (охоплювала на той час 80% населення України); Друга програма — УТ (60%)¹⁶. У Києві тим часом працював передавач і три програми (мовлення на столицю і область), а вже через три роки Першою програмою було охоплено 88% населення, Республіканською — 72% населення, об'єднаною програмою — 17%¹⁷.

1. Телебачення напередодні незалежності

Телебачення як засіб масової інформації тісно пов'язане з «перебудовою». На телебаченні гласність проявилася у відновленні телевізійної форми прямого ефіру, що на практиці означало зменшення цензури¹⁸. На ЦТ з'явилася програма «12-й поверх», де у прямому ефірі підлітки ставили питання урядовцям, висловлювали власні міркування, програма «Погляд», де для глядачів працювала «гаряча лінія», музично-інформаційна програма «До і після півночі», а також ранкова «90 хвилин»¹⁹. Спільними для нових програм були прямоефірність, ведучі, що мали та висловлювали власну думку та нова екранна форма. На Українському телебаченні втілювачами нових віянь стала «Молодіжна студія «Гарт»». З-поміж аналітично-новинневих програм

¹⁵ Центральна студія телебачення, створена 1951 року, що існувала поруч з місцевим та обласним мовленням з 1950-х до 1991 року. Програми ЦТ транслювалися з Москви до союзних республік російською мовою.

¹⁶ І. Мащенко. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 128.

¹⁷ Каганов Ю. О. Конструювання "радянської людини" (1953–1991): українська версія / Наук. ред. Турченко Ф. Г. Запоріжжя, 2019. С. 211.

¹⁸ Щоправда, варто зазначити, що «гласність» оминула висвітлення проблеми Чорнобильської аварії. 1 травня 1986 року було видано протокол, що наказував «направити в райони, прилегаючі к зоні розміщення Чернобыльской АЭС, группу советских корреспондентов с целью подготовки материалов для печати и телевидения, свидетельствующих о нормальной жизнедеятельности этих районов» Цит. за: І. Мащенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 151.

¹⁹ І. Мащенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 166.

українського телебачення вона була конкурентоспроможною у боротьбі за увагу глядача з «першою кнопкою»²⁰. Як зазначає в інтерв'ю Олександр Ткаченко:

ми робили сюжети, які знімали, і сюжети такого, як називало наше керівництво, синьо-жовтого кольору. Фактично це не були такі якісь там душераздіраючі речі, але були сюжети про історію, було намагання... Тобто, ну більш-менш об'єктивно висвітлити те, що насправді відбувається в суспільстві²¹

Також в Україні з перебудовою з'явився гострий гумор Тарапуньки і Штепселя²². Щоправда для цього комічного дуету було характерне протиставлення мов: «високе/низьке, престижне/непрестижне». Тарапунька грав роль суржикомовного дурника, а Штепель, як зазначає мовознавиця Лариса Масенко:

розумного та розважливого російськомовного партнера, котрий керував поведінкою Тарапуньки, постійно виручаючи його з халеп, у які той потрапляв через свою недоумкуватість²³.

Тобто суржик Тарапуньки протиставляється «нормальній і престижній»²⁴ російській мові. Загалом, гострий гумор «з перцем» і сатира набули поширення з початком перебудови²⁵.

У другій половині 1980-х років з'являється «нова форма спілкування» — телемости. Хоча технічна можливість проводити їх існувала й раніше, але суспільну потребу у розмаїтті думок партійне керівництво дозволило задовольняти частково. Перший український телеміст «Київ-Братислава» відбувся 1986 року²⁶. За період 1987-1989 років було проведено близько двох

²⁰ Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 675.

²¹ Інтерв'ю Миколи Вересня з Олександром Ткаченко від 11 червня 1996 р. 24:00-25:00. URL: http://oralhistory.org.ua/interview-ua/407/?fbclid=IwAR2tzqVTD54uG69oZcgZIIENoc3_bxcSlvj1HJ-t_0UJfoFtfnoNXoxg0ls (дата звернення: 03.03.2021).

²² Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 674.

²³ Масенко Л. Інтернаціоналізм плюс русифікація. Телевізійні стратегії приниження української мови. День. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/internacionalizm-plyus-rusifikaciya> (дата звернення: 18.04.2021).

²⁴ Там само.

²⁵ Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 675.

²⁶ Одним з перших у Союзі став телеміст «Ленінград-Сіетл» 1985 року. І. Машенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С.175.

десять екранних діалогів, щоправда, виробництво цих передач все ще контролювало Держтелерадіо СРСР. Після 1990 року проведення телемостів на Українському телебаченні припинилося, бо Мінзв'язку СРСР та зарубіжних супутникових систем, що підпорядковувався Держтелерадіо СРСР, відмовив союзним республікам у фінансуванні каналів зв'язку, а своїх валютних коштів УТ не мало²⁷.

У 1989 році було знято з ефіру УТ інформаційну програму ЦТ «Время»²⁸, яка вперше вийшла в ефір 1968 року²⁹. Вона транслювалася о 21.00, і оскільки дублювати її були зобов'язані всі канали, то у глядачів українського телебачення до 1989 року просто не залишалося жодного вибору у цьому часовому відтинку ефірної сітки. Перший власний випуск новин УТ покаже лише через 2 роки — 19 серпня 1991 року.³⁰

У 1990-1991 роках матеріали про «білі плями» історії та фольклорні концерти заповнили етер українського телебачення. Наприклад, прайм-тайм УТ-1 віддавали «маловиразним політичним передачам» та класичним або фольклорним концертам, в той час, як ОРТ транслювали серіал «Просто Марія». Тому глядачі надавали перевагу «першій» кнопці, адже там виникали нові телеканали, з'являлися нові імена³¹. Як дослідив як дослідив Сергій Тримбач проблема державного українського телебачення першої половини 1990-х — це домінування «народницької парадигми «научення» мас» з метою українізації, «одержавлення свідомості»³². Однак образи, класичні для літератури ХІХ-початку ХХ століття, для ототожнення себе із ними не

²⁷ І. Мащенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 176.

²⁸ І. Мащенко. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 176.

²⁹ Каганов, Ю. «Останкінський шприц» і український глядач: вплив телебачення на формування «радянської людини» (1950-ті – 1985) / Zaporizhzhia Historical Review. 2018. №1(50). С. 190.

³⁰ Мащенко І. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 189.

³¹ Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 677.

³² Там само. С. 677.

підходили³³. Також у УТ-1 не було збалансовано програмну сітку, а найуспішнішим продуктом був проєкт про спорт.³⁴

Навесні 1990 року Верховна Рада СРСР дозволила створення недержавних електронних ЗМІ³⁵. Вони мали діяти на основі самоокупності та госпрозрахунку.³⁶ На території РРФСР одразу з'явилися приватні компанії, і уже у вересні 1990 року деякі програми ЦТ виготовлялися ними³⁷, серед яких були і розважальні³⁸. Створення першого розважального телебачення в структурі Держтелерадіо України почнеться у вересні 1992. Ним стане програма УТ-3, до створення якої у березні 1993 року почнуть долучати і приватні компанії-виробники.³⁹ На той самий період прибаде і активна співпраця каналу з рекламодавцями та спонсорами.⁴⁰

Проблема наповнення державного ефіру поставала гостро і до цього: після 13 травня 1991 року, коли на УТ-2 вперше було ретрансльовано новоутворений демократичніший, порівняно із першою російською програмою, РТР. Оскільки концепції УТ-2 не існувало, то ретрансляцію РТР перекрили старими фільмами, записами вистав, концертів, спортивними трансляціями⁴¹. Але вже після серпневого путчу кращі програми РТР все ж почали показувати на УТ-2, від чого канал, звісно, розвиватися швидше не почав. Те, що республіканське телебачення, перебуваючи на державному фінансуванні,

³³ Там само. С. 677-678.

³⁴ Там само. С. 679.

³⁵ Закон «Про пресу та інші засоби масової інформації». Відомості З'їзду народних депутатів СРСР і Верховної Ради СРСР від 27.06.1990 — 1990 р., № 26, стор. 492.

³⁶ Метод господарювання, найважливішим принципом якого є фінансування виробництва за рахунок доходів від реалізації товарів і послуг, а також матеріальна зацікавленість колективу в роботі.

³⁷ Наприклад, приватна телекомпанія «Вид».

Скуратовський Б. История украинского ТВ глазами зрителя. Часть 2. URL: <https://mediasat.info/2016/01/20/history-of-ukraine-television-2/> (дата звернення: 19.03.2021).

³⁸ Шоу «Поле чудес» вперше вийшло в жовтні 1990 року, реклама у ньому давала виробнику прибутки. Телекомпания "ВИД" вчера и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. С. 10.

³⁹ Новосвітній В. «Мегапол» припиняє діяльність на сьомому телеканалі. П'ятниця. 1993. №4. С. 1.

⁴⁰ Інтерв'ю з Юрієм Макаровим.

⁴¹ Мащенко І. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 185.

мусило опиратися на вказівки планово-фінансових структур, не сприяло винайдення моделей поєднання творчості з економічною результативністю⁴².

На відміну від українського, російське телебачення швидше адаптувалося до умов ринку. Влітку 1993 року змінилася структура рекламної діяльності телерадіокомпанії «Останкіно», адже телекомпанія «ВиД» та InterVideoCommerz створили рекламну агенцію INTERVID, що означало спрощення процедури розміщення реклами в ефірі, бо до цього для розміщення реклами у конкретній програмі необхідно було звертатися до автора чи продюсера.⁴³ Окрім комунікаційних труднощів, виникали ще різкі коливання у вартості. Компанія INTERVID мала намір створити єдину структуру всередині «Останкіно», яка б співпрацювала не з окремими замовниками, а з рекламними агенціями. Це трапилося вже влітку 1994 року, коли INTERVID увійшов у консорціум рекламних агентств «Реклама-холдинг», який отримав права на продаж усіх рекламних можливостей «Останкіно», на рівних з агентствами Premier SV и Video International⁴⁴. Приватний український «1+1», що почав мовлення у вересні 1995 року, також продавав рекламу у своєму ефірі централізовано — через власну рекламну агенцію «Пріоритет»⁴⁵. Телекомпанія «Мегапол» свого відділу з продажу реклами не мала⁴⁶. Обидва телеканали розглядатиметься у наступному розділі.

Наприкінці 1992 року «ВиД» повідомили про початок співпраці з регіональними телекомпаніями, і досить показово, що до «регіональних» у «ВиД» включають і Харків. Як повідомляє «Коммерсант», переговори вже було проведено та особливістю співпраці мав бути обмін телепродуктами на некомерційній основі⁴⁷. У цей час в Росії можна простежити зниження кількості

⁴² Мащенко І. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 192-196.

⁴³ Ъ-Воробьев А. В «Останкино» создано новое рекламное агентство. Коммерсантъ. 1993. №122. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/52293>.

⁴⁴ Телекомпания "ВИД" вчера и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. С. 10.

⁴⁵ Макаров Ю., Герасим'юк О., Чернілевський С. Ти не один!: з новітньої історії телебачення. Харків, 2004. С. 30.

⁴⁶ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

⁴⁷ А.В. Планы телекомпаний в 1993 г. (ВИД). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34741>

політичного мовлення в ефірах. «РосТВ» оголосило про зменшення кількості політичних програм і переорієнтацію ефіру на розважальний контент⁴⁸. Також про зменшення політичного і публіцистичного сповіщення повідомив 1-й канал телерадіокомпанії «Останкіно». Наприклад, тривалість програм «Нової студії» знизиться на 67,5%, а її час займуть вітчизняні художні фільми⁴⁹.

Попри зменшення політичних програм, очільники московського телебачення не втрачали можливості здійснювати вплив на телебачення екс-республік. Зокрема, колишній президент «Останкіно» Єгор Яковлев висловив ідею створення на основі компанії міждержавного телебачення за умов, що країни СНД фінансуватимуть виробництво передач на додачу до плати за розповсюдження програм⁵⁰. Тобто, Україна мала сплатити до бюджету міждержавної компанії суму, що того року дорівнювала сумі річного бюджету Укртелерадіокомпанії⁵¹. І це за умов, що на компанію поширювалася б юрисдикція Росії та майно належало б «Останкіно». До того ж було незрозуміло, якою буде інформаційна політика компанії стосовно висвітлення суперечливих у стосунках держав ситуацій. Зрештою, Україна не долучилася до створення міждержавної телекомпанії. А вже 1993 року вийшов указ президента Росії Бориса Єльцина про обов'язок «Останкіно» поширювати інформацію проросійського спрямування у державах СНД.⁵² Це означало що якби Україна і долучилася до створення такого мовника регулювання інформаційної політики міждержавного каналу екс-республік було б ускладненим політичними амбіціями кожної з них .

Канадська дослідниця Марта Дичок у своїй монографії про основні політичні економічні та культурні питання, з якими зіткнулася Україна за перші 8 років незалежності, стверджує, що метою Росії було продовжувати справляти

⁴⁸ Ъ-Воробьев А. Планы телекомпаний в 1993 г. (РосТВ). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34739>

⁴⁹ Ъ-Николаевич А. Планы телекомпаний в 1993 г. (Останкино). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34738>

⁵⁰ Мащенко І. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 199.

⁵¹ Мащенко І. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 199.

⁵² Мащенко І. Телебачення України. — Київ, 1998. Т. 1. С. 199-200.

враження, що нічого не змінилося після 1991 року і територія Радянського Союзу все ще є територією, де монополію на мовлення має Москва⁵³. Російське телебачення продовжувало показувати програми російською мовою і транслювати новини з перспективи Москви.⁵⁴

За часів СРСР процес формування мережі розповсюдження першого каналу ЦТ відбувався без врахування інтересів союзних республік (через Україну, наприклад, пролягали радіорелейні мережі ЦТ на Закавказзя, Молдову, Ростовську область Росії, і права доєднувати передавання своїх каналів республіки не мали⁵⁵). Ще певний час після розпаду СРСР комунікаційні зв'язки продовжували бути спільною власністю і були інтегровані в централізовану у Москві інформаційну систему. Україна вже мала власне незалежне телебачення і радіо, але продовжувала приймати ефір з Москви. Коли Київ забрав частину комунікаційної системи, він все одно залишився всередині радянської системи.⁵⁶

До кінця 1994 року діяв договір, згідно з яким Держтелерадіо України, по суті, оплачувало «доставку» російського мовлення до телеекранів глядачів, адже російська сторона оплачувала ретрансляцію за розцінками у своїй країні, де аналогічні послуги зв'язку були втричі дешевшими⁵⁷. Борг «Останкіно» на початок 1995 року складав 13 мільярдів російських рублів, який відмовився сплачувати його «спадкоємець» — «Громадське російське телебачення» (створене 1 лютого 1995 року). Але припинити ретрансляцію російського каналу Держтелерадіо України було не готове. Як тимчасовий захід, організація продовжила трансляцію за допомогою регіональних підрозділів (тобто все одно оплачувала поширення програм «ГРТ»). І це зрозуміло, адже звичка українців дивитися цікавішу «першу кнопку» формувалася дуже довго.

⁵³ Dychzok M. Ukraine: Movement Without Change, Change Without Movement. Psychology Press, 2000. С. 131.

⁵⁴ Dychzok M. Ukraine: Movement Without Change, Change Without Movement. Psychology Press, 2000. С. 131.

⁵⁵ Новосвітній В. «Это первый» нині у Києві — третій. *П'ятниця*. 1995. № 31. 4 серпня. С. 3.

⁵⁶ Dychzok M. Ukraine: Movement Without Change, Change Without Movement. Psychology Press, 2000. С. 32.

⁵⁷ Новосвітній В. «Это первый» нині у Києві — третій. *П'ятниця*. 1995. № 31. 4 серпня. С. 3.

Кризю українського-російського розподілу ефіру можна проілюструвати ще й ситуацією із серіалом «Санта-Барбара» восени 1995 року. Американська «мильна опера» була вперше показана на російському телеканалі, що вів мовлення і в Україні. Дуже скоро українці вподобали серіал. Українське телебачення також придбало права на трансляцію, почався показ в українському на тій же частоті, що показував і російський канал, і незабаром багато глядачів почали скаржитися на форсовану українізацію. УТ зупинили трансляцію поверх російської, але поставили свою трансляцію серіалу частіше, ніж російського каналу. Українці переключилися на українськомовну версію на УТ, щоб дивитися їхню програму щодня замість російськомовної тричі на тиждень, і більше не скаржилися на мовне питання⁵⁸.

Тож, на початку 1990-х програми «Останкіно» ретранслювалися повністю, програми «Російського каналу» в Україні — до 60% обсягу, а також дві третини «Освітньої програми»⁵⁹. Суттєві зміни у наповненні державних каналів розпочалися з 1993 року, коли буде створено УТ-3, і в його ефірі почнуть виходити програми виробництва комерційних студій та компаній з виготовлення контенту. Причиною цього стане, власне, розвиток некомерційного телебачення, що розпочався з проголошенням незалежності України. Але це питання буде представлено у наступному розділі.

Що ж до «першості кнопок», то лише влітку 1995 року відбулися певні зміни. На частотному каналі, по якому трансливалося колишнє «Останкіно», з'явилися програми УТ-1, на четвертому частотному, де було УТ-1, почали показувати УТ-2, а на третій, де було УТ-2, перейшло «Останкіно»⁶⁰. Тобто, якщо станом на початок року УТ-1 могли дивитися 96,3% населення, УТ-2 — 77,1%, а «Останкіно» — 91,3%⁶¹, то після видання наказу Держтелерадіо програми УТ-2 змогли побачити на 14,2% глядачів більше.

⁵⁸ Dychzok M. *Ukraine: Movement Without Change, Change Without Movement*. Psychology Press, 2000. С. 131.

⁵⁹ Мащенко І. *Телебачення України*. Київ, 1998. Т. 1. С. 200.

⁶⁰ Новосвітній В. «Это первый» нині у Києві — третій. *П'ятниця*. 1995. № 31. 4 серпня. С. 3.

⁶¹ Новосвітній В. «Это первый» нині у Києві — третій. *П'ятниця*. 1995. № 31. 4 серпня. С. 3.

Отже, з розпадом Радянського Союзу технічна база головного осередку телевиробництва — «Останкіно» — залишилася Росії, хоч у його спорудження та забезпечення було вкладено кошти платників податків усіх радянських республік (український вклад оцінюється в близько 400 мільйонів рублів⁶²). Якщо до 1991 року конкурувати за глядача з РРФСР гострої потреби не було, то з появою міждержавного кордону загострилася потреба у «побудові» такого кордону й на телебаченні. Адже російська інформаційна політика, яка обслуговувала інтереси Росії, не була вигідна для України. Тож, виробництво власного конкурентного продукту у боротьбі за глядача було на часі, і створення приватних виробників контенту могло цьому посприяти.

3. Закон України про телебачення та радіомовлення

У перші роки після проголошення незалежності в Україні використовувалося здебільшого радянське законодавство, хоча до нього й було внесено зміни. Зокрема, до 22 лютого 1994 року діяло положення Ради Міністрів УРСР про те, що реєстрацію телерадіоорганізацій мала здійснювала Державна телерадіокомпанія України та її підрозділи в області⁶³. Також існувала інструкція Мінзв'язку, що регулювала діяльність телекомпаній, і вона діяла до кінця 1993 року⁶⁴. Відповідно до неї, 25% показаної компанією продукції мала становити оригінальна, нею виготовлена⁶⁵. Протягом 1990-1993 років в Україні було зареєстровано близько 200 комерційних радіоструктур⁶⁶.

Президент України Леонід Кравчук у 1992 році висловився на підтримку розвитку в Україні недержавних телерадіокомунікацій, адже «конкуренція має бути звичним явищем»⁶⁷. Щоправда, розвиток комерційного телебачення

⁶² Мащенко І. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 200.

⁶³ Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. С. 310.

⁶⁴ Інструкція Міністерства зв'язку України від 12 травня 1993 р. № 72.

⁶⁵ Новосвітній В. Різдвяний сюрприз «Мегаполу». *П'ятниця*. 1993. №1. С. 1. За словами директора телеканалу «Мегапол», цієї інструкції мало хто дотримувався. Щоправда, він або журналіст припустилися помилки, назвавши Мінзв'язок «Мінфіном». *Там само*.

⁶⁶ Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. С. 310.

⁶⁷ Наші діалоги: Президент Л. Кравчук — читачі «Вечірки». *Вечірній Київ*. 1992. №6. 10 січня. С. 2.

супроводжувався напливом неліцензійної, переважно західної кінопродукції у неякісному перекладі⁶⁸. У зв'язку з цим Президент зауважив, що якість власних теле- та радіопередач мала бути достатньою, аби протистояти якості фільмів з заходу та зарубіжним програмам, які українці приймають через антени.⁶⁹ Також він заявив про необхідність прийняття законів та встановлення нормативів для регулювання діяльності телерадіомовлення.⁷⁰

Однією з вимог до уряду VII позачергового з'їзду журналістів (1992 рік) була демонополізація теле- та радіомовлення і допущення існування альтернативних теле- та радіоканалів і передач, а також здійснення програми створення національного телебачення та радіомовлення⁷¹. Прем'єр Леонід Кучма запропонував вивчити питання про передачу одного з телеканалів творчим спілкам України⁷², а вже в грудні 1993 року було прийнято Закон України про телебачення і радіомовлення, який став чинним 22 лютого 1994 року. Його дія поширювалася на всі, незалежно від форм власності, суб'єкти галузі телебачення і радіомовлення, якщо їхня продукція розраховувалася на масове приймання споживачами⁷³. Цим же законом було затверджено створення Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, однією з функцій якої було надання ліцензій на мовлення на конкурсній основі та контроль за додержанням телерадіоорганізаціями Закону України у відповідній галузі та умов ліцензії.⁷⁴ Також Нацрада за законодавством мала право скасувати ліцензію у разі відсутності мовлення протягом року з дня її видачі⁷⁵.

⁶⁸ Герман Ю. Ох, вже ці переклади... *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

⁶⁹ Наші діалоги: Президент Л. Кравчук — читачі «Вечірки». *Вечірній Київ*. 1992. №6. 10 січня. С. 2.

⁷⁰ Наші діалоги: Президент Л. Кравчук — читачі «Вечірки». *Вечірній Київ*. 1992. №6. 10 січня. С. 2.

⁷¹ Журналісти волають про допомогу. *Вечірній Київ*. 1992. №12. 20 січня. С. 1.

⁷² Уряд погодився допомогти пресі. *Вечірній Київ*. 1992. №12. 24 січня. С. 1. Але у прийнятому 1993 року законі Держтелерадіо залишилося з правом володіти двома телеканалами. Новосвітній В. Телебачення в законі. *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

⁷³ Закон України про телебачення та радіомовлення (21.12.1993). Ст. 4.

⁷⁴ Раніше цим займалася Держтелерадіокомпанія та її підрозділи. Новосвітній В. Телебачення в законі. *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

⁷⁵ Положення актуальне досі. Закон України про телебачення та радіомовлення. Ст. 37.

Було передбачено три етапи покарання за порушення законодавства про телебачення: попередження — штраф — тимчасове припинення ліцензії або ж її ануляція⁷⁶. Стосовно реклами у Законі про телебачення зазначалося, що щорічні надходження на рахунки державних телерадіоорганізацій від реклами та спонсорів не мають перевищувати 25 % їхнього бюджету⁷⁷. Також Закон, прийнятий 1993 року, заборонив рекламу у передачах для дітей до 14 років⁷⁸. Це призвело до різкого скорочення таких програм на українському телебаченні.

Наприклад, директор Міжнародної комерційної телерадіокомпанії Юрій Колесник у вересні 1994 року повідомив, що створювати програми для дітей та навчальні програми є досить проблематичним завданням, адже рекламних спонсорів цікавили лише розважальні програми⁷⁹. Про вплив заборони реклами на виробництво дитячих програм згадує і директор «Мегаполу» Олександр Мочалов: через припинення співпраці з «Кіндером» закривається дитяча програма «Вікторина»⁸⁰. Також у редакції Закону 1996 року на 15 хвилин подовжено мінімально дозволена тривалість програми, яку можна переривати рекламою: з 30 хвилин вона збільшилася до 45 хвилин⁸¹. Для захисту інтересів національного телевиробництва восьма стаття Закону передбачала, що не менше, ніж 50% від загального обсягу мовлення мали становити програми і фільми власного виробництва. Тобто програми, виготовлені безпосередньо даною організацією чи юридичними особами, що діяли в Україні, включно з перекладеними українською мовою іноземною кіно та телепродукцією⁸².

⁷⁶ Закон України про телебачення та радіомовлення (21.12.1993). Ст. 5.

⁷⁷ Закон України про телебачення та радіомовлення (21.12.1993). Ст. 12.

⁷⁸ Закон України про телебачення та радіомовлення (21.12.1993). Ст. 32.

⁷⁹ Новосвітній В. З понеділка оновлюється телефір ICTV. П'ятниця. 1994. №39. 30 вересня. С. 3.

⁸⁰ Щоправда, респондент згадує інший рік як початок жорсткого контролю за рекламною політикою телеканалів: «Ну вот с 1997 года была запрещена реклама в детской передаче. То есть, тогда очень много пошло изменений, которые как раз там, где мы зарабатывали деньги, умерло. С 1997 года каналы теперь покупали передачи, а не давали их». Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

⁸¹ Закон України Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про телебачення і радіомовлення»

⁸² Новосвітній В. Телебачення в законі. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

Однак, попри наявність Закону про телебачення, до його фактичного виконання виникали питання: наприкінці 1994 року член Нацради з питань телебачення та радіомовлення Іван Мащенко наводить інформацію про мовлення близько 700 телерадіостудій (без врахування кабельного телебачення) по Україні без ліцензії⁸³. Також з-поміж порушень виокремлює показ неліцензійних програм, порнографії та реклами тютюнових виробів⁸⁴. Поступово і на сторінках газети «П'ятниця» з'являються статті, пов'язані з законодавчими рішенням стосовно регулювання телебачення⁸⁵, а респонденти згадують період до 1994 року як такий, коли попри наявне законодавство, не було жорсткого відстеження законності транслявання реклами⁸⁶. Пізніше за незаконну рекламу почали виписувати штрафи, а іноді й позбавляти ліцензії⁸⁷.

Отже, прийняте Україною законодавство про телебачення та радіомовлення не скасувало позитивних зрушень на шляху до ринкової економіки, запроваджених у СРСР. Комерційні ЗМІ, створення яких було дозволено в 1990 році на засадах самоокупності та госпрозрахунку і скасовано одним з перших актів путчистами «ГКЧП»⁸⁸, не зустріли законодавчих перепон з боку українського законодавства.

⁸³ Новосвітній В. Конституційний суд в галузі телебачення і радіо діє. *П'ятниця*. 1994. №52. 30 грудня. С.3.

⁸⁴ Новосвітній В. Конституційний суд в галузі телебачення і радіо діє. *П'ятниця*. 1994. №52. 30 грудня. С.3.

⁸⁵ Наприклад:

Новосвітній В. Новий етап боротьби за телеефір. *П'ятниця*. 1994. №40. 6 жовтня. С. 8.

Б.а. Телекомпанія «TV-Табачук» судитиметься з Національною радою по телебаченню і радіомовленню. *П'ятниця*. 1996. №42. 18 жовтня. С. 3.

Б.а. Нацрада проти ГУРТу: 1:0 на користь закону. *П'ятниця*. 1998. №5. 30 січня. С. 3.

⁸⁶ Інтерв'ю з Олександром Баром та Олександром Мочаловим.

⁸⁷ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

⁸⁸ Прийняття закону змусило недержавну комерційну телекомпанію «Мегапол» у Києві терміново припинити мовлення та вивозити обладнання. Мащенко І. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. С. 315..

II Телебачення за незалежності

З проголошенням незалежності України незалежності продовжилося впровадження ринкової економіки та демократизація. Це ще більше посприяло заснуванню нових недержавних телекомпаній, а також створенню телебачення в самих структурах державного телерадіомовлення (останнє не було можливим до серпня 1991 року⁸⁹). Наприклад, 1 січня 1992 року почав мовлення УТ-2 — український державний телеканал, створений на базі студії «Укртелефільм»⁹⁰. Щоправда, працівники студії ні творчо, ні фінансово не були зацікавлені у переході до виробництва телеконтенту⁹¹. Наповнення ефіру відбувалося за рахунок випуску програм «спрощеної форми мовлення»⁹² тобто таких, що потребували меншого фінансування. Серед таких — бесіди «за круглим столом», інтерв'ю, ретрансляції вистав, а не показ прем'єрних. Музично-розважальні шоу, що випускалися наприкінці існування СРСР-напочатку незалежності отримували кардинально різні відгуки.⁹³ Однак УТ-1 та УТ-2 були не єдиними телеканалами для киян. Окрім ефірного мовлення, існувало ще кабельне.

⁸⁹ Українське телебачення: роки, події, звершення / М. Карабанов та ін. Київ, 2008. С. 43.

⁹⁰ І. Мащенко. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 183-185.

⁹¹ Наприклад, на 10 хв кадру телефільму виділялося в 1992 році 400 тисяч карбованців, а на виготовлення години телепередачі — 300 тисяч. Мащенко І. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 197.

⁹² Мащенко І. Телебачення України. Київ, 1998. Т. 1. С. 197.

⁹³ А ті, що випускалися Державним телебаченням по-різному закарбувалися у пам'яті респондентів. Наприклад, художниця УТ Наталя Яблуновська, що працює на каналі з 1974 року так характеризує виготовлену продукцію: «Но вот эти музыкальные программы детские были интересные, и были вот тут в студии тоже музыкальные, и много концертов я сделала, очень много концертов. Інтерв'ю з Наталею Яблуновською. А от Анатолій Вексклярський інакше пам'ятає програми УТ: «Я дивився програму «Сонячні кларнети», в якій діти грали на музичних інструментах. Здебільшого ці діти грати не вмiли». Інтерв'ю 5-го каналу з Анатолієм Вексклярським. 09:27. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CZl5-3ENiG4&t=1641s> (дата звернення: 16.03.2021).

Інженерна команда каналу що працював на ефірному телебаченні кабельне на початку 1990-х називає більш перспективним⁹⁴. У першу чергу тому, що воно не мало обмежень у кількості каналів, на яких можна було вести мовлення.⁹⁵ Щоправда охопити усе місто кабельним сполученням не було легкою справою. Об'єднуватися уже наявним кабельним телекомпаніям, аби розширити територію транслявання і розмаїття, було проблематично⁹⁶. По-перше, вже наявні кабельні мережі розташовувалися в різних точках міста, а вартість метра кабелю помножена на відстань невідомо коли змогла б окупитися і приносити прибутки. По-друге, кожна телекомпанія отримувала плату за користування своїми послугами, і додаткові труднощі могли виникнути на етапі узгодження тарифів та розподілу прибутків.

Технологічно наявні у Києві кабельні мережі були спроможні охопити 700 тисяч сімей, при тому, що підключено до них було лише 420 тисяч⁹⁷. Усі інші (960 тисяч⁹⁸) користувалися антенами і не переходили на кабель.⁹⁹ Ефірне телебачення на 1992 рік було обмежене дев'ятьма каналами.¹⁰⁰ 4 метрових канали і 4 дециметрових (25-й, 30-й, 32-й, 37-й), а також готувався до запуску 50-й.

Сталим був прийом лише метрових каналів. Для перегляду дециметрових необхідно було, як правило, перелаштовувати домашні антени.¹⁰¹

⁹⁴ Кабельне телебачення — система, за якої зв'язок між телецентром і абонентом забезпечувався кабель. Джерелом програм може бути студія, підготовлені відеозаписи передач (у досліджуваний період їх доставляли на касетах), а також сигнали супутника чи радіорелейних ліній. *Мащенко І.* Енциклопедія електронних мас-медіа. Київ, 1998. Т. 2: Словник-глосарій термінів і виразів. Київ, 2007. С. 155.

⁹⁵ Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

⁹⁶ Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

⁹⁷ За поширення кабельного телебачення у місті Києві відповідало 70 систем «Горизонт 100», рішення про встановлення яких було прийнято Київрадою 1985 року. Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

⁹⁸ За інформацією «Київпобутрадіотехніки» станом на червень 1992 року без врахування приватного сектору та сімей. Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

⁹⁹ Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

¹⁰⁰ Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.

¹⁰¹ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16. С. 1.

Про проблеми із якістю передачі сигналу свідчать поради з налаштування приймання ефірних каналів у газеті «П'ятниця». Наприклад, поліпшити приймання каналів дециметрового діапазоні журналіст з власного досвіду рекомендує за допомогою в'язальної спиці: що довша вона, то кращою буде картинка. Він радить відключити антенний кабель загальної стаціонарної антени від гнізда в телевізорі, що відповідає за приймання дециметрових каналів прийому, і на її місце вставити спицю. Така «махінація» допомогла журналісту побачити програми «Міжнародної комерційної телерадіокомпанії» (далі її називатимуть ICTV)), «Тет-а-Тету», «ЮТаРа».¹⁰² Ці та інші новоутворені телеканали будуть досліджені у першому підрозділі.

1. Недержавне телебачення

«ЮТаР» (від англ. «unity» — союз)¹⁰³, союз телебачення та радіо — компанія, створена 1989 року, а з квітня 1992 року входила до складу Української корпорації телебачення та радіомовлення «ЮТаР».¹⁰⁴ «ЮТаР» 1989 року першим почав мовлення як кабельний канал у Києві, восени 1991-го року перейшов у телеефір¹⁰⁵, а за тиждень до появи «Тет-а-Тету» «ЮТаР» повернувся на кабельне мовлення¹⁰⁶. Ефірне мовлення восени 1992 року було тестовим, оскільки віце-президент корпорації Микола Талайчук не ставив завдання колективу виходити у відкритий ефір постійно. З іншого боку, він вважав, що по параметру якості та стабільності сигналу, його поширенню за осінь 1992 року показали себе краще за «Мегапол», що свідчить про наявність конкуренції між каналами¹⁰⁷. Залишитися в ефірі на триваліший час, хоч і в експериментальному режимі, планували уже в червні, а угоди з 25-м та 37-м каналом були укладені. Плани про повторний перехід з кабельного, передплачуваного показу, на некодований ефірний аргументували тим, що гроші абонентів їм «не дуже потрібні»: «Фінансово ми абсолютно самостійні,

¹⁰² Новосвітній В. Розповідь про 32 канал і невеличку хитрість... П'ятниця. 1992. №30. С. 1.

¹⁰³ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16.12 червня. С. 1.

¹⁰⁴ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16. 12 червня. С. 1.

¹⁰⁵ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16. 12 червня. С. 1.

¹⁰⁶ Новосвітній В. «Мегапол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁰⁷ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16.12 червня. С. 1.

не спираємося, як «Мегапол», на банківські чи комерційні структури. Є достатньо форм і видів діяльності, що приносять прибуток.»¹⁰⁸

Цей прибуток «ЮТаР» і вкладав у здійснення програм, які мали призвести до створення широкої телекомунікаційної структури в Києві і в цілому в Україні. Перша з них була спрямована на розвиток інформаційно-телевізійних систем у Києві, і на першому етапі її виконання мала призвести до налагодженої передачі 11 телеканалів. Завдання другої програми полягало у розвитку ефірного мовлення. «ЮТаР» був генеральним підрядником з підготовки генеральної схеми розвитку комерційного телебачення України. Телеспівіщення у 1996 році здійснювалося на Київ та область, Черкаси, Миколаїв та Одесу.¹⁰⁹

Канал користувався лише ліцензійними фільмами і телепередачами. Більшість такої продукції постачала Москва (канали «Останкіно», ТБ-2, ТБ-6), проте основний масив передач «ЮТаРу» — власне виробництво. Випуск програм був спрямований на інформаційний, аналітичний, публіцистичний та розважальний контент. Телеканал був покликаний виховувати публіку елітарних кіно та телебачення на протигагу дешевій продукції американських бойовиків та фільмів жахів¹¹⁰.

«Міжнародна комерційна телерадіокомпанія» на 32 каналі з'явлася 15 червня 1992 року. Її разом заснували американська корпорація «Storyfirst Communications»¹¹¹ та українська корпорація «РРТ» (радіомовлення, радіозв'язок, телебачення).¹¹² «Storyfirst Communications» станом 1992 рік вела мовлення і в інших колишніх республіках СРСР (а саме: в Санкт-Петербурзі, Москві, Алма-Аті). Разом з «РРТ» вони мали намір пошрити свій ефір на територію всієї України. Один з основних видів контенту каналу — запис та

¹⁰⁸ Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16.12 червня. С. 1.

¹⁰⁹ Новосвітній В. За кулісами ЮТаРу. П'ятниця. 1996. №2(203) 12 січня. С. 4.

¹¹⁰ Новосвітній В. За кулісами ЮТаРу. П'ятниця. 1996. №2(203) 12 січня. С. 4.

¹¹¹ Утворена 1988 року як компанія-розповсюджувач розважальних радіо- і телепрограм, прокату фільмів. Стали співзасновниками «Радіо "Максимум"» у Москві, телестудії «СТВ-6» у Петербурзі. Новосвітній В. «Сторіфьорст» вклала найбільші інвестиції у телекомпанію в Україні. П'ятниця. 1992. № 37. С. 1.

¹¹² Новосвітній В. Розповідь про 32 канал і невеличку хитрість... П'ятниця. 1992. №30. С. 1.

переклад українською програм провідних телекомпаній світу, наприклад, новин Ай-Ті-Ві, які отримували через супутники. Вранці відбувалася трансляція англійською мовою, а ввечері українською. Програми проходили монтаж: з дво-тригодинного випуску новин виходив блок на 50-60 хвилин. На відміну від більшості інших компаній 1990-х, «Міжнародна комерційна телерадіокомпанія» використовувала лише ліцензійні програми і не займалися піратством.¹¹³ Кодування ефіру компанія не вважала потенційно прибутковим, а тому додатковий дохід планувала залучати за допомогою рекламодавців.

ТОНІС («Творче об'єднання нових інформаційних систем») — всесоюзна телекомпанія, яку було засновано в грудні 1989-го року у Миколаєві Держкіно СРСР, Радянським фондом культури та Міністерством оборони СРСР. Але внесків держустанови не робили, адже компанія не хотіла мати фінансових зобов'язань.¹¹⁴ Після розпаду СРСР телекомпанія почала впроваджувати програму розвитку комерційного телебачення разом із підприємствами Мінзв'язку. Головним спонсором телеканалу була фірма «Еглен», яка разом із дирекцією «ТОНІСА» була зацікавлена у виході в міжнародний телеефір із новою назвою – «Європейське слов'янське телебачення».¹¹⁵

За перші два роки існування «ТОНІС» структурно і організаційно об'єднали низку телекомпаній¹¹⁶: «ТОНІС-ЕНТЕР» діяв у Києві та області та був одним із підрозділів телекомпанії «ТЕТ»; «ТОНІС-ЦЕНТР» діяв у Харкові, Полтаві, Дніпрі та ще кількох містах; «ТОНІС-ПІВДЕНЬ» — у Миколаєві, частині Одеської, Херсонської, Кіровоградської (нині Кропивницька) областей.

¹¹³ Новосвітній В. «Сторіфьорст» вкладала найбільші інвестиції у телекомпанію в Україні. П'ятниця, 1992. № 37. С. 1.

¹¹⁴ Новосвітній В. 2001 рік: «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу? П'ятниця. №44. С. 1.

¹¹⁵ Новосвітній В. «Тоніс-Київ» прагне до створення європейського слов'янського телебачення. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С. 7.

¹¹⁶ Кожне відділення було вільним і мало свою власну незалежну фінансову політику, але при цьому мало право користуватися фільмофондами «ТОНІСА», його оборотним капіталом, зв'язками та існуючими комерційними структурами. Винятком було лише відділення «ТОНІС-ЕНТЕР», адже його політику доводилося узгоджувати з телекомпанією «ТЕТ». Новосвітній В. 2001 рік: «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу. П'ятниця. 1992. №40. 27 листопада. С. 4.

Крім того, існували відділення у Луцьку, Мелітополі і Павлограді, також велася підготовка ще у 12 містах України. «ТОНІС» можна було дивитися в Росії, готувався вихід в ефір у Казахстані, Узбекистані, Карачаєво-Черкесії та Молдові¹¹⁷.

Спершу «ТОНІС» демонстрував лише чужі фільми і музичні програми. Але канал активно готувався до випуску власних дитячих, музичних, навчально-освітніх, історичних, літературознавчих, екологічних і кінопрограм.¹¹⁸

Виходячи на 30-му каналі, «ТОНІС» мовив з 6.30 до 10.30 і з 20.30 до 2.30¹¹⁹. Пізніше компанія перейшла на 12-годинне середньодобове мовлення на 25-й телеканал. За 5 років телеканал пройшов шлях від створення кабельного телебачення до розвитку ефірного та регіонального мовлення з планами виходу на міжнародний супутниковий рівень¹²⁰.

Ставлення компанії до піратства для початку 1990- є досить свідомим: до нього вони ставилися негативно, проте не боялася відкрито називати себе «піратами», адже з купівлею прав на демонстрацію закордонних кіно- чи відео-продуктів виникали труднощі. Проте, телекомпанія докладала зусиль для боротьби з порушенням авторського права – зокрема, створила спеціалізовану фірму з захисту інтелектуальної власності «ТОНІС-ЮС»¹²¹. Ліцензії на вітчизняні фільми компанія переважно купувала.¹²²

Телекомпанія «Гравіс» була заснована як акціонерне товариство восени 1992 року, і лише в липні 1993 року отримала посвідчення ЗМІ.¹²³ Засновниками «Гравісу» стали вихідці з розформованого «Мегаполу» і студії

¹¹⁷ *Новосвітній В.* 2001 рік: «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу? *П'ятниця.* №44. С. 1.

¹¹⁸ *Новосвітній В.* «Тоніс-Київ» прагне до створення європейського слов'янського телебачення. *П'ятниця.* 1994. №13. 1 квітня. С. 7.

¹¹⁹ *Новосвітній В.* Новий етап боротьби за телеефір. *П'ятниця.* 1994. №40. 6 жовтня. С. 8.

¹²⁰ *Новосвітній В.* Ми заявляємо, що існуємо. *П'ятниця.* 1994. №52. 30 грудня. С. 3.

¹²¹ *Новосвітній В.* У пошуках альтернативи. *П'ятниця.* 1992. №44. 25 грудня. С. 1.

¹²² *Новосвітній В.* У пошуках альтернативи. *П'ятниця.* 1992. №44. 25 грудня. С. 1.

¹²³ *Новосвітній В.* «Гравіс» — єдина телекомпанія, яка працює одночасно на двох каналах. *П'ятниця.* 1994. №13. 1 квітня. С. 3.

«7x7». Існування компанії у перші роки підтримували спонсори та грошові внески співзасновників. «Гравіс» розпочинав мовлення також із зарубіжної продукції, але вже в 1994 році почав випускати власні програми. Продукцію здебільшого постачала Москва, проте робила це лише за умови трансляції їхньої реклами, що переривала фільми кожні 12 хвилин¹²⁴. Після переходу з 7-го каналу на 35-й телекомпанія «Гравіс» частково змінила свій контент: замість більш серйозних програм про економіку, бізнес тощо почала випускати авторські, розважальні, музичні та спортивні програми¹²⁵. 30 червня 1994 року Національна Рада з телебачення і радіомовлення призупинила роботу «Гравісу» і забрала у нього ліцензію. Компанію звинуватили у перевищенні часового ліміту мовлення на добу і у демонстрації неліцензійної продукції. Однак, як стверджує комерційний директор каналу Володимир Попов, такий тиск на «Гравіс» відбувся через те, що телекомпанія висловлювала свою альтернативну політичну позицію, таким чином вплинувши на передвиборчу боротьбу Леоніда Кравчука і Леоніда Кучми.¹²⁶ Але згодом Національна Рада видала «Гравісу» ще одне свідоцтво про реєстрацію і дозволила самостійно вести мовлення на 35-му каналі.

Отже, висвітлені в газеті «П'ятниця» і, відповідно, популярні серед киян недержавні комерційні телеканали почали свою діяльність як локальні мовники в першій половині 1990-х (у Києві або ж іншому місті України), вели мовлення на Київ (через ефір або ж кабель). У каналу могли бути іноземні співзасновники та спонсори, могла бути вітчизняна компанія-спонсор, та заробіток з продажу ефіру для реклами був бажаним для всіх.

Поєднання телемовлення з паралельною діяльністю в інших чи суміжних сферах було досить поширеним серед нових телеканалів. «ЮТаР», крім теле- та радіомовлення (що існувало на частоті 106,5 FM)¹²⁷, займався

¹²⁴ Новосвітній В. «Гравіс» — єдина телекомпанія, яка працює одночасно на двох каналах. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С. 3.

¹²⁵ Новосвітній В. «Гравіс» — єдина телекомпанія, яка працює одночасно на двох каналах. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С. 3.

¹²⁶ Б. а. ТРК «Гравіс» знову в ефірі. П'ятниця. 1994. №30. 29 липня. С. 1.

¹²⁷ Новосвітній В. За кулісами ЮТаРу. П'ятниця. 1996. №2. 12 січня. С. 4.

також проектуванням, будівництвом та експлуатацією багатоканальних, супутникових та ефірних систем. «ТОНІС» працював над створенням власної технічної і технологічної бази, проводив налагодження та обслуговування телевізійної техніки, займався розвитком видавничої, торгової, туристичної, рекламної та освітньої¹²⁸ діяльності¹²⁹. На початку мовлення таких організацій значну частину їхнього ефіру складав показ неліцензійних фільмів та мультфільмів (або ж ліцензійну продукцію отримували з Москви), але це було лише частиною успіху серед глядачів. Про це свідчить найбільш часте запитання журналіста газети «П'ятниці» очільникам телеканалів, яке стосувалося планів щодо виробництва власної продукції.¹³⁰ Наявність такого повторюваного питання свідчить про попит на власну розважальну продукцію, а також про те, що її виробництво маркує «рівень» організації. У багатьох інтерв'ю з директорами телеканалів (а вони були основним джерелом для написання історії каналів у розділі 2.1) часто з'являється «Мегапол», і так чи інакше очільники порівнюють окремі види своєї діяльності саме з ним. Це можна пояснити тим, що він був першим з незалежних телекомпаній, що почали мовлення,¹³¹ а також більше за інших виробляли власні програми.

Отже, значну частину ефірої сітки наведених мовників складав неліцензійний аудіовізуальний контент або контент з Москви. Телеканали займаються не лише, власне мовленням, але й діють в суміжних, а часто й далеких від телебачення сферах.

2. «Мегапол»

¹²⁸ Одним із найбільших їхніх проектів у цьому напрямі є Харківська дитяча школа з підготовки професійних журналістів, учні якої протягом навчального року мали змогу стажуватися у Бельгії та Німеччині. *Новосвітній В.* 2001 рік: «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу. *П'ятниця.* 1992. №40. 27 листопада. С. 4.

¹²⁹ *Новосвітній В.* У пошуках альтернативи. *П'ятниця.* 1992. №44. 25 грудня. С. 1.

¹³⁰ *Новосвітній В.* Жити за рахунок реклами — це твердо стояти на ногах. *П'ятниця.* 1992. №31. С. 1. *Новосвітній В.* У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... *П'ятниця.* 1992. №16. С. 1. *Новосвітній В.* Щовечора о 19-ій. *П'ятниця.* 1992. №33. С. 1. та інші.

¹³¹ «Номер [регистрации лицензии] «001» был [у] ТВ «Старт». Они никогда не вышли... И мы, получилось, и первые, и первыми выходили. Но. Уже осенью... Первые по всей Украине, это вообще был бум!» Інтерв'ю з Олександром Мочаловим. Детальніше історія заснування і виходу в ефір буде подана у наступному підрозділі.

Телеканал «Мегапол» був лідером за виробництвом власної продукції з огляду на опрацьовану газету «П'ятниця» за період 1992-1996 роки. Окрім того, він першим з недержавних комерційних каналів почав ефірне мовлення у Києві. Наявна джерельна база дозволяє найбільш повно досліджувати розважальні продукти саме цієї компанії ще й тому, що «Мегапол» разом із газетою «Хрещатик» були співзасновниками газети «П'ятниця»¹³². Діяльність каналу «Мегапол» у ній представлено більш повно, порівняно з іншими. Перевагою використання цієї газети для дослідження розважальних програм «Мегаполу» є те, що помилки та неточності мінімальні з огляду на засновницький склад¹³³. Саме тому аналіз розважальних програм телеканалу «Мегапол», найпершого комерційного телебачення, що вийшло в ефір, на матеріалах вказаної періодики видається нам найперспективнішим.

22 лютого 1989 року було засновано Київський «Продюсер-центр»¹³⁴ при міському комітеті ЛКСМУ (Ленінська Комуністична Спілка Молоді України)¹³⁵. Він був складовою частиною проекту першого в СРСР молодіжного фонду зі своїм банком та підприємствами. Зі зміною першого секретаря ЦК комсомолу, який заявив, «що молоді вкрай потрібна молодіжна партія»¹³⁶, «КПЦ» відокремився від комсомольських структур. Він продовжив спеціалізуватися на виробництві реклами та науково-популярних фільмів. Це був спосіб заробітку для студентів та викладачів, що працювали в театральному інституті.¹³⁷ Серед замовників фільмів були Академія наук СРСР та ФК «Динамо Київ», яким до «КПЦ» звертатися, за словами Олександра Мочалова, було вигідніше, адже вартість виходила втричі дешевшою за послуги кіностудій¹³⁸. Як зазначає

¹³² «Мегапол» у офіційному листі керівництва вийшов зі складу співзасновників газети «П'ятниця», що означало, що власником газети залишилася газета «Хрещатик». Мегапол відмовився від П'ятниці. П'ятниця. 1994. №17. С. 3.

¹³³ До того ж саме газету «П'ятниця» директор каналу визначає як найбільш точну у поясненні технічних особливостей телебачення. Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

¹³⁴ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹³⁵ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹³⁶ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹³⁷ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

¹³⁸ Там само.

Олексій Мочалов, зі своїми трьома колегами вони зняли 8 фільмів, заробивши 50 тис карбованців. Але початок гіперінфляції змусив «КПЦ» змінити свою діяльність на більш стабільно-прибуткову¹³⁹, тож постало питання, куди за хиткої економічної ситуації буде більш доречно інвестувати кошти¹⁴⁰. Навесні 1990 року Верховна Рада СРСР дозволила створення недержавних ЗМІ¹⁴¹ але у Радянському Райвиконкомі партії з'явилася ідея заснувати підприємство, яке б у Києві створило мережу кабельного телебачення, видавало газети та надавало низку інших послуг населенню.¹⁴² Ця організація мала називатися «Мегаполіс», а райком партії став би співзасновником разом із «КПЦ». Олександр не погодився. Тож, 1990-го з документів, які мали подаватися для перереєстрації «КПЦ» на «Мегаполіс», було викреслено закінчення «-іс»¹⁴³, а «Мегапол» звузив фокус своєї діяльності до телебачення, радіо та преси, що, як ми бачимо з попереднього підрозділу, не було типовим для новоутворених каналів.

Компанії «Градобанк», «Довіра» та страхова компанія «АСКО-Прометей» на запрошення Мочалова стали інвесторами, і «КПЦ» було перейменовано в «Мегапол»¹⁴⁴. Директору «Градобанку», Віктору Жердицькому, який став головою Ради засновників «Мегаполу», як згадує Олексій, він подзвонив із пропозицією створення каналу, просто знайшовши його номер у газеті.¹⁴⁵ Компанія «АСКО-Прометей» з часом «відпала».¹⁴⁶ На

¹³⁹ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 24 лютого 2006 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Козяренко Валерія.

¹⁴⁰ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁴¹ Закон «Про пресу та інші засоби масової інформації». Відомості З'їзду народних депутатів СРСР і Верховної Ради СРСР від 27.06.1990 — 1990 р., № 26, стор. 492. Новосвітній В. Телебачення в законі. *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8. Скуратовський Б. История украинского ТВ глазами зрителя. Часть 1. URL: <https://mediasat.info/2016/01/19/history-of-ukraine-television/> (дата звернення: 19.03.2021).

¹⁴² Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁴³ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим. Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁴⁴ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹⁴⁵ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

¹⁴⁶ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

момент початку співпраці з інвесторами у команда складалася з 10 людей. Щоправда, не було до кінця зрозуміло, як саме канал буде отримувати прибутки, але про це йтиметься у наступному розділі.

Фінансування роботи над запуском каналу розпочалося в травні, а вже 1 червня 1991р. «Мегапол» вийшов в ефір. Такий старт є досить швидким, на думку Олександра Мочалова, хоча «1+1» підготовлено до першого випуску кількогадинного мовлення на УТ-1 за трохи більше ніж місяць¹⁴⁷. Швидкий запуск пам'ятає і Олександр Бар.¹⁴⁸ Підготовча робота практично не припинялась, адже її проводили за рахунок раніше зароблених коштів та кредитів. У перший день мовлення, що припав на День життя першого червня, «Мегапол» вийшов з власною оригінальною передачею «Життя», яка тривала 45 хвилин. Сам директор вважає її в 1992-му році «жахливою і довгою»¹⁴⁹, однак сценарист цієї програми та редактор каналу має про неї приємні ностальгічні спогади¹⁵⁰.

У жовтні-листопаді 1991 року «Мегапол» перейшов на щоденне мовлення. На той час вони мали 5-6 оригінальних передач, з яких лише програма ведучого Анатолія Вексклярського і його редактора з'являлася щотижня. Це були «Музичні новини», а «Джемікси» з'явилися вже ближче до 1992 року (про що йтиметься далі)¹⁵¹.

¹⁴⁷ Макаров Ю., Герасим'юк О., Чернілевський С. Ти не один!: з новітньої історії телебачення. Харків, 2004. С. 10.

¹⁴⁸ Інтерв'ю з Олександром Баром від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

¹⁴⁹ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁵⁰ «Особого материала у нас не было, нам предложили с моим товарищем, режиссером и актером, снять такой, как бы, презентационный фильм. Плюс, я еще писал специальный текст для этой презентации, а потом мы создали этот фильм, полуторачасовой. Значит, это был полуторачасовой фильм о жизни, о возникновении, об эволюции и всё-всё. ..Показали мы всю эту эволюцию. В стихах, в поэтической форме, он еще так (невнятно). Прекрасно всё это представлял, по памяти читал эти стихи. Почему именно стихами? Ну, подперло, называется. Я никогда не увлекался поэзией, ну (невнятно), но это... Было время, когда мы почувствовали необыкновенный прилив вдохновения, это было фантастическое время. Всё. Советский Союз вот чуть-чуть еще... Горбачов... свалит. Хотя это еще было до ГКЧП, никто не знал точно, когда свалится. И тут такая свобода! Независимое телевидение». «Вечную мерзлоту советского телевидения мы распороли». Інтерв'ю з Олександром Баром.

¹⁵¹ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

У листопаді 1991 року в ефір виходить телекомпанія «ЮТаР», що, як наслідок боротьби за глядача, спричиняє збільшення ефірного часу «Мегаполу» і виробництво нових оригінальних передач. У січні 1992-го року з'явився «Тет-а-Тет»¹⁵².

У 1992 році Олександр в інтерв'ю газеті «П'ятниця» навів таку динаміку розвитку каналу: «у 1991 році оборот капіталу становив два мільйони карбованців, а лише за один місяць цього [1992 року — Козяренко В.А] року — березень — чотири. Уставний фонд фірми торік дорівнював шести мільйонам карбованців, нині — 70, а наприкінці року буде, очевидно, 280. У 1993 році — близько мільярда».¹⁵³ Щоправда, в інтерв'ю газеті «П'ятниця» Олександр не згадав про початок інфляції та інфляційні процеси, за яких прибуток або зростання у цифрах не означало фактичне збільшення коштів. У квітні 1992 року він мав плани на поширення мовлення на Крим, Чернігів, Черкаси та Львів.¹⁵⁴

У квітні 1992 року «Мегапол» мав 30 годин власних передач щомісяця, а у вересні планували вийти на рівень 70 годин із 25 передачами.¹⁵⁵ З тієї ж осені планувався вихід програм усіх із субтитрами, адже, як зазначав директор, вони пам'ятають про 250 тисяч глядачів Києва та області, що недочувають. А з осені 1992 року мав початися показ кіносеріалу на 100-120 серій.¹⁵⁶ Вихід на літню відпустку у серпні супроводжувався вибором чотирьох найкращих програм всередині кожної творчої групи для повторного показу.¹⁵⁷

Заснування «Мегаполу» відбулося з поштовху радянських державних структур, однак, на відміну від телеканалу «ТОНІС», представленого в

¹⁵² Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁵³ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹⁵⁴ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁵⁵ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹⁵⁶ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁵⁷ За винятком програм «Кримінальна хроніка» та «Жокей-клуб». Новосвітній В. Найпалкішим прихильникам «Мегаполу» — по телевізору, а на інших чекають дешифратори. П'ятниця. 1992. №23. С. 1.

попередньому підрозділі, від початку своєї діяльності «Мегапол» відмовився від зв'язку із політикою. З проведених інтерв'ю видно, що працівники «Мегаполу»¹⁵⁸ підтримували позаполітичне спрямування розвитку телеканалу. Відсутність політичної заангажованості серед респондентів оцінюється як однозначна перевага, що можна пов'язати із перенасиченістю політикою та ідеологією за попередньої влади.¹⁵⁹ Декларацію аполітичності бачимо і у новині про вихід першої незалежної від державних структур комерційної телекомпанії на пробне мовлення в Криму.¹⁶⁰ На початку своєї діяльності телеканал, щоправда, випускає «Телевізійний огляд новин», але вже дуже скоро декларує гасло: телевізія вашої родини¹⁶¹, і розважальний контент остаточно стає спеціалізацією «Мегаполу».

В його створенні беруть участь люди, які раніше напряму не працювали з телебаченням.¹⁶² З чотирьох інтерв'ю зі співробітниками каналу, проведених нами, не можемо робити висновки стосовно кадрової політики каналу, та все ж можна побачити, що, і справді, не всі опитані працювали на телебаченні до «Мегаполу». Серед них — Наталя Шевчук (режисерка та ведуча каналу), випускниця театральної режисури КДіК ім. О. В. Корнійчука 1990-го року, Костя Гнатенко (ведучий ток-шоу «Бар «Чорний кіт»»), який закінчив філологію в інституті Т. Г. Шевченка та працював в музеї Т. Г. Шевченка та театрі-студії І. Семенцова «Кін», Олександр Бар, (режисер та головний редактор каналу),

¹⁵⁸ Інтерв'ю з Костею Гнатенком від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко. Інтерв'ю з Олександром Баром від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко. Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

¹⁵⁹ «[телебачення 90-х] було прекрасним, тому що, по-перше, телебачення не було політично заангажованим. Воно не використовувалось як засіб політичної боротьби, однозначно. Звичайно, що... і не було таким сильним засобом пропаганди. Хоча в Радянському Союзі звичайно, що воно теж було засобом пропаганди комуністичної, але й політичної боротьби — ну яка політична боротьба, коли була одна партія?» Інтерв'ю з Костем Гнатенком.

¹⁶⁰ Білий В. «Мегапол» завойовує Крим. П'ятниця. 1992. №5. С. 3.

¹⁶¹ Інтерв'ю з Олександром Баром від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

¹⁶² Лише 5 відсотків прицювала з телемовленням тривалий час станом на початок 1992 року.. Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

навчався в Інституті зв'язку на факультеті космічного телебачення, був дотичний до кіно. З іншого боку, актор та художник Вадим Тупчій і раніше виготовляв декорації для УТ, а оператор Володимир Галицький займався зніманнями для УТ, а також брав участь у заснуванні телебачення в Славутичі на початку 1990-х¹⁶³. Також у інтерв'ю Олександр Бар зазначає таку особливість кадрової політики «Мегаполу»: вони приймали людей, які мали ідею програми, фінансували її виробництво, могли навіть випустити. Але часто траплялося так, що «цикли» завершувалися на одній передачі¹⁶⁴. Траплялося і що канал не міг парвильно розрахувати собівартість виробництва програми. Так, госто-сатиричне скетч-шоу «Привіт-шоу», одним з акторів якого був Віктор Андрієнко, що згодом прославиться у «Шоу-Довгоносиків», закрилося після трьох випусків через його високу вартість виробництва¹⁶⁵.

З заснуванням «1+1» частина команди «Мегаполу» перейшла на новоутворений канал, що Олексій Мочалов пов'язує із можливістю каналу платити вищу зарплатню, адже канал фінансував Вадим Рабінович і Олександр Роднянський «сидів у кабінеті Рабіновича на Мечникова». Окрім половини інженерного складу «Мегаполу», як стверджує Олександр Мочалов, «1+1» «переманили» ще й Юрія Мінзянова, що вів «Експрес-відео», адже «1+1» працювали із справді ліцензованим аудіо-візуальним контентом. Симптоматично, що й Олександр Бар «має зуб» на «1+1» і засуджує фінансування каналів олігархами¹⁶⁶.

Частково це можна пояснити повторюваним наративом опитаних співробітників «Мегаполу», що «1+1» посів місце, на якому мав би бути «Мегапол», але він «загинув» наприкінці завершення «епохи золотої лихорадки телебачення», яка тривала з 1991 року по 1995 рік¹⁶⁷. А становлення «1+1»

¹⁶³ Інтерв'ю з Вадимом Тупчієм від 7 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юєрка: Валерія Козяренко. Інтерв'ю з Володимиром Галицьким від 20 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юєрка: Валерія Козяренко.

¹⁶⁴ Інтерв'ю з Олександром Баром.

¹⁶⁵ Приватний архів програми «Привіт-шоу» «Мегаполу» Вадима Тупчія. Приватний архів програми «Привіт-шоу» «Мегаполу» Наталі Шевчук.

¹⁶⁶ Інтерв'ю з Олександром Баром.

¹⁶⁷ Класифікація належить Олександр Мочалову. Інтерв'ю з Олександром Баром.

припало якраз, за Олександром Мочаловим, припав на другий період — 1995-1999 роки, коли з'явилися перші олігархи і почали інвестувати достатні кошти для розбудови мультирегіонального мовлення. З цього етапу «1+1» успішно перейшов на наступний — в 1999-2004 роках — період утворення холдингів. Цікаво, що Юрій Макаров, один з трійки перших співробітників «1+1», неохоче говорить про «переманювання команди», а от зв'язків каналу з Рабіновичем не приховує¹⁶⁸.

Попри неповне покриття Києва мовленням, «Мегапол», як один з перших комерційних телеканалів був досить популярним серед киян: від першого ефіру каналу щосуботи газета «Хрещатик» знайомила читачів з програмою «Мегаполу»¹⁶⁹, з початком мовлення для промоції каналу по Києву їздив брендований вагон метро¹⁷⁰, а ведучі не могли непоміченими ходити Хрещатиком¹⁷¹.

У попередньому розділі йшлося про особливості телевізійних комунікації телевізійного приймання киянами. У зв'язку із цим доречним буде висвітлити ще один аспект діяльності каналу. На сторінках газети «П'ятниця» регулярно з'являлися бланки (Додаток) для оформлення підписки на канал у зв'язку з планами на його кодування. Сьомий канал, на якому спершу виходив «Мегапол», мав значно гіршу антенну підтримку за, наприклад, четверту освітню програму на дециметровому діапазоні, запуск якої припав на початок 1980-х. Тодішнє партійне та господарське керівництво міста та області не «приймало» новобудови, аж поки будинок не був здатен приймати сигнал.¹⁷² Хоча станом на липень 1992 року четверта програма приймалася лише 60 відсотками київських сімей і 16-17 відсотками сімей в області.¹⁷³ Керівництво каналу вживало заходів для розширення свого покриття: власним коштом

¹⁶⁸ Інтерв'ю з Юрієм Макаровим.

¹⁶⁹ Наприклад, липневий «Хрещатик» 1992 щосуботи показував програми. Телепрограма «Хрещатик». 1992. № 126, 131, 136, 141. С.5.

¹⁷⁰ Інтерв'ю з Олександром Баром.

¹⁷¹ Інтерв'ю з Костем Гнатенком та Олександром Баром.

¹⁷² Новосвітній. В. У полоні СЕКАМу. П'ятниця. 1992. №5. С. 1.

¹⁷³ Новосвітній В. Телевізійники усіх мереж, єднайтеся? П'ятниця. 1992. №21. С. 1.

посилювали сигнал (окремо наголошують на поліпшенні сигналу на Теремках).¹⁷⁴ Окрім роботи над розширенням покриття, на початку 1992 року «Мегапол» оголосив про кодування ефіру.¹⁷⁵ Глядачі, які придбали б доступ до ефіру (тобто придбали б передплату та сплители заставу за пристрій, що «розшифровував» ефір), мали отримати можливість перегляду більшої кількості програм та фільмів. Для «Мегаполу» кодування ефіру було шляхом отримання додаткового фінансування для виробництва контенту, а також таким чином міг здійснюватися показ фільмів у закритому ефірі¹⁷⁶ (наприклад, фільми «Термінатор» та «Злиття двох місяців», трансляція яких була дозволена лише у закритому¹⁷⁷). Механізм роботи полягав у тому, що дешифратор (декодер) розкодував¹⁷⁸ зображення, якщо його під'єднували до антенного входу телеприймача, а до нього приєднували антенний шнур.

Недостатнє розуміння технічних деталей телемовлення глядачами і читачами, з одного боку, та недостатня зрозумілість комунікації з боку каналу, з іншого, спершу спричинило певну плутанину, що можна зрозуміти з пояснень у газеті «П'ятниця», співзасновником якої був «Мегапол». У черговому інтерв'ю директор «Мегаполу» так виправляє комунікаційну прогалину: він пояснює, що дешифратори лише забезпечують розкодування ефіру, але якщо без дешифратора антена «не ловить» сьомий канал, то і з дешифратором «ловити» не почне¹⁷⁹.

¹⁷⁴ Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.

¹⁷⁵ Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1. Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. П'ятниця. 1992. №41. С. 1.

¹⁷⁶ Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. П'ятниця. 1992. №41. С. 1.

¹⁷⁷ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹⁷⁸ Дешифратор, за словами директора «Мегапол» Олександра Мочалова, не заміняв антену, лише «розкодує зображення, яке приймала антена. Новосвітній В. Обережно: з'явилися шахраї. П'ятниця. 1992. №3. С. 1

¹⁷⁹ Новосвітній В. Обережно: з'явилися шахраї. П'ятниця. 1992. №3. С. 1

Позаяк, станом на кінець лютого 1992 року 50 тисяч киян та жителів області¹⁸⁰, за інформацією газети «П'ятниця»¹⁸¹, внесли передплату за дешифратори¹⁸², що мали забезпечувати доступ до каналу «Мегапол»¹⁸³. Про популярність дешифраторів може свідчити також поява шахраїв, які ходили по квартирах і пропонували декодери¹⁸⁴. У лютому заставна вартість становила 200 карбованців, а з першого березня мала подорожчати на 100¹⁸⁵. Крім одноразової оплати за дешифратори, для перегляду «Мегаполу» необхідно було сплачувати кошти за перегляд телепередач до кінця року (з розрахунку 15-20 крб на місяць). Бланк для заявки на дешифратор містився у кожному випуску газети «П'ятниця», а до її появи — у газеті «Хрещатик». Він поділявся на дві частини: нижню необхідно було залишати у себе після сплати.¹⁸⁶ Оплата здійснювалася в ощадкасу або ж у бухгалтерію за місцем роботи, якщо йшлося про колективну підписку.

Спершу кодування ефіру мало відбутися з першого квітня.¹⁸⁷ У випуску газети за квітень вже йдеться про перенесення кодування на червень, а видачу декодерів — на кінець квітня-початок травня. Серед причин названо такі:

¹⁸⁰ «Мегапол» можна було «зловити» у радіусі 100-140 км від Києва, наприклад, у містах Богуслав та Сквиря. Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.

¹⁸¹ Звісно, ж ми маємо бути критичним до цифр, які зазначає газета «П'ятниця», адже її співвласник був зацікавленим у продажі дешифраторів. Цифра могла бути навмисне збільшена для створення довіри до технології. В інтерв'ю для цього дослідження Олександр Мочалов сказав, що було 30 000 підписників. Тобто сума відрізняється. На даному етапі розробки теми ми не можемо стверджувати про точну кількість абонентів, які підписалися на послуги каналу «Мегапол», однак заперечувати факт готовності людей платити за телевізійний контент розважального характеру, який, до речі, за якістю картинки та територією поширення до 1993 року (Див.: Новосвітній В. Різдвяний сюрприз «Мегаполу». П'ятниця. 1993. №1. С. 1.) поступався державному телебаченню, ми не можемо.

¹⁸² У інтерв'ю з авторкою Олексій Мочалов каже, що правильна назва — «дескремблер», адже технологія «шифрування» називається «скреблірування». Однак, у народі прижилися назви «декодер» та «дешифратор», які ми тут і вижватимемо.

¹⁸³ Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.

¹⁸⁴ Новосвітній В. Обережно: з'явилися шахраї. П'ятниця. 1992. №3. С. 1

¹⁸⁵ Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.

¹⁸⁶ Новосвітній В. Обережно: з'явилися шахраї. П'ятниця. 1992. №3. С. 1

¹⁸⁷ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

ощадкаси не розраховані на перерахування таких «значиних сум», що надходять від глядачів сьомого каналу, бракує персоналу на точки видачі дешифраторів, а також частина бланків (близько 10 відсотків за словами директора) надходили без прізвищ.

Тобто, з червня найпопулярніші програми каналу «Мегапол» — «Джемікс», «Експрес-відео», мультфільми та кінофільми, що складала половину мовлення, можна було б побачити лише з декодером і за підпискою.¹⁸⁸ А з травня глядачам по буднях з 10-ї до 14-ої та з 19-ої до 1 ночі, і протягом вихідних (увесь день) уже пропонувався ефір, який пізніше мав стати кодованим. До того ж, в суботу мав з'явитися нічний ефір з «дещо еротичним ухилом» та показом фільмів жахів.¹⁸⁹

У липні 1992 року вартість передплати за 12 місяців перегляду вже складала 277 карбованців.¹⁹⁰ Крім цього, серед тих, хто сплатив заставу за декодери, обіцяли провести лотерею, в результаті якої були б оголошені 25 переможців, що мали отримати безкоштовну підписку на 7 канал, телевізори, комп'ютери.

Наприкінці травня 1992 року у інтерв'ю газеті «П'ятниця» Олександр Мочалов знову повідомляє про затримку видачі дешифраторів, і перенесення «кодування» каналу на 1 вересня. Він це пов'язує із запізненням отримання грошових переказів, що спричиняє зростання вартості декорів. Кошти мали би надходити до каналу «протягом 3-5 днів, а не 30-40, як зараз»¹⁹¹: кошти, які кияни надсиляли в квітні, «Мегапол» ще не отримав наприкінці травня. На серпень кодування не переносили, бо усі працівники йшли у відпустку, а кодувати лише фільми та мультики, а не показ власних передач керівництво каналу сенсу не бачило. Таким чином кияни мали отримувати декодери протягом двох місяців до 31 серпня. У цьому ж інтерв'ю директор вперше за

¹⁸⁸ Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.

¹⁸⁹ Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

¹⁹⁰ Новосвітній В. Найпалкішим прихильникам «Мегаполу» — по телевізору, а на інших чекають дешифратори. П'ятниця. 1992. №23. С. 1.

¹⁹¹ Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

1992 рік визнає, що на каналі розуміють, «що терпіння у багатьох закінчується».¹⁹² Наступна стаття стосовно дешифраторів зустрічається уже наприкінці липня. Журналіст починає інтерв'ю констатацією: «у багатьох киян терпець вже увірвався», на що директор «Мегаполу» відповідає, що перших 500 листів із запрошенням забрати декодери уже були надіслані, однак, зважаючи на сезон відпусток, забрати свої пристрої прийшла лише чверть глядачів¹⁹³. Відповідно, у липневому повідомленні від імені каналу до повного забезпечення передплатників дешифраторами (яке могло відбутися не раніше вересня включно) канал обіцяли не кодувати. У серпні було заморожено передплату на канал.¹⁹⁴ Загалом про перенесення кодування за 1992 рік канал повідомив 4 рази. А вже на початку грудня того ж року Олександр Мочалов розказав більше про проблеми з отриманням декодерів. І йшлося не про ошадкаси і бланки без прізвищ. Директор каналу повідомив, що ще розпаду радянського Союзу було укладено договір із компанією «ЮСТ» на постачання 450 тисяч декодерів.¹⁹⁵

Засновником фірми було 5-те управління колишнього союзного уряду, що відповідало за зв'язок і обронну промисловість. У грудні 1991 року, за словами Мочалова, пройшла проплата матерів, а в квітні 1992 року могли оплатити решту, але Україна перейшла на купони, тож виникли труднощі, у зв'язку з якими необхідну суму вдалося доправити аж в липні. Тоді «Мегапол» і отримав перші 500 декодерів, у вересні ще 1000 і одразу ж передав передплатникам, але того ж липня було введено постанову РФ¹⁹⁶, який забороняв експорт низки товарів без ліцензії, в тому числі до переліку входили продукти мікроелектроніки, до яких належали і декодери. Вихід України із митного союзу теж не посприяв отриманню дозволу. «ЮСТ» відмовився надсилати 50 тис дешифраторів без ліцензії. Звертання «Мегаполу» до суду

¹⁹² Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.

¹⁹³ Новосвітній В. Найпалкішим прихильникам «Мегаполу» — по телевізору, а на інших чекають дешифратори. П'ятниця. 1992. №23. С. 1.

¹⁹⁴ Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. Пятниця. 1992. №41. С. 1.

¹⁹⁵ Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. Пятниця. 1992. №41. С. 1.

¹⁹⁶ Постановление Правительства Российской Федерации от 5 июля 1992 года № 469.

було ускладнене тим, що станом на 1992 рік не існувало порядку вирішення господарських спорів між Україною та Росією. Окрім цього, при підписанні договору вартість становила 320 карбованців, а у зв'язку з інфляцією вже через рік вона зросла до 1000. Як підрахував директор каналу, багаторазове перенесення кодування коштувало каналу збитків у 18 млн карбованців і, звісно, ж репутаційних збитків перед передплатниками.¹⁹⁷ В лютому 1993 року на сторінках газети «П'ятниця» з'являється оголошення, що тим, хто здійснив оплату за дешифратори, повернуть кошти із компенсацією. Керівництво «Мегаполу» заявило про наміри звернутися до арбітражного суду і вимагати повернення коштів, а також пообіцяло «постраждалим» надати річну підписку на газету «П'ятниця», співзасновниками якої вони були.¹⁹⁸ Оголошення про компенсацію значною мірою було спричинено статтею у попередньому, лютневому номері, де йшлося про перехід «Мегаполу» на мовлення на УТ-3 та шквалом дзвінків на номер телеканалу, які повідомлення про цей перехід спричинив, адже передплата діяла на ефір «Мегаполу» на сьомому каналі і дешифратори розкодовувати мали саме його.

У інтерв'ю авторці цієї роботи директор «Мегаполу» Олександр Мочалов розказав більше, ніж майже 30 років тому газеті «П'ятниця». Ідея кодувати ефір виникла з пропозиції «людей з Москви», які продемонстрували можливість закривати ефірні канали за допомогою дескремблера. Перед оголошенням про кодування і пропозицією купувати підписку, в м. Ізюм, за словами Олександра Мочалова, успішно було проведено тестування. Він зазначив, що на певному етапі 30 тис глядачів оплатило заставну вартість дескремблерів, що не інформації в газеті «П'ятниця». Часом, коли канал мав видавати дешифратори, респондент називає вересень, пропускаючи ті етапи перенесень з квітня, про які йшлося в газеті. Але саме у вересні, як зазначає Олександр Мочалов, з'ясувалося, що підприємство-виробник знаходиться в Ростові-на-Дону, але виробництвом дескремблерів займається не підприємство, а

¹⁹⁷ Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. Пятниця. 1992. №41. С. 1.

¹⁹⁸ Новосвітній В. Дешифраторів немає, яка ж буде компенсація? Пятниця. 1993. №5. 5 лютого. С. 1.

його лабораторія, потужностей якої вистачає на виготовлення 300 приборів на місяць замість потрібних 30 тисяч.¹⁹⁹ Відповідальність за цю ситуацію Олександр поклав на міф про могутність оборонної промисловості СРСР:

был миф такой, что есть где-то там в СССР оборонная промышленность, которая может делать всё круче, чем у американцев. Нет, не было этой промышленности, были лаборатории, которые могли несколько штук сделать, а массовое производство освоить не могли²⁰⁰.

У зв'язку з інфляцією кошти, які повернули «Мегаполу» через два роки за дескремблери, впали у вартості в сім разів. Як згадує Олександр, з передплатників за своєю часткою прийшло лише 50 осіб²⁰¹. Інший респондент, що був головним редактором, режисером, ведучим на «Мегаполі» відповідальність за «аферу» покладає на співзасновників, які «хотіли чим швидше забрати свої кошти»²⁰².

Так чи інакше кодування ефіру принесло каналу лише фінансові та репутаційні збитки, але як зазначалося вище, у власності «Мегаполу» з'явилася сучасна телевізійна техніка і в березні почалася їхня співпраця з УТ-3²⁰³. З 23 січня 1993 року на сьомому каналі перестав транслюватися ранковий блок телепрограм «Мегаполу». Це було пов'язано з планами формування принципово нового мовлення національного каналу, основою для якого став УТ-3. З 1 березня він мав виходити в ефір щодня, а в програмну сітку потраплять не лише власні програми каналу, але й виробництва незалежних телекомпаній України²⁰⁴. Їх залучення до творення ефіру державного каналу пов'язане із тим, що фінансування від держави для УТ-3 мінімальне, а тому

¹⁹⁹ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

²⁰⁰ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

²⁰¹ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

²⁰² Інтерв'ю з Олександром Баром.

²⁰³ Нагадаю: з січня 1993 року «Мегапол» працював уже на новій техніці SVHS, яка забезпечувала картинку стандарту 440 ліній, як у УТ-1, УТ-2 та «Останкіно», а не на VHS із 250 лініями, як раніше працювала компанія. Новий апаратний студійний комплекс японського виробництва дозволяв «Мегаполу» зайнятися ще й виготовленням рекламних фільмів, заставок, перебивок на замовлення. Новосвітній В. Різдвяний сюрприз «Мегаполу». П'ятниця. 1993. №1. С. 1.

²⁰⁴ Новосвітній В. «Мегапол» припиняє діяльність на сьомому телеканалі. П'ятниця. 1993. №4. С. 1.

канал мав шукати ще й коштів у спонсорів, рекламодавців, успішність залучення яких напряму залежало від популярності програм каналу серед глядачів. Від держави УТ-3 отримав «грошей у разів десять менше, ніж держава виділяла для інших телеканалів».²⁰⁵

Телекомпанія «Мегапол» в березні стала однією з перших, що долучилася до співпраці.²⁰⁶ Власна сучасна технічна база, про яку йшлося раніше, дозволяла «Мегаполу», з одного боку, вийти на якісно та кількісно новий рівень виробництва, для якого мовлення лише на Київ і область було затісним, а з іншого, приваблювала УТ-3, у якого бази для мовлення не було.

Так, на УТ-3 знайшли шлях змінити ситуацію із продуктивністю витрат²⁰⁷, а також з часом працевлаштувати незалучених до професійної діяльності молодих випускників факультетів журналістики, режисури та операторської майстерності.²⁰⁸ «Мегапол» з виробника та мовника перетворювався на виробника контенту, витрати на виготовлення програм якого мали окупитися продажами реклами. Тобто схема діяльності стала схожою з російськими «Вид», «АТV» та «Новою студією». Однак такий перехід не можна вважати однозначно успішним. Вищеназвані компанії працювали на значно більш розвиненому рекламному ринку, з іншими бюджетами і штатом співробітників. Техніка, якою користувався для свого виробництва «Мегапол» зношувалася швидше, адже її брали в оренду ще й інші студії, що виходили на УТ-3. Частина програм, за яку «Мегапол» любили глядачі не змогла вийти в ефір на каналі і повернулася на 7-й.²⁰⁹ На УТ-3 вони починають випускати

²⁰⁵ Новосвітній В. Щовечора о 19-ій. П'ятниця. 1992. №33. С. 1.

²⁰⁶ Новосвітній В. Дешифраторів немає, яка ж буде компенсація? Пятниця. 1993. №5. С. 1.

²⁰⁷ У 1991 році Українська телерадіокомпанія витратила близько шести мільярдів карбованців щороку, тобто «по 200 карбованців на кожного працездатного телеглядача — майже 10 відсотків від загальної суми податків платників», а кількість персоналу «Мегаполу» в 20 разів менша при тому, що продукції вони готують у 5 разів менше. Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.

²⁰⁸ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим. Новосвітній В. Щовечора о 19-ій. П'ятниця. 1992. №33. С. 1.

²⁰⁹ Б. а. Повернення Юрія Мінзянова на 7-телеканал. П'ятниця. 1993. №15. 16 квітня. С. 1.

рубрику «Мегапол представляє...», знятих за спонсорські кошти тих, кого «Мегапол» представляв²¹⁰.

Директор «Мегаполу» кінцем ефіру каналу називає 1 вересня 1996 року. До того арештували директора «Градобанку» по справі остарбайтерів, а власність банку було розпродано. Якраз 50% майна «Мегаполу» належало «Градобанку» і було розпродане. Олександр Мочалов змінює сферу діяльності і переходить працювати в рекламу.

26 квітня 1996 року ліцензію на мовлення на мережі Третього загальнонаціонального каналу (УТ-3) на 12-годинне мовлення отримує «Інтер». Телеканал транслював продукти російського «ОТР» і почав виготовлення власного продукту, але все одно станом на 1998 на телеканалі «Інтер» домінували російські передачі.²¹¹ На цьому каналі певний час продовжує виходити і «Бар “Чорний кіт” — ХІ» ще з логотипом «Мегаполу», однак виробники контенту не знаходять спільної мови із керівництвом каналу.²¹² Детальніше питання закриття цього шоу на «Інтер» наразі не є можливим, адже респонденти неохоче говорять про політику та керівництво каналу.

Отже, етапними подіями розвитку «Мегаполу» є оголошення передплати на канал та його перехід на мовлення на УТ-3. На роботі «Мегаполу» негативно позначилася поява «1+1» — більш сильного мовника, що забрав частину кадрів каналу.

3. Розважальні програми «Мегаполу»

Відповідно до законодавства, програми телеканалів поділялися на економічні, публіцистичні, культурно-освітні, навчальні, розважальні,

²¹⁰ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

При ознайомленні з періодичними виданнями в хронологічних рамках дослідження, ми натрапили на помітне роздратування наявністю кількості реклами в медіапросторі країни. Самойлов В. Стежте за рекламою! *Хрещатик*. 1992. № 5. 9 січня. С. 4. На жаль, випусків цієї програми не збереглося, тому важко оцінити наскільки якісним був цей контент, однак порівнювати за рівнем «Експрес-відео», що не вийшло УТ-3, із «Мегапол представляє» не варто.

²¹¹ Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 677.

²¹² Інтерв'ю з Олександром Баром.

спортивні програми, а також програми для дітей та юнацтва²¹³. Оскільки у законодавстві не подається визначення цих програм чи роз'яснення відмінностей, то програмну сітку «Мегаполу» надалі буде подано за тематичними блоками (у максимально можливому хронологічному порядку²¹⁴).

Програми про кінематоргаф особливо на початку мовлення були «китами» ефірної сітки «Мегаполу»: йому були присвячені програми «Експрес-відео», «Сінематека» та «Кінооко»²¹⁵.

Програма «Сінематека» виходила раз на тиждень і ведучі особисто обирали фільм для показу, намагаючись показати такий, який є одночасно і класикою світового кіно, і при цьому ще не був показаний на українському телебаченні²¹⁶. Крім показу фільму, у програмі коротко розповідалося про людей, що працювали над кінострічкою. Ведучого програми «Сінематека» Юрія Германа на роботу запросив особисто редактор кінопрограм «Мегаполу» Юрій Мінзянов. Позналилися вони у Київському клубі любителів кіно «Ілюзіон».

Команда також опрацьовувала листи глядачів, які замовляли фільми для перегляду, проте не завжди телеканал міг дістати той чи інший фільм. Для кожного кінопродукту команда укладала угоду на показ, принципово не займаючись відеопіратством, тому вибір фільмів був досить обмежений. Перекладом зарубіжних фільмів займався увесь канал «Мегапол» — як фахівці, так і сама команда.²¹⁷ Вподобання команди теж впливали на формування ефіру. Так, Юрій Герман був фанатом альфреда Хічкока, сам передивився усі його фільми і, відповідно, знайомив із ними глядачів.²¹⁸ Загалом перевага надавалася

²¹³ Закон України про телебачення та радіомовлення (від 21.12.1993). Ст. 12.

²¹⁴ Оскільки інформації обмаль, то хронологічна подача не завжди можлива.

²¹⁵ Б. а. Ой, хто з'явився! *П'ятниця*. 1993. №15. 16 квітня. С. 1. «Сінематека», «Кінооко», «Хеппі-старт», «Відеотека» з переходом «Мегаполу» на УТ-3 мали виходили двічі на місяць по четвергах в програмі «Профіль-М». *Новосвітній В.* «Мегапол» припиняє діяльність на сьомому телеканалі. *П'ятниця*. 1993. №4. 29 січня. С. 1. Новосвітній В. Дешифраторів немає, яка ж буде компенсація? *Пятница*. 1993. №5. 5 лютого. С. 1.

²¹⁶ Новосвітній В. «Сінематеку» пропонує... *П'ятниця*. 1992. №11. 8 травня. С. 1.

²¹⁷ Новосвітній В. «Сінематеку» пропонує... *П'ятниця*. 1992. №11. 8 травня. С. 1.

²¹⁸ Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

не надто популярним інтелектуальному кіно, а, отже, програма мала на меті виконувати деяку просвітницьку місію та виховувати у глядача смак.

Також «Мегапол» транслював фільми за рубриками. До прикладу, в березні 1992 року було започатковано рубрику **«Кінозал історичного фільму»**, у рамках якої транслювалися зарубіжні і вітчизняні історичні фільми, нерідко — вперше на телебаченні тих часів не у скороченому обсязі.²¹⁹

«Експрес-відео» з ведучим (а за сумісництвом і головним редактором телепрограм «Мегаполу»²²⁰) Юрієм Мінзяновим, у свою чергу, концентрувалося не на традиційному показі фільмів з підводками, що було дуже поширеним явищем на початку-середині 1990-х (а у 1995 році з цього формату і посправжньому ліцензійних фільмів почав «1+1»²²¹), а на інтерв'ю з кінодіячами²²², розповідями про акторів та режисерів, новинки кінематографу.²²³ Після переходу «Мегаполу» на мовлення на УТ-3, програмі не вдавалося виходити протягом 2 місяців, тому трансляція частини програм після короткої перерви знову переходить на ефір на 7-му каналі.²²⁴

Уже в інтерв'ю авторці директор «Мегаполу» Олександр Мочалов сказав, що заява про «ліцензійність» фільмів на каналі була питанням відносним. «Мегапол» співпрацював з харківською телекомпанією, чия діяльність більше нагадувала відеопрокат: вони підписували з каналом договір, до якого додавався список з 500-700 фільмів, та продавали касети з відеопродуктом часто у поганій якості і перекладі Олексія Михальова²²⁵ удвічі дорожче за відеопрокат. Насправді це було піратство, адже договорів з правовласниками Харківська фірма не мала. Однак, за словами респондента,

²¹⁹ Новосвітній В. Нова рубрика ТВМ. П'ятниця. 1992. №4, 20.03.92, 20 березня. С. 3.

²²⁰ «Бліц-відео», «Хеппі-старт», «Експрес-відео», «Сінематека» та «Кінооко» вихдили за його керівництва.

²²¹ Макаров Ю., Герасим'юк О., Чернілевський С. Ти не один!: з новітньої історії телебачення. Харків, 2004. С. 13-22.

²²² Інтерв'ю з Олександром Мочаловим. Наприклад, перекладач Олексія Михальов був одним з гостей програми. Герман Ю. Ох, вже ці переклади... *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

²²³ Б. а. Повернення Юрія Мінзянова на 7-телеканал. *П'ятниця*. 1993. №15. 16 квітня. С. 1.

²²⁴ Там само.

²²⁵ Про переклади з англійської Олексія Михальова є схвальний відгук ведучого «Сінематеки». Герман Ю. Ох, вже ці переклади... *П'ятниця*. 1994. №13. 1 квітня. С.8.

юридично відповідальність покладалася на фірму, що дала права на показ кожного фільму по 5 разів.

Також існувала мережа музичних програм на «Мегаполі» — так звані «Джемікси» — цикл програм про музичні стилі. Існував розподіл «Джеміксу» на рубрики: «Джемікс-ІЗІ» (показувалися кліпи музичних груп, що виконували легку музику), «Джемікс-ХАРД» (відповідно, важку музику)²²⁶. З березня 1992 року по неділях почала виходити рубрика «Джемікс-БЕЙБІ», яку вів 11-річний син головного ведучого, Анатолія Вексклярського, Олександр. У програмі він розповідав про музику, яка була до вподоби йому. Переважно йшлося про реп. Другим випуском по неділях виходила «Джемікс-ІНДІ», від «independent», у якій Анатолій показує кліпи не «на замовлення глядачів», а керуючись власним смаком. «МегаПОП» у травні 1992 замінила «Джемікс-ОЛД», аудиторією якого, на думку Анатолія Вексклярського, мали бути батьки «джеміксят». Перший випуск «Джемікс-ОЛД» вийшов 9 травня. Аби задовольнити одночасно і смаки ветеранів Другої світової (у газеті — Великої Вітчизняної), і «афганців», мали показувати фрагменти «Легенда Сонячної долини» та «У джазі тільки дівчата». Загалом же «Джемікс-ОЛД» фокусувався на різноманітній музиці з перевагою року минулих десятиліть. Програма розказувала про відомі групи, музичні напрями, стилі, знайомила з рок-фестивалями²²⁷. Пізніше додалися «Джемікс-БІХІРІТ» для прихильників музики у стилі trash, grind, death та «Джемікс», присвячений джазу.²²⁸ Тобто у вересні 1992 року «Джемікс», виходив уже щодня, а в неділю тричі (з підрозділами «БЕЙБІ», «ДЖАЗ» та «ІНДІ») і задовольняв музичні смаки широкого кола глядачів.²²⁹

Езотерика

З 1989 року руйнується загальноприйнятна соціалістична, матеріалістична ідеологія і нічим фактично не замінюється. У зв'язку з цим з'являється низка вчень, доктрин і релігій²³⁰. «Мегапол» відповідав на запити

²²⁶ Новосвітній В. «Джемікс» — це суміш стилів. П'ятниця. 1992. №4. С. 1.

²²⁷ Терпиловський Ф. «Джемікс-ОЛД». П'ятниця. 1992. №11. С. 1.

²²⁸ Осінь, а «Джемікс» «мече ікру». П'ятниця. 1992. №29. С. 1.

²²⁹ Осінь, а «Джемікс» «мече ікру». П'ятниця. 1992. №29. С. 1.

²³⁰ «Діалог зі сфінксом. Атака на наші душі», 1999 р. Архів медіатеки НСТУ.

аудиторії і її зацікавленості у таких «новомодних явищах»²³¹ як астрологія. У травні 1992 року з'являється **астрологічна програма**, ведучий якої, Сьомі Ананд Сиджанкар, ставить задачею циклу передач навчити людей бути щасливими, використовуючи астрологічні, езотеричні та психологічні знання.²³²

Ще однією з найперших передач цієї секції «Мегаполу» була програма під назвою **«Кубічний сантиметр шансу»**²³³. Ведучий програми Віктор Конісевич вважав, що екран телевізора є лінзою, через яку людину видно з усіма її перевагами і недоліками. Програма вчила відчувати, «читати» знаки, збільшувати свою удачу і загалом ловити свій шанс — від чого і створилась така оригінальна назва.

Психологія

Одним із найбільш новаторських шоу «Мегаполу», як для часів 90-тих, була інформаційно-навчальна програма **«Інтим-шоу»**. Вона займалася висвітленням різноманітних сексуальних питань. Автором і ведучим був Олександр Бар, до зйомок також залучали головного сексопатолога України Ігоря Гарпінченка, практикуючого спеціаліста, а також власника клініки, що займалася зміною статі і модернізацією зовнішності²³⁴.

Програма була абсолютно оригінальною і новаторською, адже до цього на телебаченні після 23:00 можна було натрапити лише на еротичні фільми або ж фільми жахів, а просвітницьких шоу на інтимну тему на той час не робив ніхто, про що писала і газета «Хрещатик».²³⁵

У студію на розмову із Гарпінченком запрошували людей із нетрадиційною сексуальною орієнтацією, людей, які змінити свою стать (часто це були клієнти Ігоря), і вони давали різноманітні пояснення, ділилися рекомендаціями тощо. Крім того, «Мегапол» отримував величезну кількість листів та дзвінків від глядачів, часто – сімейних пар, які просити дати відповідь

²³¹ Інтерв'ю з Олександром Баром.

²³² Бесіди Ананда. П'ятниця. 1992. №9. С. 1.

²³³ Ломака В. «Кубічний сантиметр шансу» — це ваш шанс! П'ятниця. 1992. №9. С. 1.

²³⁴ Інтерв'ю з Олександром Баром.

²³⁵ Новосвітній В. «У нас сексу немає». Цій фразі нині виповнилося 15 років. Хрещатик. 2006. № 118. 16 серпня. Доступ: <http://kreschatic.kiev.ua/ua/2913/art/3660.html>

на те чи інше питання, а також дякували за те, «що їм нарешті роз'яснили усі їхні проблеми і пояснили, як взагалі потрібно ставитися до сексуального життя».²³⁶

Телеканал працював також і у неординарному як для телебачення напрямку виробництва програм — наприклад, випускав передачу із психології для студентів «**Квиток №5**». Програма вчила тому, як краще запам'ятовувати потрібний матеріал, як раціонально готуватися до екзаменів, і, що цікаво, розповідала, як варто спілкуватися з екзаменаторами, як виглядати перед ними впевнено без зайвих хвилювань, цим самим підвищуючи свої шанси на успіх²³⁷. Також виходила програма «Жіночий клуб»²³⁸ та програма про моду²³⁹.

Серед дитячих програм²⁴⁰ варто відзначити «**Вікторину**», програма з загадками для дітей²⁴¹.

Спортивні програми

Станом на 1992 рік уже протягом року виходила науково-популярна програма «**Урборос**», яка знайомила глядачів з основами китайського масажу, з аспектами цигун, а також ушу-гунфу. До виробництва програми залучалися фахівці Федерації ушу України: вів її президент Федерації — Микола Матулевський та старший тренер збірної України з ушу Людмила Солодиліна. Режисував програму Андрій Яценко.²⁴² Інтерес до східних одноборств, до яких, як зазначають, не належить ушу, у статті пов'яснюється приходом кіно з США і Гонконгу за участі Брюса Лі та інших.²⁴³

Ток-шоу

Однією з найтриваліших програм «Мегapol» була передача «**Бар “Чорний кіт”**». Автором та режисером програми був Олександр Бар, а ведучим

²³⁶ Інтерв'ю з Олександром Баром.

²³⁷ *Новосвітній В.* Не хвилюйтесь - у вас екзамен. *П'ятниця*. 1992. №12, 15 травня. С. 1.

²³⁸ *Новосвітній В.* «Мегapol» припиняє діяльність на сьомому телеканалі. *П'ятниця*. 1993. №4. 29 січня. С. 1.

²³⁹ Інтерв'ю з Костем Гнатенком, Олександром Баром та Олександром Мочаловим.

²⁴⁰ Складність відновлення масиву інформації про дитячі програми полягає у тому, що

²⁴¹ Інтерв'ю з Наталею Шевчук.

²⁴² *Б. а.* Таємничий красень-змій. *П'ятниця*. 1992. №19. С. 1.

²⁴³ *Б. а.* Таємничий красень-змій. *П'ятниця*. 1992. №19. С. 1.

— Олександр запросив Костянтина Гнатенка, що було викликом для тодішнього телемовлення, адже він був людиною із нетрадиційною сексуальною орієнтацією.

Програма мала на меті сформувати національну еліту, познайомити глядача із невідомими талановитими людьми України, а також розповісти більше про вже відомих, але немедійних особистостей (Софія Павличко, Оксана Забужко). Таким чином, програма не лише виховувала смак українців, а й давала дорогу у «великий шоу-бізнес» українським талантам (до прикладу, Руслана, Скрибін, Ель Кравчук). Крім того, оригінальною програма була ще й тому, що вів її представник сексуальної меншини, що було досить ризиковим рішенням у тодішні часи. Гнатенка не один раз хотіли змістити з посади²⁴⁴. Проте його підхід до роботи — ненав'язування особистої думки, інтелектуальна подача, поважливе ставлення до кожного гостя — захоували глядача, завдяки чому програма мала шалений успіх.

На початку «Бар “Чорний кіт”» працював у студії «Мегаполі» з декораціями і неоновим світлом, які проспонсорував комбінат реклами «Укрреклама». А згодом організація «Price Waterhouse»²⁴⁵, спонсорована Конгресом США, що сприяла ознайомленню українців із приватизацією та ринковою економікою через друковану пресу та низку передач-лікнепів, підтримала ток-шоу. Вони почали її фінансування, що вплинуло на якість всієї студії, техніки і оснащення. «Бар “Чорний кіт”» теж займався бартерною рекламою. Ресторани постачали напої програмі, а вона їх рекламувала²⁴⁶. Стосовно реклами в «Мегаполі», Наталя Шевчук, режисерка каналу розповіла про такий досвід з рекламодавцями-спонсорами: спершу запускався проект, а згодом зацікавлені рекламодавці самі пропонували співпрацю²⁴⁷. Продукт міг виготовлятися «під спонсора», вже з розумінням, кого може зацікавити

²⁴⁴ Йдеться про керівництво УТ та “Інтеру”. Інтерв’ю з Олександром Баром, Костянтином Гнатенком, Володимиром Галицьким.

²⁴⁵ Price Waterhouse teaches Ukraine how to privatize. Ukrainian business digest. International Information Systems, 1994. P. 12.

²⁴⁶ Інтерв’ю з Олександром Баром.

²⁴⁷ Інтерв’ю з режисеркою Наталею Шевчук від 9 травня 2021 р.; м. Київ.

співпраця, як у випадку з програмою «Сам собі мандрівник».²⁴⁸ Канал «Мегапол» виділив кошти на пробну версію програми — «пілот», а турфірма «Сам», побачивши його запропонувала внести назву компанії в назву шоу і стати спонсором. За рекламу могли розплачуватися бартером, що негативно відбивалося на прибутках каналу, хоч такі обміни також могли задовольнити окремих працівників.²⁴⁹

Юрій Макаров, характеризуючи незалежне телебачення, говорить про недостатню його якість до початку діяльності «1+1» у 1995-му.²⁵⁰ Його слова може підтвердити той факт, що жодна з київських телестудій (а таких було п'ять: «Гравіс», «Мегапол», Київський міжнародний медіа-центр «Інтерньюз», Центр незалежного телебачення «Перспектива» та Укрдержтелерадіокомпанія), що брали участь у II Міжнародному фестивалі телевізійних програм «Оksamитовий сезон-94», не взяла приз за розважальну програму.²⁵¹ З іншого боку, якісна картинка потребує значних інвестицій або бізнесменів, або рекламно-спонсорських. Рекламний ринок до 1995-96 років лише формується: співпраця «Мегаполу» з рекламодавцями часто ще відбувається на бартерних умовах.²⁵² Для порівняння наведемо приклад «бартеру» на російському телебаченні на початку 1990-х. Ігор Удалов, менеджер кіноредакції «Останкіно», який водночас очолював свою фірму InterVideoCommers, сприяв підписанню контракту про покупку серіалу «Багаті теж плачуть»²⁵³. Це був перший і останній серіал «Останкіно» купило на основі бартеру, але оскільки

²⁴⁸ Інтерв'ю з режисеркою Наталею Шечвук від 9 травня 2021 р.; м. Київ.

²⁴⁹ Директор «Мегаполу» так описує взаємодію рекламодавців та телканалу: «[Рекламодатели] приходят и говорят: "Мы готовы на бартер". У нас появилась мебель, у нас появились компьютеры, у нас появились автомобили, у нас... Fiat Ducat... кого рекламировали на том и ездили». Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

²⁵⁰ Інтерв'ю з Юрієм Макаровим.

²⁵¹ Новосвітній В. «Поміж небом і водою — телефестиваль...». П'ятниця. 1994. №35. 2 вересня. С. 3.

²⁵² В інтерв'ю Олександр Мочалов розказує випадки обміну ефірного часу на кондитерські вироби, авто, меблі, та навіть білизну. Інтерв'ю з Олександром Мочаловим.

²⁵³ «Мегапол» ретранслював серіал «Багаті теж плачуть».

коштів для сплати не було, дистриб'ютору платили рекламним часом²⁵⁴
Щоправда, станом на 1995 рік на центральних телеканалах бартерних контрактів у «Прем'єр-фільму», який далі займався закупівлею закордонного медіапродукту для «Останкіно», уже не було²⁵⁵.

Тематичне розмаїття шоу задовольняло смаки широкого кола глядачів. «Мегапол» був першовідкривачем у питаннях сексуальної освіти, виготовляв програми про різні жанри музики, мав низку програм про кіно, а також ток-шоу, що сприяло формуванню української національної еліти. Відсутність рекламного агентства, яке було б структурним підрозділом телеканалу, заважало концентрувати прибуток і конвертувати його в подальший розвиток каналу.

Отже, історія телеканалу «Мегапол», першого комерційного недержавного каналу, що почав ефірне мовлення на Київ 1 червня 1991 року, показує: розважальний контент, який відповідає запиту аудиторії та в легкій формі говорить про складні чи навіть табуйовані теми, здатен зацікавити у 1992-1993 роках витратити близько 400 карбованців для оформлення підписки на комерційний розважальний аполітичний канал, значить, попит на розважальні шоу і їхня цінність були величезними. Вибір розважальних програм «Мегаполу» задовольняв широке коло глядачів.

²⁵⁴ Телекомпания «ВИД» вчера и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/116096>.

²⁵⁵ Телекомпания «ВИД» вчера и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/116096>.

Висновки

Телебачення середини 1980-х через зменшення тиску цензури повертається до мовлення наживо. Це позитивно впливає як на політичні, так і розважальні програми. З'являються телемости міждержавні телемости, щоправда, проводити їх після розпаду Радянського Союзу Українське телебачення не має ані технічного, ані фінансового ресурсу. З початком незалежності України боротьба за глядача між українським та російським телебаченням загострюється. Боротьба для УТ ускладнюється швидким формуванням рекламного ринку в Росії, що дозволяло їхньому телебаченню виготовляти дорожчі та цікавіші програми. Важливим кроком з розширення території мовлення УТ стало переведення свого мовлення на частоту колишнього ЦТ.

Закон України про телебачення та радіомовлення створив законодавчу базу для діяльності державного та комерційного телебачення. Стаття про рекламу забороняла притік коштів у телевиробництво в тому числі від виробників алко- та тютюнової продукції. Було створено Національну раду, до повноважень якої входило контролювати виконання законів. Однак, як видно з рекламної діяльності телеканалу «Мегапол» та інтерв'ю з його працівниками виконання закону про рекламу не з веденням його в силу почав діяти фактично.

На новоутворених телеканалах найпоширенішим контентом були закордонні неліцензовані фільми. Показовою є ситуація, коли компанія, що транслює контент, порушуючи авторське право, створює організацію, що ці права покликана захищати. Виробництво власних розважальних програм є показником «рівня» телекомпанії. Лідером з виробництва розважального контенту у Києві є «Мегапол». Він першим з недержавних комерційних каналів вийшов в ефір, що супроводжувалося яскравою рекламною кампанією. Після «вибуху свободи» телеканал говорить на табуйовані теми, чим викликає інтерес як широкого загалу, так менших груп (наприклад, сексуальних меншин). Також він проводить просвітницьку діяльність. На відміну від більшості новоутворених каналів «Мегапол» сконцентрований лише на діяльності у ЗМІ.

Приймання каналу по Києву не відзначалося якістю, однак, враховуючи те, що команда «Мегаполу» добре відчувала запити населення і задовольняла їх, глядачі були готові купувати доступ до перегляду. Перехід на УТ-3 задля трансляції власних передач в обмін на здачу в оренду апаратури був сумнівним кроком.

Канал не мав своєї агенції з продажу реклами, від чого втрачав прибуток. Робота з рекламодавцями на бартерній основі віддаляла моменти, коли канал міг би купувати привабливі ліцензії на показ, як це уже з 1995 року на УТ робитиме «1+1», а не неякісні касети у «харківських фірм». Невдача з підпискою та кодуванням ефіру вплинула на довіру глядачів до каналу. Відсутність стратегії заробітку «вбила» «Мегапол», адже з конфіскацією частини майна, яка належала «Градобанку» телеканал фактично припинив своє існування.

Отже, для роботи телеканалу, що займався виробництвом розважальних програм при виході на ринок на початку 90-х було сприятливим те, що ринок був малоконкурентним, а глядач лояльний навіть до шумів на телеекранів. Було важливо знайти свою стратегію заробітку, а також нішу мовлення.

Список використаних джерел та літератури

1. Джерела

1.1. Опубліковані

Закон України Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

Закон «Про пресу та інші засоби масової інформації». Відомості З'їзду народних депутатів СРСР і Верховної Ради СРСР від 27.06.1990 — 1990 р., № 26, стор. 492.

Закон України про телебачення та радіомовлення (21.12.1993).

Інструкція Міністерства зв'язку України від 12 травня 1993 р. № 72.

Постановление Правительства Российской Федерации от 5 июля 1992 года № 469.

1.2. Періодика

1. Б.а Ой, хто з'явився! П'ятниця. 1993. №15.
2. Б. а. Повернення Юрія Мінзянова на 7-телеканал. П'ятниця. 1993. №15. 16 квітня. С. 1.
3. Б. а. Таємничий красень-змій. П'ятниця. 1992. №19. С. 1.
4. Б. а. ТРК «Гравіс» знову в ефірі. П'ятниця. 1994. №30. 29 липня. С. 1.
5. Бесіди Ананда. П'ятниця. 1992. №9. С. 1.
6. Білий В. «Мегапол» завойовує Крим. П'ятниця. 1992. №5. С. 3.
7. Герман Ю. Ох, вже ці переклади... П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С.8.
8. Журналісти волають про допомогу. Вечірній Київ. 1992. №12. 20 січня. С. 1.
9. Ломака В. «Кубічний сантмерт шансу» — це ваш шанс! П'ятниця. 1992. №9. С. 1.
10. Мегапол відмовився від П'ятниці. П'ятниця. 1994. №17. С. 3.
11. Нацрада проти ГУРТу: 1:0 на користь закону. П'ятниця. 1998. №5. 30 січня. С. 3.

12. Наші діалоги: Президент Л. Кравчук — читачі «Вечірки». Вечірній Київ. 1992. №6. 10 січня. С. 2.
13. Новосвітній В. А телевізор лише один. П'ятниця. 1992. №45. С. 1.
14. Новосвітній В. Багато галасу -- даремно. П'ятниця, 1992. № 36. С. 1.
15. Новосвітній В. «Гравіс» — єдина телекомпанія, яка працює одночасно на двох каналах. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С. 3.
16. Новосвітній В. Дешифратори уже на складі, але не в Києві. П'ятниця. 1992. №41. С. 1.
17. Новосвітній В. Дешифраторів немає, яка ж буде компенсація? П'ятниця. 1993. №5. С. 1.
18. Новосвітній В. Жити за рахунок реклами — це твердо стояти на ногах. П'ятниця. 1992. №31. С. 1.
19. Новосвітній В. З понеділка оновлюється телеэфір ІСТV. П'ятниця. 1994. №39. 30 вересня. С. 3.
20. Новосвітній В. За кулісами ЮТаРу. П'ятниця. 1996. №2(203) 12 січня. С. 4.
21. Новосвітній В. Конституційний суд в галузі телебачення і радіо діє. П'ятниця. 1994. №52. 30 грудня. С.3.
22. Новосвітній В. «Мегапол» не лише телекомпанія — це особливе бачення світу. П'ятниця. 1992. №8. С. 1.
23. Новосвітній В. «Мегапол» припиняє діяльність на сьомому телеканалі. П'ятниця. 1993. №4. 29 січня. С. 1.
24. Новосвітній В. «Мегпол-іс» мемуари не пише. П'ятниця. 1992. №14. С. 1.
25. Новосвітній В. Ми заявляємо, що існуємо. П'ятниця. 1994. №52. 30 грудня. С. 3.
26. Новосвітній В. Найпалкішим прихильникам «Мегаполу» — по телевізору, а на інших чекають дешифратори. П'ятниця. 1992. №23. С. 1.
27. Новосвітній В. Не хвилюйтесь - у вас екзамен. П'ятниця. 1992. №12, 15 травня. С. 1.

28. Новосвітній В. Нова рубрика ТВМ. П'ятниця. 1992. №4, 20.03.92, 20 березня. С. 3.
29. Новосвітній В. Новий етап боротьби за телефір. П'ятниця. 1994. №40. 6 жовтня. С. 8.
30. Новосвітній В. Обережно: з'явилися шахраї. П'ятниця. 1992. №3. С. 1
31. Новосвітній В. Перший конгрес — не останній? П'ятниця, 1992. № 35. С. 1
32. Новосвітній В. «Поміж небом і водою — телефестиваль...». П'ятниця. 1994. №35. 2 вересня. С. 3.
33. Новосвітній В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.
34. Новосвітній В. Різдвяний сюрприз «Мегаполу». П'ятниця. 1993. №1. С. 1.
35. Новосвітній В. Розповідь про 32 канал і невеличку хитрість... П'ятниця. 1992. №30. С. 1.
36. Новосвітній В. «Сінематеку» пропонує... П'ятниця. 1992. №11. 8 травня. С. 1.
37. Новосвітній В. «Сторіфьорст» вклала найбільші інвестиції у телекомпанію в Україні. П'ятниця. 1992. № 37. С. 1.
38. Новосвітній В. Слово «телевізія» придумав не я. П'ятниця. 1992. №27. С. 1.
39. Новосвітній В. Телебачення в законі. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С.8.
40. Новосвітній В. Телевізійники усіх мереж, єднайтеся? П'ятниця. 1992. №21. С. 1.
41. Новосвітній В. «Тоніс-Київ» прагне до створення європейського слов'янського телебачення. П'ятниця. 1994. №13. 1 квітня. С. 7.
42. Новосвітній В. «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу? П'ятниця. 2001. №44. С. 1.
43. Новосвітній В. «Тоніс» — одна з найбільших корпорацій світу. П'ятниця. 1992. 2001. №40. 27 листопада. С. 4.

44. Новосвітній В. У «ЮТаРа» плани багатообіцяючі... П'ятниця. 1992. №16. С. 1.
45. Новосвітній В. У пошуках альтернативи. П'ятниця. 1992. №44. 25 грудня. С. 1.
46. Новосвітній В. Щовечора о 19-ій. П'ятниця. 1992. №33. С. 1.
47. Новосвітній В. Як поєднати реальність і перспективу? П'ятниця. 1992. №17. С. 1.
48. Новосвітній. В. Про передплату на сьомий канал. П'ятниця. 1992. №1. С. 1.
49. Новосвітній В. «Это первый» нині у Києві — третій. П'ятниця. 1995. № 31. 4 серпня. С. 3.
50. Осінь, а «Джемікс» «мече ікру». П'ятниця. 1992. №29. С. 1.
51. Телекомпанія "ВИД" вчора и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. С. 10
52. Телекомпанія «TV-Табачук» судитиметься з Національною радою по телебаченню і радіомовленню. П'ятниця. 1996. №42. 18 жовтня. С. 3.
53. Телепрограма «Хрещатик». 1992. № 126, 131, 136, 141. С.5.
54. Терпиловський Ф. «Джемікс-ОЛД». П'ятниця. 1992. №11. С. 1.
55. Уряд погодився допомогти пресі. Вечірній Київ. 1992. №12. 24 січня. С. 1.

1.2. Джерела усної історії

1. Інтерв'ю з Володимиром Галицьким від 20 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.
2. Інтерв'ю з Вадимом Тупчієм від 7 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.
3. Інтерв'ю з Костею Гнатенком від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.
4. Інтерв'ю з Олександром Баром від 16 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.
5. Інтерв'ю з Олександром Мочаловим від 12 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

6. Інтерв'ю з Олександром Ткаченком від 11 червня 1996 р.; м. Київ. Інтерв'юер: Микола Вересень. URL: http://oralhistory.org.ua/interview-ua/407/?fbclid=IwAR2tzqVTD54uG69oZcgZIIENoc3_bxcSlvj1HJ-t_0UJfoFtfnoNXохg0ls (дата звернення: 03.03.2021).

7. Інтерв'ю з Наталею Шевчук від 9 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

8. Інтерв'ю з Наталею Яблуньовською від 14 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

9. Інтерв'ю з Юрієм Макаровим від 14 травня 2021 р.; м. Київ. Інтерв'юерка: Валерія Козяренко.

1.3. Фільми

1. «Діалог зі сфінксом. Атака на наші душі», 1999 р. Архів медіатеки НСТУ.

2. Приватний архів програми «Бар “Чорний кіт”» Кості Гнатенка.

3. Приватний архів програми «Привіт-шоу» «Мегаполу» Вадима Тупчія.

4. Приватний архів програми «Привіт-шоу» «Мегаполу» Наталі Шевчук.

1.4. Джерела в електронному форматі

1. А.В. Планы телекомпаний в 1993 г. (ВИД). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34741>

2. Інтерв'ю з Ігорем Черницьким / Кіноархів "Національний Центр Олександра Довженко". 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://fex.net/uk/s/vubugsp>.

3. Новосвітній В. «У нас сексу немає». Цій фразі нині виповнилося 15 років. Хрещатик. 2006. № 118. 16 серпня. Доступ: <http://kreschatic.kiev.ua/ua/2913/art/3660.html>

4. Одарич С. Дорога к президентству или феномен Леонида Косаковского. Киевские ведомости, 1995. Доступ: <https://drive.google.com/file/d/0BxvOO4LBd-jdV1U5NU14WVZjNVU/view>

5. Телекомпания "ВИД" вчера и сегодня. Коммерсантъ. 1995. №156. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/116096>

6. Ё-Воробьев А. В «Останкино» создано новое рекламное агентство. Коммерсантъ. 1993. №122. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/52293>.

7. Ё-Николаевич А. Планы телекомпаний в 1993 г. (Останкино). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34738>

8. Ё-Воробьев А. Планы телекомпаний в 1993 г. (РосТВ). Коммерсантъ. 1992. №70. Доступ: <https://www.kommersant.ru/doc/34739>.

2. Література

2.1. Монографії

1. 1933: «І чого ви ще живі?» / упоряд. Т. Боряк. Київ: ТОВ «Видавництво “Клію”», 2016. 720 с

2. Dychzok M. Ukraine: Movement Without Change, Change Without Movement. Psychology Press, 2000. 164 p.

3. Десятник Г. Визначальні етапи історії кіномистецтва і телебачення: навчальний посібник. Київ: Видавництво «Україна», 2012. 384 с.

4. Каганов Ю. О. Конструювання «радянської людини» (1953–1991): українська версія / Наук. ред. Турченко Ф. Г. Запоріжжя: Інтер-М, 2019. 432 с.

5. Карабанов М. та ін. Українське телебачення вчора, сьогодні, завтра. Київ: Дирекція ФВД, 2006. 649 с.

6. Карабанов М. та ін. Українське телебачення: роки, події, звершення. Київ, 2008. 400 с.

7. Мащенко. І Телебачення України. Київ: Тетара. 1998. Т. 1. 512 с.

8. Макаров Ю., Герасим'юк О., Чернілевський С. Ти не один!: з новітньої історії телебачення. Харків, 2004. 304 с.

9. Новикова Л. Радянське телебачення. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 672.

10. Тримбач С. Телебачення в часи перебудови і незалежності. Нариси української популярної культури. Київ, 1998. С. 679.

2.2. Статті

1. Каганов, Ю. «Останкінський шприц» і український глядач: вплив телебачення на формування «радянської людини» (1950-ті – 1985) / Zaporizhzhia Historical Review. 2018. №1(50). С. 185-196.

2.3. Енциклопедії

1. Мащенко І. Енциклопедія електронних мас-медіа. Київ, 1998. Т. 2: Словник-госарій термінів і виразів. Київ, 2007. С. 345."

2. Мащенко І. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ, 2005. 384 с.

2.3. Електронний ресурс

1. Балдинюк В. «Довгоносиків» не повторить ніхто. URL: <https://detector.media/withoutsection/article/43595/2009-02-05-dovgonosykyv-ne-povtoryt-nikhto/> (дата звернення: 16.03.2021).

2. Галяс О. Маски-Шоу // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=65979 (дата звернення: 16.03.2021).

3. Інтерв'ю 5-го каналу з Анатолієм Вексклярським. 09:27. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CZl5-3ENiG4&t=1641s> (дата звернення: 16.03.2021).

4. Інтерв'ю з Ігорем Черницьким [Електронний ресурс] // Кіноархів "Національний Центр Олександра Довженко". – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://fex.net/uk/s/vybyrcn>.

5. Лашук Т. Двадцять лет назад закончилось «Шоу долгоносиков». Мы побывали в гостях у бутатора, который создавал для него носы. URL: <https://babel.ua/ru/texts/27585-desyat-let-nazad-zakonchilos-shou-dolgonosikov-my-pobyvali-v-gostyah-u-butatora-kotoryu-sozdaval-dlya-nego-nosy> (дата звернення: 16.03.2021).

6. Масенко Л. Інтернаціоналізм плюс русифікація. Телевізійні стратегії приниження української мови. День. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/internacionalizm-plyus-rusifikaciya> (дата звернення: 18.04.2021).

7. На 10-летию турфирмы «сам» генеральный директор сергей дудка открыл тайну ее названия. Факти. 2001. 25 липня. Доступ: <https://>

crime.fakty.ua/100316-na-10-letii-turfirmy-quot-sam-quot-generalnyj-direktor-sergej-dudka-otkryl-tajnu-ee-nazvaniya (відвідано 5 травня 2021 року).

8. Новосвітній В. «У нас сексу немає». Цій фразі нині виповнилося 15 років. Хрещатик. 2006. № 118. 16 серпня. Доступ: <http://kreschatic.kiev.ua/ua/2913/art/3660.html>

9. Скуратовський Б. История украинского ТВ глазами зрителя. Часть 2. URL: <https://mediasat.info/2016/01/20/history-of-ukraine-television-2> (дата звернення: 19.03.2021).

10. Цалик С. Герои домашнего экрана. Что смотрели по телевидению в советской Украине. https://focus.ua/archivist/444662-geroi_domashnego_ekrana

11. Чичканьова Л. Андрієнко Віктор Миколайович // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=44186 (дата звернення: 16.03.2021).

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Лабораторія усної історії

Тема інтерв'ю: «Розважальні програми телебачення 1990-х»

Транскрипт інтерв'ю

Інформантка: Наталя Шевчук

Інтерв'юерка: Козяренко Валерія Анатоліївна

Транскрипція: Козяренко Валерія Анатоліївна

Вид інтерв'ю, назва файлу/файлів: аудіо-інтерв'ю, Шевчук_2021-05-09_Мегапол.m4a

Місце проведення: Zoom-зустріч

Дата проведення інтерв'ю: 09.05.2021 р.

Повна тривалість запису: 1:21:10

Присутні: Козяренко В.А. та Шевчук Н., сторонніх осіб при записі інтерв'ю не було.

Текст інтерв'ю:

[К.В.А. записує дату та час початку інтерв'ю, отримує згоду респондента, пояснює основні засади процесу]

00:34

Ви завершували університет за спеціальністю «режисура театру». Розкажіть, будь ласка, про театральну сферу в Україні в 1990-х. Якою ви її пам'ятаєте?

Цікаве запитання, тому що насправді після завершення вузу...

Мгм.

Я жодного дня... зробивши дипломну виставу... Це, мабуть, єдине, що на той момент пов'язувало мене з театром. Тому що в театрі я не працювала, після завершення інституту я... тому що в ті часи в ВУЗах було два типи студентів: які, скажімо, приїжджали в столицю навчатися за цільовим, як це називалося, – «цільове направлення». Ну, скажімо, з якихось регіонів...

Мгм.

...за їх навчання сплачували якісь організації чи там села, я не знаю. І ці діти по завершенню навчання мали повернутися до себе додому, щоб там працювати, розвивати галузь театральну, працювати в театрах і так далі. А у киян, зрозуміло, що не було такої можливості, вони поступали самостійно. І повернутися, тобто гарантованих місць роботи в них не було. Так як я корінна киянка, я поступила самостійно і з... написала-таки собі список всіх театрів Києва, і, безумовно, пішла за цим списком, до всіх театрів ходила. І пояснювала, що я вже дипломована режисерка, я розумію, що всі тут місця зайняті, режисери у вас є, але візьміть,

будь ласка, можливо, асистентом режисера... і таке інше. І мені від... безумовно, відмовляли в кожному театрі. Останнім театром у моєму списку був... я вже втратила надію абсолютно, і останнім театром був – зараз він має назву «Молодий»

Мгм.

...а називався Молодіжний театр, куди я відправилася просто, щоб вже викреслити останній рядочок у своєму списку (сміється), що театри не приймають, режисери молоді їм не потрібні. Але! Відбулася дуже цікава історія. Мене прийняли в Молодий театр. Це було на початку літа; я пам'ятаю, що я прийшла, те ж саме сказала, що я готова. І мені директор театру у мене запитав: «Ну ви ж як режисер готували акторську програму?». Я кажу: «Безумовно, у нас акторська майстерність була паралельно з режисерською». Він сказав: «Ну, давайте підемо зі мною, покажете». Я була в шоці. Я була не готова бути акторкою, не хотіла ніколи в житті бути актрисою. І він повів мене на сцену театру, де відбувалася репетиція, де актори проводили репетицію якоїсь там вистави. Він спинив цю репетицію і говорить: «Зараз дівчинка нам покаже свою акторську програму». Я була в шоці (сміється) я до цього не готувалась взагалі. Сидять гарні, молоді хлопці-дівчата, актори і дивляться на мене! А я режисер і маю показувати акторську програму перед акторами?! (емоційно) Я була в стресі, у стані стресу. Але тим не менш, насправді в кожного режисера є акторська програма: басня, песня, монолог, танець, проза і таке інше. І я показала акторську програму, навіть щось зіграла на фортепіано, навіть щось заспівала і станцювала. І тоді... він сказав: «А можна зараз ще наша акомпаніаторка вам зіграє композицію, а ви можете в пластиці передати рухи безумної жінки?». Я сказала: «Да, безумовно». Акомпаніаторка зіграла, я там щось пластично... станцювала. І він мене покликав у свій кабінет і каже: «Ми приймаємо вас на роботу акторкою». Я в шоці. Він показує мені макет вистави «Польот над гніздом кукушкі».

Мгм.

І каже... тоді запускала тільки ця, готувалась ця вистава. І він сказав: «Вот, будете одразу, вас вводжу в цю виставу. Зрозуміло, що у вас спочатку не буде перших ролей, а оцю вашу танцювальну композицію безумної жінки,» – він мабуть мав це в плані з самого початку!

Мгм.

«Мені дуже сподобалося, нічого не змінюючи, прямо ставимо у виставу, ви будете танцювати». Ну, я попрощалась з ним, вийшла; сказав, що театр від'їжджає на гастролі, відчиняє свої двері з 1 вересня, чекаємо на вас. Я вийшла, не знала, чи радіти мені, чи плакати. І літом, – я не заспокоїлася, – і за літо я таки знайшла іншу роботу, бо в Печерській лаврі був, можливо навіть і є Український центр народної творчості, де мені сказали, якщо я місяць пропрацюю секретаркою директора, то вони мене приймуть одразу на роботу головного режисера цього центру. Займатись постановками масовими, великими, пов'язаними з народною творчістю, фестивалі різні по всіх регіонах України. І я погодилася. Пропрацювавши місяць секретаркою, роблячи каву, навчившись друкувати на машинці, (сміється) я одразу стала режисером першої категорії цього центру. От така історія. І в театр... мені, до речі, досі трошки незручно, тому що я не прийшла 1 вересня... і навіть не... я просто

потерялась (сміється), навіть не зателефонувала, тому що я була дуже щаслива, що я працюю режисером. Отак. А буквально через півроку мені подзвонили з мого вузу і сказали, що є така вакансія на телебаченні, і вони рекомендують мене. Я пішла туди працювати одразу режисером. Отака історія.

06:47

А тепер розкажіть про українське телебачення 1990-х. Яким ви його пам'ятаєте?

(Позіхає) Ох. Коли потрапила туди, мені було сумно (сміється), тому що я такого ще не бачила... безумства, на мій погляд. Перше, що я побачила... Спочатку я прийшла подивитись, як це працює і що там відбувається, тому що... от пізніше я там з 2002 року вже викладала для тих же студентів того ж вузу спецкурс для театральних режисерів і акторів. Я викладала протягом 15 років спецкурс, який мав назву «Робота актора в кіно, телебаченні та радіо» для театральних акторів.

Мгм.

А для режисерів – «Робота режисера в кіно, телебаченні та радіо». Чому? Для того, щоб вони могли розширити свої горизонти майбутніх професій. А тоді, в часи 1990-х такого не було. І, безумовно, театральний режисер, одразу потрапивши на телебачення, не знаючи нюансів, не міг працювати одразу там. Тому я пішла подивитися, що мені треба знати, вивчити для того, щоб працювати там. Але виявилось, що... я зрозуміла, що для мене це дуже просто, навіть я можу покращити стан телебачення того часу. Тому що, скажімо, побачила нелогічні речі, коли спочатку, наприклад, новини записували диктором. Ну, був графік, зрозуміло, студія невелика, багато роботи. І тому приходили диктори, вони писали новини, розказували, що у світі відбувається, що де відбувається, і йшли собі додому. А після цього вже інша служба підбирала відео, скачувала всяких там CNN чи ще звідкіля. І потім ці відео цих новин накладали вже на готовий записаний звук. І часом відбувалися такі речі: диктор розказує, що от в Китаї, в провінції там... (*Цінь Хунь Янь ???*) розстріляли когось там... не знаю, якихось там людей за те, що вони щось там порушили, якісь норми закону, і таке інше. І поки вона це говорить, показують, як виводять цих людей і розстрілюють. А так як вона говорить довше, ніж ті кадри, які були в реальності, то їх виводили розстрілювали три рази (сміється). Це було для мене дико. Я розуміла, що треба щось міняти, і це неправильно так робити, що, мабуть, треба відштовхуватися від того відео, яке ти маєш. Або показувати ту ведучу в кадрі, бо вона писалася за кадром і вже виходу ніякого не було.

Мгм.

Новина записана, а чим перекривати відео – немає. Ну, таким чином, ми почали працювати. Я почала змінювати реальність... ну, логіку якусь вводити в те телебачення. Але з часом все почалось... це були перші часи, коли з'явилося комерційне телебачення. Ще не було навичок, ще не було практики, досвіду не було. І всі навчалися. Але це були класні часи, коли можна було творити і витворювати (усміхається). Що ще вам розказати?

10:19

Наскільки, на вашу думку, поширеною була практика переходу театральних і кінодіячів на телебачення?

Ну, окрім мого випадка... У нас працювали – я працювала на першій комерційній телекомпанії «Мегапол».

Мгм.

І люди були різні. Хтось був із шоу-бізнесу; у нас була програма «Бар “Чорний кіт”», її вів... Костя Гнатенко. Тобто, це людина шоу-бізнесу. У нас працював Юра Мінзянов, який, на жаль, нещодавно покинув цей світ. Він вів програму про кіно. Тобто люди були з різних напрямків і сфер, я не можу сказати, що це були прям-таки театральні режисери. Хоча був Віктор Конісевіч, наш режисер. То він, здається, закінчував режисуру чи то театральну, чи може навіть кінорежисуру. Не пам'ятаю точно. А що саме цікавить в цьому запитанні?

Чому ви йшли на телебачення? Чи це було місце, де була якась фінансова можливість реалізації творчого потенціалу, в порівнянні з театром та кіно, оскільки це дев'яності, і з...

А, в цьому плані, да?

Мгм.

Ну, по-перше, це було розширення можливостей, однозначно. Фінансових не знаю, я не знала, які заробітні плати в театрах і не порівнювала, але думаю що так. Тому що, в принципі, телебачення комерційне і були... фундатори, банки, які спонсорували, фінансували це телебачення.

Мгм.

І заробітні плати на той час були немаленькі, скажімо так. Ну, найбагатші режисери, мабуть, була я і Толік Вексклярський, він вів програму «Джемікс».

Мгм.

Тому що якщо там заробітна плата була 50 доларів у... інших працівників каналу, то у нас було по 100. Бо ми робили багато, багато програм. У мене були програми напрямку дитячого... «Будильник» «Вікторина» – Віктор і Ірина, з дітками. Я була автором, режисером та ведучою програми «Сам собі мандрівник» на кшталт «Орьол і решка» зараз, яку фінансувала туристична компанія «Сам» – вони оплачували мої подорожі, зйомки. Ми з оператором удвох облітали всі країни, мабуть, світу і знімали цю програму. Тобто, ми себе почували добре. Роботи багато було... І «Привет-шоу» – це програма, яку ми робили... Зрозуміло, що дуже багато коштів, таких як зараз є на телебаченні для того, щоб робити круті шоу, не було. У нас були рамки. Але іноді навіть, – якщо ви говорили з Тупчієм Дімою, – ви знаєте, що іноді відсутність якогось там масштабного фінансування навпаки відкриває якісь горизонти креативні. І це стосовно, скажімо, «Привет-шоу». Відкривалися можливості іншого плану – креативні. Як із нічого зробити щось фантастичне, дуже цікаве, смішне, прикольне. І ми це робили! І от зараз, перед нашою з вами зустріччю, я передивилася мої архіви. Я колись,

пару років тому, знайшла час відцифрувати ці старі Super-VHS касети, і в мене є відео наших програм. Я передивилася із захопленням, бо вже багато чого не пам'ятала сама. І це було реально круто. І навіть сьогодні я навіть подумала, що, можливо, я по шматочкам буду викладати у фейсбук, тому що є люди, як Діма, як Вітя Андрієнко – актор відомий – яким дуже приємно буде це побачити, тому що це була така творчість, такі можливості! І, до речі, багато хто говорить (зневажливо): «От, українська мова, зараз нав'язують». Нічого подібного! В дев'яностих роках наші програми виходили українською мовою. Ну, в більшості своїй. Але ніхто нас не обмежував, і були чи програми, чи елементи програм, які могли іти російською мовою. Ще щодо, скажімо, редакторства...

Мгм.

...чи цензури якоїсь. Її було менше, насправді. Я зараз передивилася, думаю: «Боже, це таке могло виходити в ефір?!». Там реально є такі речі, такі словечки, які зараз якось так навіть і ставити... сленги чи... я б не сказала, що це прям мати, але є щось таке там (сміється) було в наших сюжетах «Привіт-шоу» у всякому разі. Тому що це сюжети драматургічні, веселі якісь, як скетч-шоу. І там такі вислови... час від часу з'являлися. Більш того, там... така собі правда, реальність. Навіть я б сказала, що це не просто гумор, а сатира у нас проходила в ефір спокійно. І всі спокійно це сприймали. Ну, тобто, круто. Спогади класні, відчуття чудові, це був якийсь період безмежної творчості, безмежних можливостей практично, якщо не брати там до уваги якісь фінансові обмеження. А в принципі, все круто було. Як зараз.

Що-що, як зараз?

Кажу, ну... зараз є декілька... інші нюанси на телебаченні, наскільки я знаю.

Ви сказали...

Грошей більше, але й більше якихось стрес-факторів, яких тоді не було.

16:24

А про що ви, якщо можете?

Ну, скажімо так. От у мене багато дівчат беруть майстер-класи. Я проводжу там з акторської... телеведучою, на розслаблення, як вести себе в кадрі більш органічно, і все інше. Професійного, скажімо, напрямку такого.

Мгм.

Вони вже працюють на телебаченні, просто вони підтягують свою майстерність. І я слухаю деякі речі, які мене дивують... Я не кажу, що стресують чи жахають, але дивують (розчаровано). Тобто розрослися канали зараз, і вже відбуваються якісь там внутрішні конфлікти, боротьба за виживання, конкуренція чи ще щось таке, що існує зараз. Тоді такого не було. Тоді в нас ТВ «Мегапол» – це була велика родина. Всі дружні, дружні стосунки, ніякого відчуття конкуренції, кожен робив свою авторську програму, робив її повністю... Ніхто нікого там не критикував, не робив рамки, не було такого, що «це не можна говорити, це можна». Один... рейтинговість програм була на базі лише одного фактора. І нам, до речі,

доплачували премії окремо, в конвертах, завдяки цьому фактору. І для нас це був сюрприз. Я знаю, що я отримую, наприклад, свої 100 доларів, я приходжу отримувати заробітну плату в бухгалтерії, а мені дають 100 доларів і ще конверт. Я його відкриваю, а там 500 доларів. На той час це були шалені гроші! 500 баксів. В дев'яності. Я вже олігарх!

(Усміхається)

Я в шоці, я йду до директора. Ми всі друзі, директор, в тому числі, з нами в дружніх стосунках. Я кажу: «Саша! А мабуть це якась помилка? Що такі великі гроші? Це, мабуть, не мій конверт...». А він каже: «Ні-ні, твій, от дивися». Відкриває журнал і показує: «От дивися, твої програми всі – там і туристична, і дитячі особливо, і «Привет-шоу» – принесли нам з реклами от стільки-то коштів. І за рік сумарно ми вираховали твою винагороду за твої програми. От вона. Все правильно». І я була задоволена, і в шоці, і в радості. А коли, наприклад, щось траплялося, він бачив. Якщо кількість реклами зменшувалася всередині програми, тоді він викликав і говорив: «Слухай, щось в тебе там падає кількість реклами, яку розміщують в програмі. Мабуть, щось треба міняти. Проаналізуй, що там відбувається, може, там звикли до чогось чи треба якось там щось додати, зробити програму цікавішою? Проаналізуй сама». Ніхто нас не, розумієш?

Мгм.

Не ставив: «Все, знімаємо програму, тому що погана, не йдуть рекламодавці». Просто. «Подивись сама, що там сталося в твоїй програмі, чому менше реклами, треба щось міняти, подумай що». Ідеш, аналізуєш сама, міняєш – о, знову більше рекламодавців. Розумієте, це така свобода якась, я не знаю. Демократичні якісь такі підходи. Нас дуже радувало, от.

19:55

Ви згадували про «Сам собі мандрівник» і сказали, що фінансувала це турфірма. Як знаходили рекламодавців або спонсорів конкретних програм у вашому випадку?

Ну, дивіться. Все дуже просто було. Ми вирішили, що ми запускаємо, скажімо, серію дитячих проектів програм.

Мгм.

Я написала сценарій, продумала. Я була... сам собі продюсер (сміється), режисер, автор сценарію. Сама відбирала діток, могла їх знайти прям на вулиці. От іду на роботу, дивлюся, а там двоє діточок гарних мама кудись веде. А вони такі класні. Я підходжу до мами, кажу: «Слушайте, мені так подобаються ваші, давайте спробуємо – я зараз запускаю дитячу програму?» – «Ну давайте». І отак на вулиці я знаходила собі акторів. Ми приходили – не було, як зараз, великих кастингів якихось – ні, просто режисер побачив, хтось сподобався, з вулиці. І я з ними попрацювала трохи в студії. Вони хочуть, оценьята горять – все, вони мої вже актори. До речі, Віктор і Ірина – це програма «Вікторина». Отак я знайшла двох дітей, Віктора і Ірину. Реально, їх так звать. І завдяки їх іменам у мене виникла назва «Вікторина». О, добре, клас! Це будуть вікторини. Діти будуть загадки задавати. І потім, коли ми запускали цей проект, безумовно, одразу Кіндер-сюрпризи чи ще... Цю програму бачили в ефірі і

рекламодавці самі зверталися до нас: «А давайте ми будемо...», «А давайте ви зробите декорації у формі, в стилістиці кіндер-сюрпризу, а ми будемо фінансувати?» – «О-о, чудово». І таким чином відбувалося. Тобто, ми запустили програму туристичну спочатку. І як стартову, пілот. І підтянулися рекламодавці і сказали: «Давайте ми назвемо її... в назві буде назва нашої туристичної компанії «Сам» – турфірма «Сам» була. От і виникла назва «Сам собі мандрівник». Чудово.

22:02

У вас є інформація, можливо, як ваші програми, чи впливали на продажі цієї компанії «Сам собі мандрівник»?

Да, впливали, безумовно. Я навіть пам'ятаю, що їздила до них в офіс, тому що вони збирали всі архіви... До речі, в мене навіть немає, в мене тільки одна, я знайшла її. І то не та, яка... Я знайшла пілотну, яку я знімала ще в Києві, нікуди не виїжджаючи. А от ці, які я знімала в Парижі... ну, дуже багато країн. Вони всі зберігалися в турфірмі «Сам». На жаль, її немає, кінців не знайдеш, мабуть. Я б дуже хотіла мати ці програми, тому що вони фантастичні, зараз би дивитися їх. І вона була... Злітали продажі туристичних, безумовно, квитків і подорожей в турфірмі «Сам» завдяки програмі, цьому проекту. Тому що ми показували життя... ну, я так сказала, що ніби «Орьол і решка». Ні, не було такого. Не було там за сто баксів прожити чи картка банку якась найдорожча. Ні. Це просто була, скажімо так, моя подорож. Тільки дві людини їздили. Не було групи, як зараз, великої... освітлювач, оператор на себе брав і камеру, і світло, і все інше. І ми вдвох летіли до якоїсь країни, де ми показували життя, звичне життя, скажімо, візьмемо Францію, людей. Як вони живуть, які в них є ноу-хау, яких ще немає у нас, які у них магазини і вітрини динамічні там, для дітей. Зараз у нас вже з'явилося такого багато. Тобто, ми привносили, привозили до Києва, до України привозили щось те, чого наш народ ще не бачив, а хотіли би зробити у нас. І у нас з'являлася після наших програм реально в «Дитячому світі» ці рухаючі вітрини, які рухаються. Дітки стоять дивляться. На той час такого в нас не було. І тобто це досвід інших країн в нашій програмі допомагав Україні робити і своє щось, таке цікаве, незвичайне і крутезне.

24:23

Яка кількість сезонів була у програми «Сам собі мандрівник», як часто випускали?

Я пам'ятаю, що ми літали... гм... два рази на місяць. Тобто, я стомилася, я чесно скажу, що я потім після цих подорожей дуже вже не хотіла нікуди їздити. Тому що, скажімо, на рік – 12 місяців, із них подорожей десь 20. Тобто весь час. Весь час у подорожах. Приїжджаємо, монтуємо, їдемо далі. Але. Завдяки цьому наприкінці року кожного разу, знову ж таки, ми отримували подарунок від туристичної фірми «Сам» – подорож в будь-яку країну світу, вже для відпочинку. Ми обирали самі. Отак ми з Толіком Вексклярським полетіли в Іспанію. Моя перша країна, де я просто відпочила – це була Іспанія. І Толік поїхав. Тобто, наш канал нагороджувала турфірма поїздками. Тих, найкращих, які заслуговували на ці подорожі. Отак ми ще й відпочивали.

25:37

А про «Привіт-шоу» розкажіть, як воно утворилося?

Так само, як я розказувала про діточок. Я йшла... це дуже смішна історія. Я йшла по вулиці і біля Печерської лаври побачила лоток з книжками. Там продавали книжки. І я проходила просто повз, глянула, знову глянула – і побачила, що ці книжки продає, як мені здалося, дуже відомий актор (здивовано). Я не зрозуміла, чому він стоїть і торгує книжками. А, до речі, це щодо запитання про театри, між іншим. Між іншим, так. От зараз до мене прийшла ця думка, ця пам'ять (сміється). Він торгує книжками замість того, щоб працювати в театрі. Я підійшла, – а я ж режисер, я продукую нові програми. Але на той час ще не було ідеї, що буде програма. Це із-за цього випадку вона виникла. Я підійшла і сказала. Я не знаю, потім він мені згадував це і... У нас у програмі було 4 людини: Діма Тупчій, Віктор Андрієнко, Анатолій Дяченко – мій улюблений друг, на жаль, якого немає вже, і Міша Церишенко, який потім поїхав до Москви і там складав свою кар'єру. Я наїхала просто. Я сказала: «Як вам не соромно? Як ви, такий актор, відомий, ви стоїте торгуєте книжками?». Потім він мені пригадував і сказав: «Я просто втратив дар мови від такої наглості молодой якоїсь дівчини, режисерки, яка на мене стартує!». «Як вам не соромно, – кажу, – ви не маєте торгувати книжками! Давайте я щось придумаю, давайте заберу вас працювати на телебачення, якщо немає роботи в театрі!». І з цього все почалося. Я вирішила, що я буду робити програму з акторами. До речі, всі вони були театральними акторами: і Толя Дяченко, і Андрієнко Вітя. Окрім Діми Тупчія – він був генієм, генієм... я не знаю навіть, як назвати. На всі руки майстер. Він геній слова, він писав чудові тексти, вірші, пісні для нашої програми. Він був генієм робити якісь речі... те, що в театрах називається реквізит. Але він ішов далі, він винаходив фантастичні, – і виробляв їх своїми руками, – фантастичні речі для нашої програми. Тобто, таким чином у мене виникла ідея зібрати кращих. На той час був дует, який працював як дует. Це якраз Міша Церишенко і Анатолій... ой, що я кажу! Вітя Андрієнко і Анатолій Дяченко. Я їх також покликала в цю програму. Отак я знайшла всіх, і вирішили робити таку веселу і розважальну програму. Ми писали сценарій всі разом. У кожного був якийсь талантик. Ми збиралися вдома у Анатолія Дяченка і... принцип... До речі! І зараз кажу студентам, що «ви знаєте, інколи, одна голова – добре, а багато – краще». Треба працювати командою. Коли збирається команда, і кожен накидує свої якісь ідеї, теми; ми писали величезні списки! Принцип був такий: ми збираємося, накидуємо все, що є у кожного в голові, що приходить, бездумне, банальне – неважливо. Ми все писали, а потім: «Так, це вже було – викреслюємо. Це вже нецікаво, це банально – викреслюємо». І таким чином ми відкрystalізували все саме цікаве, саме найкраще, і це ми вже розробляли в проект телевізійного шоу. Ну, таким чином. Потім ще щось придумували, вигадували. Таким чином у нас створилося це шоу.

29:37

**Вадим Тупчій сказав, що було лише три випуски: про любов, про війну і про... (зітхає)
Ой. Більше їх було?**

Їх було більше, да, да, їх було набагато більше. Просто, можливо, в Діми... Я от йому зараз вишлю. Ну, не зараз. Наріжу цих програм. І він пригадає, що їх було набагато більше

насправді. Можливо, він так у тематичні блоки об'єднав, але ні. У нас була там програма і цілі... програма, яка базується на цілих сюжетах. Нібито псевдореклами сама, наприклад, дуже смішна. У нас була програма «Ліфт». Це не відноситься до жодної з тих тематик. І «Ліфт» тільки що передивилася. «Ліфт», який відчиняється і зачиняється, там щось відбувається кожного разу. Що? Запитуйте, Лера.

Чи можна подивитися ваші архівні випуски? Тому що в мене є лише три: про любов, про війну...

А що там про любов? От я про любов не пам'ятаю!

Я вам можу надіслати, у мене на фексі все є.

Да-а-а! Давайте! Може, у вас є те, що у мене нема? У мене є те, чого нема у вас. Я тільки зроблю невеличкий... не те щоб монтаж. На цих касетах було всього багато. І воно відцифровувалося так ціліком. Я виріжу саме «Привіт-шоу»...

31:11

Зачекайте, а що ще у вас є на цих касетах? (Сміється)

Щас скажу. Зараз навіть демонстрацію екрану включу. Так, екран... (Вмикає демонстрацію екрану)

31:28

Ви, до речі, казали про цю свободу на телебаченні. Зараз основна моя діяльність – це продюсування ютуб-каналу з ютуб-інтерв'ю. Я вас чудово розумію, коли є лише двоє людей в команді, які обидвоє працюють на результат і на бажання зробити щось дуже-дуже класне. І ця свобода...

Так, ну от тут «Сало». Є «Привіт-шоу» і там ціла серія «Любов до сала». Звук, мабуть, не чутно, так? (Показує)

Не чутно, це треба share screen, але я бачу, та... О, Вадим!

Да, Вадим. Він тут намагається перемогти Толіка, а Толік в кінці йому говорить про те, що ні на що нам не здався культуризм і спортивні труси, силу і так маєш, коли сало їси. І там він їсть сало. Отакі от (сміється). Так... Далі... Я буду просто перелистувати (Показує) Оце – музичний номер із програми про конверсію. Коли продають зброю на ринку... (Показує) [Надалі у паузах продовжує перемикає відеоматеріали] Так, далі... Мегапол... Тут багато... А це реклама така була! Дуже смішно передивлятися, насправді. Мультикі... А, от реклама, я знімала з Оксаною (*Хожай ???*). Була така співачка. Тобто нам замовляли рекламу там іноземні он компанії. (*Густафуд ???*) – це кекси різні.

А що... кекси виробляла компанія, та?

Кекси, да. Це я щось веду, якусь програму. Це – реклама (*Джюлі делікат ???*) згадала я, миючого засобу... Так, це ще якась реклама.

Самсунг там був.

Автомобілі... Така графіка була примітивна. Зараз... Пиво... «Оболонь»

А це за який рік реклами?

Думаю, десь дев'яносто... початок 1990-х, 1991-1993.

Якщо ви зможете, надішліть мені це все на фекс, а я вам надішлю все, що у мене є.

Добре. Оріфлейм... Костюми якісь... Це я така. Це, до речі, ота туристична програма, яка в Києві пілот знімався. Там були кліпи і якісь... Повалій... Короче, передивитися, якщо вам це цікаво.

Да!

Ето, наприклад...

Джексон.

Смішно, дуже смішно.

34:58

Мені не смішно, мені навпаки дуже-дуже цікаво. Мені Вадим Тупчій показував ще програму... «Реве та стогне». Можливо, ви пам'ятаєте, можливо ні. Здається, вона на СТБ виходила. Але він, на жаль, не пам'ятає, де саме вона виходила. І це шоу пародій, яке... підводки як шоу-пародій, але для кліпів. І воно так виглядає... Ну тобто, окрім картинки, якості картинки, за змістом воно так сучасно виглядає. І теж, дуже класна українська.

Да, от що прикольно, це наше «Привет-шоу»... різні варіанти. У нас пісні були на початку, в кінці, дуже круті. Оце програма «Ліфт».

35:46

Ви сказали «різні варіанти». Що значить різні варіанти? Ви маєте на увазі різні випуски чи різні монтажні якісь версії?

Не-не, монтажна версія була одна завжди. Різні випуски. От у нас історія в ліфті була програма. Діма співає, дуже круто, до речі, співає.

Він закінчував естрадно-циркове, так само, як і Андрієнко.

Отакі у нас ще були «Привет-шоу» сюжети. Це ми з Толіком граємо... Такі прям... Кіношки невеличкі, короткометражки. От знов-таки реклама сала. (Усміхається) Дівчинка... Якісь новини...

36:39

А чому закінчилося виробництво шоу?

Чому закінчилося виробництво шоу... зараз буду пригадувати. От бар, до речі, це декорації «Бару “Чорний кіт”». Тут просто в кінці, – я не хотіла, – то просто моя дитинка і я. Він у мене маленький був, я хотіла відрізати, тому що нащо вам... Зараз 27 років цій дитині. А тут інші ще речі є, прем'єри кліпів. Це абсолютно моє приватне вже.

**Можливо, те, що не потрібно обрізати, можете надіслати, а те, що потрібно – пізніше?
Якщо так...**

Ну таке. Ще багато чого цікавого. Ще якісь у мене залишилися... У нас просто... виходили... гм, що хотіла сказати?

Що у вас залишились, можливо, відео якісь?

37:40

Да, в нас програми виходили спочатку взагалі на VHS, потім з'явилося Super VHS, техніка і монтажне обладнання. Потім з'явився Betacam, потім Betacam SP – супер-бетакам.

На «Мегаполі», правильно? Ви про «Мегапол», про технічне...

Так, так. Тобто ми пережили... 4 стадії, 4 формати. За такий короткий проміжок часу.

38:10

А я ще на інших. Паралельно... Цікаво ще що, те, що, мабуть, зараз неможливо, ще було що можливо... наприклад, не так багато в нас було на «Мегаполі» музичних програм. Ну, вони були такі – просто кліпи виходять. А так щоб музичні... А я дуже... Я закінчила музичну школу, я хотіла музикою займатися, музичними програмами. І мене покликали паралельно на іншу телекомпанію, яка мала назву ТРК «Золоті ворота».

Мгм.

Робити там музичні програми. І я прийшла до директора Саші Мочалова на «Мегапол» і кажу: «Саш, ну я хочу... ще. Я буду все встигати, тільки дозволь!». І він мені дозволив, тільки сказав: «Добре»... а в них і в нас було одне керівництво центральне на УТ, тобто кожного понеділка всіх директорів всіх каналів, всіх ТРК викликали на збори, на планьорку. І когось хвалили, когось ругали, комусь там втикали... і таке інше. Тому він сказав: «Взагалі це не можна, але, в принципі, я тобі дозволяю, тільки візьми якийсь псевдонім». І так як я в кадрі була тільки на «Мегаполі» – вела сама програми, я сама (усміхається). А там – ну просто режисер по закадру, просто роблю музичні програми, ми там з Сашею (*Гольніком ???*), до речі, почали працювати.

На «Золотих» чи на «Мегаполі»?

Не, на «Золотих воротах». Ми робили з ним «Музикальніє ведомості» – така програма. Потім я робила вже свою авторську «Голівуд – Київ-транзит», ми знімали в нічному клубі «Голівуд» цю програму. Ще дуже багато шоу – «Будильник-шоу» і таке інше. І там я взяла собі нікнейм Наталі Дені. Дені – тому що мого сина звать Даніель. Ну, тобто... Я виконала всі... І одного чудового дня мене викликає Саша Мочалов і каже, – вже в понеділок після цих

зборів на центральному ТВ і сміється, викликає мене, приїхав з цих зборів і сміється. Я кажу: «Що?». Він каже: «Таку смішну історію тобі розкажу. Іде, значить, взбучка, і головне керівництво телебачення країни говорить: «От ви молодці, «Мегапол», у вас такі чудові працюють люди, такі чудові, режисерка фантастична Наталя Шевчук – і автор програм, і продюсер, і ведуча сама. І дитячі програми, і туристичні, і розважальні робить. Ну, фантастика, все, 5 балів, молодці! А ви що там?» Там був Євген Просветов наш керівник. «А у вас, що у вас там відбувається? 'Шо там за відорва у вас така – Наталі Дені? Шо вона всі програми робить по-різному: одну програму так, іншу – ось так! Треба, щоб були якісь канони, щоб програма якась мала один стиль, а вона все робить по-різному!

41:10

Саша приходить і каже (сміється): «Так смішно, тут тебе хвалять, тут тебе сварять, і навіть не здогадуються, що це одна й та сама людина». Дуже прикольно було. Ну отаке.

41:21

Так а ви стали... на «Золотих воротах» ви стали головною режисеркою також чи лише музичного... програм?

Не-не, у мене був музичний напрямок. Я... Ні, ну хоча мене там Просветов присажував і на моделі, модельне шоу, дефіле і все інше. Дуже також було багато роботи. І це, до речі, дуже добре, що я на двох працювала каналах, тому що з часом «Мегапол» зачинився, і я залишилася працювати на «Золотих воротах», вже повністю, взяла на себе вже інші програми, не тільки ті музичні. Ну, таке.

41:53

Давайте повернемося до питання, чому закрили «Прівет-шоу»?

«Прівет-шоу»... думаю, що... не пам'ятаю точно, але мені здається, що до нас в одну з програм приїхала Катя, як же її там, зірка російської естради... гм... забула, згадаю – скажу.

Мгм.

Була Освієнко Таня... А Катя... Ну, короче, ми запрошували зірок ще, запрашували зірок, з ними робили якісь там програми. І вот вона у нас відзнялася, і вони з Мішою Церишенко закохалися один в одного. І в них така любов відбулася, що він вирішив поїхати за нею, до неї. Вона не могла переїхати в Київ, і він поїхав до Москви. І таким чином, ми втратили одного бійця. Із чотирьох. Залишилося троє. Більше причин не пам'ятаю. Можливо, це й було причиною спинення, тому що... Взагалі «Мегапол» закрився, коли лопнув Градобанк, який був учредітелем цієї компанії

Мгм.

Там щось відбулося з політикою, пов'язаною з банками, і, я пам'ятаю, я не знала нюансів цих... але знаю, що із-за того, що наш учредітель виявився банкрутом, чи як там, вимушене було керівництво розпродавати всю техніку, щоби покрити борги якісь там, частково хоча б,

цього банку, і таке інше. І компанія закрилась. Думаю, що ніхто шоу не закривав, а воно просто закрилося разом з усіма програмами телекомпанії «Мегапол», на жаль.

43:45

Зрозуміло. А «Мегапол» як телеканал, він був прибутковим чи не було таких категорій?

Як не було, якщо я ж вам розкакую, які ми отримували гонорари

Ну про рекламу, да. Тобто...

Гонорари і-і-і навіть премії. То був прибутковим.

Кошти, з яких вам платили зарплатню, це. виходить, те, що канал отримував з реклами, чи частково це так само були кошти банку, який продовжував вас фінансувати?

Ні-ні, це реклама. Це абсолютно на самоокупаємості. Те, що заробляли ми на рекламі.

Тобто, банк спочатку інвестував у канал...

Банк інвестував у техніку. В техніку, в приміщення. Тобто нам дали інструменти для роботи. А далі вже – давайте працюйте самі, самоокупуйтеся. Можливо, там були ще якісь, – я ж не знаю, – моменти, що ми... частково погашали якісь вкладені в нас кошти інвесторами. Не знаю. Але те, що ми жили нормально, добре, добре заробляли і отримували кошти з реклами – це да.

44:45

А для банку наскільки це типовий хід розвитку в 1990-х – створювати свій канал? Я знаю, що багато бізнесменів було зацікавлено, перегорали, загоралися створенням власних каналів. Для банку, як ви думаєте, навіщо канал?

Ну, по-перше, в наших блоках реклами, здається, були реклами банку. Далі в нас була газета «П'ятниця».

«П'ятниця», мгм.

Там програма передач, і все інше.

З Хрещатиком.

Я думаю, що це... на рівні... ну, дивіться. Всі олігархи хочуть, частина з них має свої канали, свої СМІ. Я думаю, що це, все ж таки, є такою... можливістю щось доносити своє комусь. Чи рекламувати. Чи мати вплив якийсь, можливо, навіть політичний. Я ж не в курсі.

45:40

А були якісь реклами, які... ну, точніше, товари, рекламувати які не хотіли? Або навпаки, рекламувати які було дуже... не приємно, а престижно?

Було дв... Те, що не хотіли – не було такого. Чогось неприємного в нас не було. Те, що... ми завжди... ну як побачите... рекламували, наприклад... це вже не на «Мегаполі», а на «Золотих воротах», там мого сина обрали на кастингу (усміхається) зніматись. Супровід дитячий, вітамінний напій в аптеці. Були якісь... тобто, от я вам показувала так, пролистувала. (*Джулі делікат ???*), якісь ці кекси, ще щось. Ну, товари побуту. Від яких ми отримували кошти за рекламу. Були алкогольні напої, просто пам'ятаю це дуже добре, не знаю, чи є там, окрім пива. Ду-у-уже багато якихсь компаній, які продавали алкоголь, але алкогольную рекламу не можна було показувати вдень. Вона могла іти тільки після двана... До речі, здається, навіть зараз залишилося правило. Після дванадцятої. Тому в нас в канун Нового року був завали реклами алкоголю.

(Сміється)

Тому що новорічна ніч, люди не сплять, дивляться, а рекламувати алкоголь можна. І...гм... а нам, мабуть, окрім грошей, ще залишали цей реквізит, всі ці тари з всякими напоями нам залишали для того, щоб ми святкували Новий рік! (захоплено) І от я як зараз пам'ятаю, я сиджу в студії, навколо мене вибудували величезні композиції пляшок Бейліс. І такі напої були чудові: шампанське, бейліс, такі гарні якісь, дорогуші (сміється) І щось там я серед цих пляшок розкакую, рекламу! Отака пряма от реклама була, насправді.

(Сміється)

Ми всі розуміли, що це наша заробітна плата – кожна реклама. І ми з радістю їх робили. Я пам'ятаю, як ми записували в студії, аудіо. У нас є пісні, там на відео є, і газети «П'ятниця» рекламні. Ну всі тут, всі робили це, приймали участь у виготовленні реклам, писали сценарії, пісні і озвучували все тут і зараз. Тому що в тому була закладена наша заробітна плата. Неприємних? Що, нічого такого не рекламувалося.

48:20

Я мала на увазі більше в контексті там, не знаю, цензури, не цензури, що не можна рекламувати. Звідки якісь заборони стосовно реклами, можливо, були? Окрім... заборони алкоголю.

Я не знаю цього, можливо, це знає Саша Мочалов. Він як керівник. Тому що ми отримували просто від нього...

Завдання.

Треба зробити рекламу, наприклад, того-то.

Зрозуміла.

Але добре, окей, написали. Треба відрекламувати там алкоголь... обмежень – не знаю.

48:52

Ви згадували про те, що в понеділок, по понеділках ви ходили на збори на УТ-1. Виходить, що у вас...

Не ми, а керівництво каналів.

Ой, а-а-а. Ой, вибачте, та.

Мгм.

Виходить, ви все одно якимось чином були долучені до державного телебачення.

Да, да.

49:08

Чи могли б ви спробувати прокоментувати різницю в роботі, якщо вона є, комерційного телебачення і державного? Просто ви ще на початку сказали, що в комерційному багато вчилися, тобто, не все розуміли як робити, але було багато місця для творчості.

Да, от в тому є різниця. Є свобода дій в комерційному, на відміну від державного. Є... Тому що там – обмеження. Там, якщо ви відкриєте, є статей дуже багато... а, до речі, зараз покажу. Знов-таки, перед нашою зустріччю от вам відкриваю, дивіться. (Показує)

Да-да, я читала!

Бачили, да?

Так, так.

Бачили ці статті. Отам все чітко... «Мегапол» наш, от.

Да, друга і третя статті стосуються «Мегаполу», частини.

Я їх прочитала в п'ятницю, да.

Я їх знайшла, так щоб собі нагадати. Про антени... не пам... дешифратори. А потім згадала, що було такого, да. От... так, як повернути...

Розумієте, це стаття автора без покликань, а ви були безпосередньо учасницею...

Да, так він там правильно пише. Про те, що там обмежена кількість програм виходила, там не було такого різноманіття жанрів, розважального не було нічого тоді, на державних каналах. гм...

А чому?

Таке... Я не знаю. Все показували більш програми з Росії, якісь не власного виробн... тобто, не вистачало контенту власного виробництва. І транслювалося щось не своє. А комерційні почали робити, саме виготовляти свій контент. Про своїх людей, зі своїми людьми, зі своїми зірками. І насправді комерційне надало можливість нашим виконавцям... я, до речі, перша почала знімати кліпи. Мені просто безкоштовно надали студію для цього. Я сказала, – на «Мегаполі», до речі. Я сказала: «Я хочу знімати кліпи» – «Ну добре, знімай, от тобі студія, от тобі камера, оператори, роби!». Я почала там... перший мій кліп був Ігор Рудий, саксофоніст. Сергій Сметанін...Тобто, да, інструменталка. Потім Діма Клімашенко. Потім... отак пішло,

поїхало. В якого Гайтана ще була на масовці, вона підспівувала. «Спрячь за високім забором дівчонку».

(Сміється)

Мій перший кліп, і це його перший кліп, Діми Клімашенко. І це дало можливість таки підняти і ринок естради, і... ми робили, я була головним режисером кожного Нового року. Тобто, великі шоу... зараз, на той момент... куди там, і Повалій, ті зірки, які тільки сходили. Вони мали можливість виступати, вільно співати, бути... Тоді народилася оця вот історія, такі телевізійні новорічні шоу. Вона тоді почала вже якось... розвиватися.

На українському телебаченні, та?

М?

Власного виробництва на українському телебаченні оці новорічні...

Да, да. І це було дуже круто. Нові можливості, нові горизонти, різноманіття жанрів, будь яких програм розважальних, чого не було тоді на державному телебаченні. Фінансування, знову ж таки, краще.

52:37

А ще Віктор Тупчій мені вчора казав про «Жменю мультиків»...

Діма.

Ой! Ні, він Віктор.

Діма Тупчій. А Віктор – Андрієнко.

Вадим, ой! Ну, він не Діма, він Вадим, от.

Вадим. Ну ми його Діма...

А, от чому! Вадим Тупчій вчора мені розказував про «Жменю мультиків», що ви також цю програму починали робити разом. Можете про цю програму розказати?

Взагалі не пам'ятаю, чесно. Ну от правда. Стільки всього було.

Все потрошки чогось робилося, що я про мультики взагалі не пам'ятаю... Не, пам'ятаю, що я щось робила. Можливо, я в дитячій програмі якось це... Не пам'ятаю, якщо скинете мені відео, обновлю свою пам'ять.

Добре.

«Жменя мультиків»... Ну, те, що я не виробляла анімацію – стовідсотково.

Це там де П'ятипал Правичко і Лівочка П'ятипальченко, якщо, можливо, пам'ятаєте...

Пам'ятаю таких персонажів, но я не пам'ятаю, що там...

Добре.

Цікаво.

Ви сказали, що...

Старі вже, немає пам'яті. (Сміється)

53:40

Ви сказали, що після «Мегаполу» мали змогу перейти на «Золоті ворота». Можете от розказати про цей період. Ну, ви працювали паралельно, я це зроз...

Це не перехід був. Я була... паралельно працювала, потім...

Да, але коли «Мегапол» закінчився, далі от, хронологічно про вашу кар'єру на телебаченні.

Ну, от паралельно ще з «Мегаполом» я вела «Музичні новини» з Сашею (*Гольніком ???*). Далі вони трансформувались, і в нас з'явився фестиваль «Таврійські ігри». Коли приїжджали, – можливо ви чули, – дуже великі зірки, вже світового масштабу. І проводилися концерти. Така можливість з'явилася навчитися багатокамерній зйомці, саме на «Золотих воротах».

Мгм.

І знімати масштабні такі проекти, уже зі світовими зірками. На Співочому полі проходив цей фестиваль дуже часто. І ми відзняли ці програми. Не просто трансляція фестивалю, а саме сюжети з цими зірками. Так я узнала дуже багатох зірок, і знайома з багатьма зірками такої... міжнародної... там американським шоу-бізнесом і таке інше. Тому що я брала в них інтерв'ю, ми знімали чудові програми. Інколи окремі проекти, наприклад, у мене вийшов двухгодинний фільм про «Кабаре-дует «Академію». Вони приїжджали до Києва, в Палаці «Україна» був їх великий... навіть не концерт, це як шоу була постановка з декораціями, як вистава музична. І ми знімали саме цю виставу багатокам... І ще я зняла з ними матеріалу на дві години. І зробили потім чудову таку цікаву програму. Тобто з музичним напрямком програми різножанрові я почала знімати на «Золотих воротах». Далі я створила власний проект, який називався «Голівуд – Київ-транзит». Сумісно з Тато Бароняном, який був власником клубу «Голівуд». Ми вибрали клуб «Голівуд» як локацію для зйомок, і постійних зйомок. Щотижневих зйомок. Куди запрошувались наші саме українські групи, виконавці. Де розміщувалися стаціонар... ну, ми приїжджали стаціонарно на декілька днів, розміщували багато... ці камери, монтажку і просто приїжджали наші виконавці, групи, співали, ми знімали, монтували. Паралельно. Як в прямому ефірі. Але ставили на запис, на всяк випадок. А потім вже доточували. У нас виходили величезні концерти з багатьма українськими виконавцями. І ця програма мала назву «Голівуд – Київ-транзит». З ведучими, Діма Оськін там був ведучим цієї програми. Було класно. Тобто, я змогла відірватися вже в тому, що я люблю музику. Я почала знімати вже масово, вже стала відома. Але завдяки «Мегаполу», він дав старт. Але на «Золотих воротах» я вже стала кліпмейкером, почала робити кліпи вже інтенсивно. У мене вже замовляли, як у режисера-кліпмейкера. Тобто дійсно, музичний напрямок режисерської кар'єри... розвивався саме на «Золотих воротах».

57:19

Ви сказали, що «Таврійські ігри» показували, наскільки я зрозуміла, по «Золотих воротах». І репортажі про «Таврійські ігри».

Да.

А чому, виходить, що це були... ТРК «Золоті ворота» були медіапартнерами «Таврійських ігор». Чому саме ТРК «Золоті ворота»?

Не знаю, можливо, тому що вони знаходилися

(Сміється)

Їх офіси знаходилися в одному будинку на різних поверхах. У нас був четвертий, здається, а у них п'ятий. Не знаю.

А де знаходилися...

Можливо тому, що вони дружили.

57:47

А де знаходився офіс «Золотих воріт»?

На Оболоні... ох, треба пригадати адресу.

А «Мегапол» на Сирці?

Ні, «Мегапол» знаходився на...

На Лівобережці.

На лівому березі, на Лівобережній.

Мгм.

Вулиця Луначарського, як зараз пам'ятаю, це моє життя. Вулиця Луначарського, 7, здається. В... приміщенні... не приміщення, а це повністю... зданіє, як буде українською?

Будівля.

Дитячого садочку. Дитячий садочок віддали. Під «Мегапол».

58:32

Ще про... відносно початку нашого інтерв'ю. В якому році, якщо пам'ятате, ви ходили в Молодіжний, і хто тоді був головним режисером?

Гарне запитання...

Ну, можливо можна відновити по...

Я закінчила, я скажу в якому році. В 1990. У 1990 році. На початку літа. Не пам'ятаю ім'я, чесно. Мені соромно. Но можна пробити, узнати. Я знаю, що я обходила всі театри, коли

переходила. То в одному з них, – не скажу його, – відома дуже людина була директором. А у мене був чоловік.

Мгм.

Хоча я була студенткою, у мене вже був чоловік. І добре, що ми пішли разом. Ну, я зайшла сама в кабінет, а він дуже хотів іти зі мною, добре, що він прийшов. Тому що реально, директор театру мені там на щось натякав... недвусмысленно... що можемо... І він дуже відомий актор, який знявся в дуже відомих фільмах. Щодо цього, я була захоплена їм, ах. І після цього я вийшла розчарована дуже в цій людині. І взагалі зрозуміла на той момент, що для мене важливим є не якась творча діяльність, зірковість чи професійність. А людські якості. В людині.

Дякую.

1:00:02

Ще, якщо можете розказати про структурну організацію «Мегаполу». Тобто, є Олексій Мочалов, правильно?

Саша. Олександр.

Олександр Мочалов. І як...

Це дуже просто. Не було таких структур, як зараз. Там генеральний продюсер, ісполнительний продюсер. Такого не було взагалі! У нас є директор. В нас є архів, керівник архіву. Тобто, архів – це там, де зберігаються всі касети з усіма записами. Є керівник архіву. У нас є там... бухгалтерія, декілька людей. Є якісь там менеджери, які організують... і технічний... менеджери, які організують роботу... виїздів, зйомок, видають камери. Технічні такі, департамент технічний. В нас звуковий департамент: звукорежисери, аудіозаписи, все інше. Є відеостудія. Є просто як склад техніки, де видаються на виїзд, а є студія стаціонарна, з монтажною, з записом, з ріром – зеленим фоном, де знімаються програми. З декораціями. Студія. І в кожній частині є свій відповідальний. Там звукорежисер, тут монтажери, тут оператори. Охорона була. І... не так багато кімнат. Ми займали другий поверх цього дитячого садочку, і то не весь.

1:01:41

Дякую вам дуже за інтерв'ю! Ще, можливо, можете дати мені контакти когось з «Мегаполу»? Наприклад, Олександра Мочалова. Я не знайшла його, на жаль, в Фейсбуці.

Дам зараз.

Я...

Так, давайте я продиктую, бо треба біжати. Нуль...

Зараз, секунду, записую.

[Диктує номер]

Дякую! А ще, можна я вам надішлю скан дозволу на використання інтерв'ю в дипломній роботі, і ви заповните, як у вас буде, мені до 19-го.

Безумовно.

Дуже дякую.

Віті Андрієнко є телефон, якщо вам потрібно.

А я вже домовляюся з ним якраз про... розмову.

Чудово! Привіт йому передавайте, давно його не бачила.

Обов'язково! (Усміється)

Ну як давно...

Я вже передам йому і від Вадима, і від вас (сміється).

Мгм.

Можливо, до того часу я вже поговорю з Олек...

Причому ми всі друзі. Ми всі друзі в Фейсбуці, час від часу щось приб... з Вітьою ми частіше зустрічаємося, тому що я зараз кінопродюсер, в кіно знімаю. І він також. Ми пересікаємося в Держкіно. З Дімою Тупчієм рідше. Дуже рідко ми бачимося. Бачились один раз разом з Вітею, коли хотіли робити фільм. І Діму...

Це «Іван Сила» чи той, що пізніше був?

Що-що?

Фільм не «Іван Сила»? Той, що пізніше?

Ні-ні. Той, що пізніше, да. Про козаків. Так... зараз пригадаю, кого ще можна вам... Просветова ще! Якби був телефон... є! У мене є телефон директора ТРК «Золоті ворота»!

Клас!

Пишіть. Євген Просветов.

Мгм.

[Диктує номер]

Дякую.

Він якраз на пенсії, хай він порозказує (сміється), пригадає. Може, в нього пам'ять краще.

А...

Він у минулому був... Я з ним постійно сварилася, постійно сварилась. Бо він у минулому військовий. А я після «Мегаполу», де у нас свобода, воля... можемо пити каву, щось їсти,

монтувати. А у нього все по струнке. В монтажі не їсти, каву не пити! І на цім фоні ми... Але ми класні друзі. Я звільнялася два рази, два рази він мене повертав, підвищуючи в два рази заробітну плату. (Сміється)

Ой, так а як ви пішли... виходить, все ж таки пішли з ТРК «Золоті ворота»? В якому це було...

Розкажу! Я... наприклад, посварилася з ним, мене щось там... не влаштовувало. Я жінка емоційна. «Все, я звільняюся!» – пішла, хлопнула двер... На наступний день він мені дзвонить: «Наташ. Давай повертайся, без тебе ніяк»...

(Усміхається)

«Ні, не буду». Підняв в два рази зарплату. Я така: «Ну, да, два рази – це добре. Повернулася». Знову працюю, ще нові програми. І вже на мене навішав все, що тільки можна було навішати. На тих «Золотих воротах» я всі вже програми роблю. І знімали цей «Голівуд – Київ-транзит» ці-і-ілий день! Це ж... велике навантаження, стільки груп, виконавців. Я за пультом, весь час монтую. Поїсти нема коли! І до ночі. І він мені сказав, що програма має вийти зранку. Вже готова бути. Тобто, я збираю весь матеріал, їду туди в студію, сиджу монтую ще... і він, зараза, в дві години ночі приїжджає, щоб перевірити, чи працюю я чи ні! (Емоційно) Я в шоці! От людині не спалося! А я монтую, але відчуваю, що мені погано щось... ну, погано, в жар мене кидає. Тобто я до ранку зробила цю програму. Ну, він перевірів і поїхав собі. Я приїхала додому, міряю температуру, у мене 39,8! Я просто захворіла. Виснажена абсолютно. Мама мені викликає швидку, тому що у мене до 40 вже дійшла. Швидка приїжджає, щось колить мені, і я засинаю. І він мені дзвонить в десятій ранку і говорить: «Ти де? Чого тебе немає на роботі?». Я кажу: «Я ж зробила програму, залишила там, все для вас... Просветов, я захворіла, я лежу з температурою». Він каже: «Ти що, забула, що ти маєш бути о десятій вже моделей дефіле знімати?!». І мене порвало. Я каж... коли я хворію, я дуже, до речі, не стримую там (усміхається)... не дивлячись, що це директ... Я кажу (емоційно, повищує голос): «Мені здається, що якби я померла і вже лежала на кладовищі, ви би прийшли, пнули ногою мою могилку і сказали “Що ти тут розляглася, іди, ти маєш знімати моделей!” Все, я звільняюся!» (Весело) Я кожного разу отаким чином звільня... Отой третій раз був останнім, коли я сказала вже: «Все! Не повернуся». Я достатньо вже там відома, самостійна, мене кличуть... будь де. Я стала фрілансерм після цього. Я жодного разу вже ні на кого не працювала, тому що я... знімала кліпи, жила як вільна людина.

Мгм.

Після Просветова. Але люблю його, він класний.

1:07:21

Скажіть, а було таке поняття, як цільова аудиторія каналу? От я читала про створення «1+1», і вони пишуть, що в них це активні, проактивні, 44 приблизно роки – була аудиторія на початку створення. На кого працював «Мегапол» і «Золоті ворота», на вашу думку?

Була, безумовно, така. Були такі речі. Більш того, ми ж музичний більш канал.

«Золоті ворота»?

І... У нас були, я їздила, знімала рок-концерти, хард-рок, де було... в косухах їздила на ці речі. Тобто, у нас виходили програми для молоді, для рокерів. І були такі джазові, возрастніе програми, де знімалися там експерти джаз...

Мгм.

Ви ж розумієте, що тут так само, як жанрове різноманіття, так само цільова аудиторія поділяється, хто що сприймає, яку музику. Тому для нас це було да.

А на «Мегаполі»? Він же був менш музичним, ніж...

Він менш музичним, але, тим не менш, там виходили програми дитячі, які я робила, да. Програми мод, які робила Катерінчук, дружина нашого депутата Катеринчука.

Наталя, та? Вона потім на 1+1 працювала... працює.

Да, да. В нас була програма, як же вона називалася, де в нас пока... нічна. А, нічна програма, її робив Саша, який робив «Бар «Чорний кіт»»... як його фамілія була, забула прізвище. Вона взагалі була про... секс, можна так сказати. Про зміну статі. До нас приходили ті, хто трансформувалися із чоловіків у жінок і таке інше. Викликали психологів, і вони там розмовляли на ці теми. Тобто, безумовно, враховувалася цільова аудиторія, час виходу програми, щоб діти не бачили це нічне шоу. Таке інше. Це було, я думаю, що це завжди було. Це не можна було не враховувати.

1:09:34

Да, але ж таких програм, як ось ця, про яку ви пишете, і про яку написано в статті... хіба такі були раніше, до дев'яностих?

Ні, це прийшло з початком комерційного телебачення, безумовно. З'явилася свобода слова, можливість говорити про все відкрито, да.

Ще на початку інтерв'ю ви казали, що була ось ця свобода, а зараз на каналах все набагато більш інституціалізовано і, начебто, з цензурою. Коли от відбувся цей момент зміни, на вашу думку?

Я думаю, це відбулося тоді, коли... от як ви говорите, яка була структура на «Мегаполі» – вона була дуже простою. Я вважаю, що коли розширюється, масштабірується бізнес, телебачення чи ще щось, коли ми в команді як родина, одна родина, ми співпрацюємо як ланцюжки однієї цепі. В нас нема формальностей, в нас нема такого навіть плану як субординація, чи як назвати, якась там... Ми всі друзі, ми всі родина, це одне. А коли розростається, масштабується щось, структура якась, заходять там топ-менеджери, генеральні, виконавчі і все інше. І виходить така величезна піраміда. І хтось там знизу... І починається ця бюрократія. Я називаю це бюрократія. По-перше, можливо, це пов'язане ще з масштабом і кількістю програм, які виходять, безумовно. Багато програм, багато треба

менеджерів, кожен з яких відповідає за технічне, за те, за це. І тому штат розростається. І починається, починається зіркові хвороби. У нас такого не було. Взагалі ні в кого! Ми всі вели все, були рівні. У нас не було зірок і не-зірок, ми всі були зірками. А зараз, коли там є чорноробочіє... великі продюсери чи керівники каналу, зірки чи ще щось, це перетворюється... це так працює взагалі все. На жаль. На жаль, не можна зберегти родинність у великій структурі, як правило. Завжди буде якась і бюрократія, і чінопочітаніє, і конкуренція, і боротьба за виживання і ще щось. Сумно.

Останнє питання на сьогодні, бо я вам обіцяла не довше, ніж півтори години.

Да.

1:12:23

В 1997 році почалося вимірювання рейтингів. Станом на 1997, наскільки я розумію, ви працювали на ТРК «Золоті ворота», правильно?

Да.

Чи пам'ятаєте ви цей момент, коли почали міряти рейтинги соціальн... не служба, рейтинги глядачів. І чи вплинуло це якось на покази, на рекламодавців, можливо?

Знаєте, що я шас зроблю. Я зараз відкрию... у мене ж є документ, я про нього забула, який має назву (*CV продюсери ???*) Біографія, фільмографія продюсера Шевчук. От дивіться [Показує]. Оце прикольно, до речі.

Це в загальному доступі, чи це ваш документ?

Це мій. Мій особистий.

Я просто робила...

Просто там можна... зараз ми побачимо... так. (...). 1991 – це що я казала вам, Український центр народної творчості. 1991-1995 – телекомпанія «Мегапол», канал УТ-1, УТ-2. «Вікторина», «Будильник», ведуча «Сам собі мандрівник», режисер-постановник новорічних телешоу. 1995-2000 – телекомпанія «Золоті ворота», телеканал УТ-1, Інтер. Бачите, уже з'явився. Головний режисер проекту «Музичні новини», автор, режисер-постановник «Голівуд – Київ-транзит». 2007. Канали ICTV, Інтер. Режисер-постановник програм «Ранок», серіалу «Квадратний метр» на Інтері, серії програм «Всесвітня історія в (гусаках ???)» на Інтері. Про це забула, там також всі ці люди були. І Толік Дяченко, Віктор Андрієнко. Потім ТРК «Наше радіо». Тобто...

Станом на 1997 це були «Золоті ворота».

Погано чую.

Кажу, тобто станом на 1997 це були «Золоті ворота». Я просто знаю, у мене є інформація, що у 1997 році почалось вимірювання рейтингів. Ну, і ви казали, що раніше ви розуміли, чи програма... заходить аудиторії чи не заходить за кількістю реклами. А тут уже... Можливо...

Так, я просто хотіла до цього дійти. Досягнення. Премія «Кращий режисер року 2002». А ми говоримо про 1997, так?

Про дев'яності. Ну, так.

Про дев'яності. Гм... Ну, я чесно кажучи, не пам'ятаю. Про рейтинги. І якось, якщо я на «Мегаполі», пам'ятаю точно, що слугувало для нас...

Маркером?

За що ми отримували винагороди, то на «Золотих воротах» можливо щось було, просто там настільки... можливо і нагороджували нас, я не пам'ятаю. Тому що настільки... пам'ятаю нагороди «Території А». Це було.... кожного року. Постійно я отримувала якісь нагороди

За кліп-мейкінг?

Да. На кращий кліп, краще... вони цих скляних і металевих фігур... я всі на дачу тьоті віддала, тому що нема де ставити куди. А на «Золотих воротах» нічого такого не пам'ятаю взагалі, можливо, щось і було, але я чи не приділяла цьому уваги, чи ми так не концентрувалися на нагородах. Дуже багато було роботи, дуже. От я просто не... вже не витримувала. І до речі, цікава тема. Потім, після «Золотих воріт» я чула від своїх вже студентів, але я їм казала: «Це нормально, друзі». Змиріться. Тобто, що можливості платити більше... От людина зростає. Беруть студентів чи випускників на телебачення. І вони там пашуть. Зараз таке є. Просто вижимають з них все що можна, їх енергію молоду і все інше. І потім, коли вони стають більш професійними, їм не хочуть вже платити більше. Беруть інших студентів. І ця текучка кадрів. І мені мої студенти-випускники жалілися часто дуже. На таку ситуацію на телебаченні. Але я їм казала: «Друзі! Ідіть і працюйте. Все одно потім перейдете на інший канал, чи будете працювати деінде, якщо на таких каналах з вами так роблять». Ну, це на сучасних каналах. Багато студентів просто направляли працювати тоді, а потім вони жаліються, що така ситуація, і грошей більше не дають, і вижимають всі соки. Але насправді... деякі доплачують за курси. А це школа виживання телебачення, вона дає дуже високі... стійкість і професіоналізм. Ви ж в процесі навчаєтеся, на практиці. Тому навчайтеся і звільняйтеся, ідіть далі працювати на інший канал, де нормальні умови! Але навчитися за невеликі кошти, які тобі платять, можна. І це класно насправді дуже. І там така була, – я просто пригадала, – отака там історія була і на «Золотих воротах», що... ну, можливо, Просветов вам розкаже щось інше. Мені здається, що було так. (Сміється)

Наталю, дуже вам дякую за сьогоднішню розмову!

Нема за що, Валерочка.

Це безцінно просто, правда! У мене є якась незро... я народилась у 1999 році, і в мене є якась незрозуміла любов... я не знаю, що я люблю, але я люблю театр, кіно і телебачення дев'яностих. Це для мене незвідане просто поле, і я дуже рада, що свою дипломну роботу я пишу про те, що мені справді цікаво.

Клас!

Дуже вам дякую за те, що ви так відгукнулись!

Лерочка, а де ви працюєте?

Я працюю... не знаю, можливо, ви знаєте Влада Дарвіна?

Да.

От, в нього є ютуб-канал. Мені дуже сподобалося те, що він робить, влітку цього року. Я написала: «У вас так мало контенту, можливо, вам потрібні люди, щоб його стало більше?». От. І тепер я працюю з Владом, з кількома його проектами.

Поки що так. А в перспективі ви бажали б мати зв'язок якийсь з телебаченням, можливо, з театром?

Ви знаєте...

А що ви закінчили?

Я закінчую Могилянку, історичний факультет. Але я працювала в Дикому театрі, працювала... потім навчалася рік в Данії на акторському режисерському факультеті. Я як... ви сказали про те, що телебачення – це змога здобувати знання на практиці. Ну от я все своє життя професійне весь час беру десь знання на практиці, от.

Це класно. А чого хочеться?

Ех. (Зітхає) Зараз хочеться, щоб наш ютуб процвітав, але у мене зараз закінчиться навчання, і...

Зрозуміло, це не ваша мета. Я маю на увазі, особисто чого хочеться? Скажімо, бути акторкою в кіно, телеведучою на телебаченні?

Не-не-не-не, акторство...

Режисером...

Акторство не моє, режисури поки трохи боюсь...

Кінокритиком...

Мені подобається продюсування.

Продюсування... Саме в шоу-бізнесі виконавців музичних.

Ні, відео. От тобто я зараз займаюсь по суті продюсуванням. Я органіжую все, що відбувається. Я трошечки виконую роль креативної продюсерки, тобто в мене є візія, як цей фінальний проект має виглядати, і я в процесі продакшену додаю щось, щось забираю. Комунікую з усіма монтажерами, з тими, хто робить графіку, от.

Тобто продюсерська діяльність в сфері більше відео?

Так.

Ну клас. Ну ми ж друзі на фейсбуці, якщо що, пишiть, звертайтесь.

Добре, дякую! Якщо у мене з'явиться більш чiткий запит... зараз я просто сфокусована на тому, щоб написати дипломну роботу...

Молодець.

А якщо... у мене з'явиться запит, – а він з'явиться, – я зрозуміла, що можна вам написати, аби отримати трошечки спрямування в своєму кар'єрному русі.

Гарного дня вам, сонечко!

Навзаєм!

Із святами! До побачення! Пока.

До побачення.

Тема інтерв'ю: «Розважальні програми телебачення 1990-х, телеканал “Мегапол”»

Транскрипт інтерв'ю

Інформант: Мочалов Олексій

Інтерв'юер: Козяренко Валерія Анатоліївна

Транскрипція: Козяренко Валерія Анатоліївна

Вид інтерв'ю, назва файлу/файлів: аудіо-інтерв'ю, Мочалов_2021-05-12_Мегапол.m4a

Місце проведення: м. Київ, Броварський п-т, кафе «Novus»

Дата проведення інтерв'ю: 12.05.2021 р.

Повна тривалість запису: 1:36:36

Присутні: Козяренко В.А. та Мочалов О.; інтерв'ю проходило у громадському місці, але ніким не переривалося.

Текст інтерв'ю:

00:13

К.В.А.: Вы начинали в театральном унив... институте. Расскажите, пожалуйста, про театральную сферу в девяностых.

М.О.: Дело в том, что к театру я никакого отношения не имел. Театральный институт... тогда назыв... имени Карпенко-Карого, он, это было два факультета: театральный и кино. Ну, потом

он стал кино и телевидения. Тогда еще просто кино. Он находился на... кинофак назывался. Он находился в Лавре, мы даже территориально отдельно были. Театральный был на... Львовской площади, на Верхнем Валу. А... Я работал там, я не учился.

Мгм.

Я работал там на учебной студии. С декабря 1987 года. А в ноябре 1988 года стали создаваться предприятия ВЛКСМ. Ну, они еще молодежные центры назывались, и так далее. И был... при радянском райкоме ЛКСМУ было создано молодежное предприятие «Киевский продюсер-центр» – КПЦ. Создал его я вместе с людьми, работающими на студии, учебной студии театрального института. Она создавалась для того, чтобы дать заработать студентам и преподавателям. Поэтому... уже в 1989 году было снято 8 фильмов, но это... наверное, сейчас это научпоп, потому что основной заказчик был – Академия наук... СССР, тогда еще не было Украины, футбольный клуб «Динамо», ну и так далее. Там были этот... работали, в основном, студенты старших курсов и преподаватели. В том числе там Шахбазян и так далее. Ну, то есть... Ну, Шахбазян еще и с Довженко работал (сміється) Потому что... за счет того, что работали по государственным тарифам, цены получались в три раза ниже, чем у киностудий, потому что у киностудии огромные накладные расходы были. И поэтому они с удовольствием заказывали. Два года было, в принципе, всё хорошо, но потом началась гиперинфляция... и всё это развалилось, и был вопрос: «Что делать дальше?». Снимали на кино, на киноплёнку, на кино снимали, потом перегоняли на видео и запускали это, частично эти материалы на телевидение. Тогда-то я и познакомился вообще с телевидением как таковым.

03:07

И в 1990 году появилось... я не помню, что это – или закон, или постановление. [Дзвонить телефон] Сейчас, секундочку. [Говорить по телефону] И в 1990 году, да, телевидение. На телевидение это тогда было понятно, что нужны учредители с деньгами. С деньгами тогда была только одна структура, которые деньги имели, это появились банки. Они в 1988 году появились. Первый в Украине был «Укринбанк».

Мгм.

А такой самый бурно растущий был Киевкобанк. Возглавлял его Виктор Жердицкий. Я вот просто... ну, Жердицкого вообще телефон в журнале каком-то взял. Укринбанке я уже не помню, где это. Не через знакомых, просто пришел и говорю: «Вот есть такой проект – сделать телекомпанию. Отакая-то вот будет окупаемость, будем продавать, делать продукцию, покупать и продавать рекламу, зарабатывать деньги». Ну они тоже были такие все... профессионалы, как и я. «Да, классная идея! Телевидение – на Западе это что-то так дорого, всё хорошо так, всё это». Потом еще была страховая компания «АСКА». Ну она никак не участвовала, потом ушла. И потом подключилась фирма «Довира», это Кичигин. Тогда прогремели «Киевские ведомости» у Швеца, это была лучшая газета в Киеве, поему, они Украину это... он тоже потом... но он чуть позже там присоединился, где-то в 1992 году. Вот были такие учредители... «Киев продюсер центр» переименовали, а, ну и комсомол тоже

так же и оставался. Переименовали в фирма «Мегапол». Притом, название смешно получилось. Что это на районном уровне хотели сделать многопрофильную компанию «Мегаполис».

Мгм.

Но, во-первых, «Мегаполисов» этих уже было как собак нерезаных, и... просто уже документы были подготовлены, просто везде этим, штрихом позамазывал, остался «Мегапол». А... в мае 1991 года комсомол вышел, они вышли из учредителей. И 1 июня... а, и был заключен договор с 7 каналом, но это отдельная история, это вообще... я щас всё это расскажу, чтоб вы немножко понимали, почему это очень важно. Был заключен договор с 7 каналом, который был у советско-американского СП, я уже даже не помню, как оно там называлось. Ростобаров там возглавлял это дело. И 1 июня в день жизни вышли первый эфир, сразу со своей передачей, она называлась «Жизнь», делал это Гураль, Артур Гураль. Ну, я его еще со студентов знал, и он еще некоторое время, года два где-то работал в «Мегаполе». И вот получился старт. Ну, там смотрите, давайте я чуть-чуть расскажу. Периоды 1990-х годов. Там 3 периода было, чтоб вам немножко было понятно и вы не путались. И второе, отчего телекомпании, чем они отличались. Они отлича... Значит, по периодам. Первый – это 1991-1995 год. Это такой... золотая лихорадка, клондайк. То есть, куча... обычные, абсолютно непрофессиональных золотоискателей ринулись в эту сферу. Все думали, что там можно очень хорошо заработать. Второй – это 1995 – где-то 1999 год. Это... приход уже болеееенее серьезных денег. Тогда появились первые олигархи, которые начали в это инвестировать, и появились национальные независимые вещатели, и мультирегиональные первые. И с 1999 – там закончился где-то он в 2004 году – это уже появление холдингов. То есть, уже, приблизительно, то, что вот... как щас, телевидение щас представляет. Значит это, «Мегапол» был в первом периоде, и в начале второго благополучно умер.

Мгм.

Некоторые пережили, но практически все, кто пережили, они стали... прода... репродакш, в принципе, как и «Мегапол» пытался тоже.

08:31

Значит, как, на основании чего появлялись телекомпании. К зрителю в телевизор можно было попасть двумя путями: через эфир и через кабель. Ну, коротко о кабеле. Кабель существовал... в Киеве это назывался «Киевтелемонтаж», а щас они превратились в «Воля-кабель». То есть, вот «Воля-кабель» – там где-то зародыш – это был телемонтаж. В новых массивах – Троещина, Оболонь – ну, тогда новых, – Минский массив, что там еще было... Это крупные высотные здания, которые были объединены кабелем. То есть не... Раньше на каждом подъезде стояла антенна. И она расходилась на... А там – одна антенна, и сразу на этой антенне было там по 500, 600 квартир. И вот что они сделали: они вот эти вот центральные антенны тоже объединили, и можно было ставить магнитофон, набирать там канал – и пошло вещание. Ну, и там это... тысяча, две, 20, 30. То же самое было в Москве, там

в Крылатском началось. Ну там... обычно это происходило именно там, где было технически при Советском Союзе уже подготовлено. Это один. Но это всегда абсолютно региональные, и вообще непонятно как зарабатывать деньги. Хотели как на абонентной плате. Сначала пошло. Но как пошла инфляция, это всё рассыпалось. Потому что там 3 рубля в 1991 году – это были крутые деньги. Через полгода это... их уже даже таких, такой купюры не существовало. Так. Второе – это эфир. Эфир – в чём была проблема? Что... эфир... в Украине было 25 областей плюс Киев, плюс Севастополь. Плюс, еще в крупных городах, таких как там Мариуполь, и так далее, были еще свои вышки. И это вот всё было объединено. Тогда уже назывался концерн, государственный концерн телерадиовещания. Грубо говоря, у нас называлось «вышка». Они вот на «вышке» сидели, внизу президент этого концерна. И получается, чтобы подать сигнал из Киева в Донецк, мы должны были идти по огромной сети ретрансляторов.

Мгм.

То есть, стояли дополнительные вышки, напрямую видимость одна от другой, и сюда сам сигнал приходил, туда уходил, и вот так вот. Всё. Никаких спутников, никаких эт... спутники уже были, но там только иностранные материалы были. А советские спутники тоже были, но они были на Дальний Восток...

Мгм.

Уходили, потому что ж... от Камчатки до...

И наче в Крым, там до дач, я читала...

Нет, Крым покрывался точно так же ретранслятором через Симферополь, Севастополь, в Ялту там, вдоль этого, и так далее. Это была огромная организация с огромным количеством вышек. И там получилось так. Что... на каждой вышке были свои передатчики, которые покрывали определен... И вот, например, было, в принципе, 3 канала. Ну, в Киеве – 4, там с... То есть, первый – это... ну там они то Останкино, то ОРТ...

Центральный.

Центральное телевидение там было. Потом было УТ.

УТ.

Потом был третий... этот канал... они там, РРТ потом стало на нем выходить.

УТ-2?

Это типа учебный или как-то у них какой-то статус такой – они не... Ну, щас бы это назвали мультирегиональным. Он не... Он был в Питере, он был в Москве, он был и в Екатеринбурге, в Минске, в Киеве. Но, например, в Харькове его не было. То есть, он такой вот... (*недоделанный ???*) был. И плюс, в Киеве еще для местного вещания запустили это... потом на нем Тет-а-тет работал. Я уже не помню, как там... в советской транскрипции. Потому что он только-только появился, там довольно новая передача была.

12:50

И вот был 7 канал... Значит, телекомпания не могла получить лицензию на вещание. Это принадлежало всё концерну. Вы заключаете договор и работаете на конкретно этот. Вот, 7 канал был. Они этот передатчик передали в СП, который сделали с американским пастором. Я уже не помню, как его звали. А вот, например, ICTV – они тоже новый передатчик поставили, они «Story First» запустили, которые занимались колбасным делом, и плюс, еще в Чехии, в Польше, в Украине запустили телеком... телеканалы. ICTV имеет очень важную роль, но она появилась дальше. Во-первых, это первый мультирегиональный, это первый, который работал с... легальными материалами. И плюс еще, конечно, ICTV – это очень большая заслуга – это они «Эльф» запустили, и там... «Альфа».

«Альфа».

И там вот был этот редактор, он вот умер года 3 или 4 назад, который создал вот этот вот... культуру перевода на украинский язык, потом который пошли «Мелроуз», пошли «Симпсоны», пошли... «Сопрано» – это пик вообще украинского перевода, где был изобретен просто язык новый! В этом плане... Там, на ICTV, работали, в основном, профессионалы из Гостелерадио. Молодые режиссеры, молодые монтажеры, и так далее. И они были особняком, в прямом смысле, потому что сидели они прямо на Мельникова – ну, шас это Ильенка...

В телецентре?

Не в телецентре, а на вышке. Они прямо там сидели. Потом они в 2006 году решили прыгнуть выше головы и получили права на трансляцию чемпионата мира или Европы, я шас уже не помню, по футболу. И они на этот момент уже были мультирегиональные. Они во всех областных центрах, но районные центры их не видели. Это закончилось скандалом, потому что пол-Украины их не видело. И они получили убытки, потому что, конечно, никакой рекламы на 2 миллиона долларов они продать не смогли. И после этого их купил Пинчук. Вот это вот начался, вот это вот и есть раздел. Не 1+1, а вот именно ICTV, потому что они сделали, у них появился мультирегиональный, и там появился олигарх, и там... появились первые... Они на формате... как же он назывался... Это такое вот тупиковое направление было в развитии кино. То есть, Betacam, VHS-SP наработали, VHS-C работали, Betacam-sp везде стал появляться, а они в американском формате работали.

Super-VHS, нет?

Не-не, это мы с Super-VHS работала, а они... уже не помню как. Это тупиковая... В принципе, это когда-то была ошибка, потому что они из этого не могли развиваться, потому что формат умер. Грубо говоря, там уже потом ни кассет не было, ни матер... ну, уже ремонтировать негде... Но тут появился Пинчук, напихали оборудования и они... болееенее... Они всегда, кстати, такой высокий именно профессиональный уровень был. И там... ну, там изначально шли люди из Гостелерадио. А так...

16:38

И вот, 1991 год. Мы начинаем вещание. Лице... регистрация засиб массовой информации была номер 002. Номер 001 был ТВ «Старт». Они никогда не вышли... это... спортивная редакция Гостелерадио. Там я уже не помню фамилию, там был репорт... ну этот, комментатор спортивный. Запустил, там какие-то у них планы глобальные были, ничё у них не получилось. И мы, получилось, и первые, и первыми выходили. Но. Уже осенью... Первые по всей Украине, это вообще был бум! Ну, во-первых, ГКЧП прошло, и всё это, всякие преграды. Хотя мы – единственная телекомпания, которая правильный День независимости 16 июля праздновали в 1991 году. Щас уже никто не помнит этого. В 1991 году 16 июля был День независимости. Это когда было постановление о суверенитете Украины в составе СССР. Ну, и успели его отпраздновать, показывали фильм «За двумя зайцами»... А вот осенью... В начале, конечно, они все появились на вот этих кабельных системах. Там просто вот брали кабель, в прямом смысле перебрасывали с дома на дом, объединяли эти системы. Начали собирать деньги, появились какие-то живые деньги. В Киеве это лидер был ЮТаР.

Мгм.

Они были на Подоле. Директор и учредитель ЮТаРа... я уже, честно говоря, его фамилию не помню. Ну, мы не сильно контакт... в смысле, контактировали на уровне, что вот на вечеринке... никогда вместе не работали. А... он просто зам Салия был, Салий тогда... возглавлял Подольский район. И они там на Подоле и сидели, на Верхнем Валу. И это в чистом кабеле, они оставили пиратские кассеты – и вперед. И какие-то подводки там, какая-то бытовая камера была, кого-то садили и рассказывали 2 минуты, о чём будет фильм. В общем-то на это... всё вещание. То же самое появилось по всей Украине. Они потом превратились, потом известные... ну там, в Симферополе – «Черноморск» это называлось, в Днепропетровске – «Приват ТВ2. Был еще «Приват ТВ» в Харькове, и с этим – не путать! (сміється) У них единств... и там, и там был соучредитель ПриватБанк, но это совершенно разные структуры. Во Львове – «Мост», поему там что-то такое. Но вот все они начали с кабеля. На эфире были мы одни.

На 7 каналы тобто, да?

Да, на 7 канале, да. К 7 каналу он не принадлежал. Это было СП, и они по воскресеньям крутили проповеди, отрабатывали свою работу. Жили они за счет того, что мы платили за эфир. Они настаивали всё время, чтоб мы расширяли эфир. Но мы включались в 6 часов вечера, и работали до часу. В пятницу так... Физически это происходило так: брали кассету, там была аппаратная, прямо на вышке. Там сидел наш человек, с нашими магнитофонами. Притом, ну это... бытовые всё равно были магнитофоны. Это просто бытовые магнитофоны были, ну, правда, очень дорогие на тот момент. Он... их было два, и он поочередно просто включал, и была заставка вот эта вот, цифры. Ну, ее в ютубе можно найти где-то, я видел, буква М такая вертелась. Вот так вот выходили в эфир. Ни о каком прямом эфире, это, вообще речи не велось, и... В принципе, ну, Берлускони точно так же начинал, потому что общенациональное вещание в Италии было запрещено, он точно так же на вышках по всей этой, получил лицензию на каналы, в Милане снималась передача, копировалась на кассеты, быстренько развозили по всем этим вышкам и одновременно включали. И делали имитацию

этого... Самое смешное, что в Украине приблизительно так, в общем-то у нас и был план, что мы будем рассылать кассеты там в Харьков, и так далее, и расширим своё вещание. Но... потом быстро поняли, что это бесполезно, потому что передатчиков мало, а желающих – много. Потому что в каждом уже: и в Харькове, и в Днепре, во Львове там, и так далее, в Виннице. Там уже появились свои седьмые каналы и свои люди, которые там начали уже как бы вещать.

21:32

То есть, в 1992 году план мультирегиональный уже был нереален. Можно было только через ретрансляторы – это было очень-очень дорого. Ни о какой коммерции там и близко не шло. Но нужно на чём-то денег зарабатывать. Реклама тогда была – два рекламоделателя – Колгейт и Тампакс. Всё. Это всё. Больше ничего не было. На Гостелерадио сделал коммерческий отдел. Они сидели на... тогда Челюскинцев, щас это Костёльная называется. У них был крутой 286 компьютер IBM, и они распечатывали договора, размещали рекламу. Ну, волей-неволей, я, в общем-то, сразу начал заниматься как рекламное агентство, потому что... зарплата у меня была 40 долларов.

Мгм.

Я, в принципе, юридически – наёмный работник. Это ж не моя компания была. Потом меня сделали соучредителем, у меня там было какие-то 3% доли, но это такое, чисто условно было. Но там я, в общем-то, наёмный. И тут приходят люди из Москвы, и предлагают, что у нас есть система закрывать каналы эфирные. Это называется скремблирование. То есть, вносится специальная помеха на передаче. А на телевизоре должна была такая штучка стоять. Она так вот двусторонний такой штекер напоминала – дескремблер. И если у человека есть эта штучка, он смотрит. Если нет, то... Ну, мы придумали, что раз в 3 месяца люди будут ходить обменивать эти штучки. Они перепрограммируются, и будет платное телевидение.

Это в газете «Пятница», то, что называется декодер, нет?

Да-да-да. Его декодером называли, да. Но на самом деле он дескремблер – это грамотное название. Его все начали декодером называть, но мы так так, в общем-то, не сильно разочаровывались. Поехали на испытания в город Изюм Харьковской области, провели испытания – да, вроде работает. Ну, помехи там такие не очень сильные были, всё равно какая-то изображение была, подергивание было. Но этого было достаточно, чтоб люди... в принципе, люди готовы были платить, чтобы...

Извините, а что люди получали, получается?

Это отдельный вопрос, это щас, чем это закончилось. Мы начали подписку, там около 30 тысяч подписчиков, оплачивали через сберк... сбербанк – сберкасса тогда еще называлось. А потом... и вот мы в сентябре должны были уже раздавать эти дешифраторы или декодеры, а тут выясняется, что это предприятие – в Ростове-на-Дону, но делает это лаборатория этого предприятия. И они готовы в день, в месяц делать 300 штук. А нам уже 30 тысяч нужно.

Мгм.

Ну, то есть, таким образом, через 100 месяцев мы бы получили. Ну и всё, мы поняли, что просто нас обманули. Ну, обманули по одной простой причине – тогда был миф такой, что есть где-то там в СССР оборонная промышленность, которая может делать всё круче, чем у американцев. Нет, не было этой промышленности, были лаборатории, которые могли несколько штук сделать, а массовое производство освоить не могли. В общем, часть денег там, как будто, вернули, но там такая бешеная инфляция была, что за этими тремя рублями... там, если мне память не изменяет, человек 50 пришлось забрать. В принципе... Всё остальное... Нам вернули деньги через 2 года, и если на... когда отправляли, это было 70 тыщ долларов, когда вернули – это около 1000 долларов было. В общем-то, растаяли эти деньги, бо инфляция.

25:30

А теперь... что же было вещать? Это была самая большая проблема, ну, потому что каналы есть, кабель есть, а вещать-то что-то нужно. Никаких там... о покупке голливудовских фильмов, или даже материалов телекомпаний, сериалов, всё, в принципе, речи не было. Потому что... мы даже в форматах таких не работали, как... телекомпания. Большинство этих телекомпаний на бытовое оборудование работали. Значит, быстренько появилась... А, было уже какое-то об авторских правах Укр... СССР подписал Женевскую конвенцию, потом Бернскую. И нужно было купить эти права.

Мгм.

Ну, тут же появилась телевизионная биржа... в Москве. Я ездил туда в 1991 году. И в Харькове еще компания. Я уже не помню, они себя называли какой-то там телекомпанией, никакой телекомпания... это видеопрокат больше был. И, значит, они давали бумагу со списком, там 500, 700 фильмов. Просто продавали кассеты. В два раза дороже, чем видеопрокат. С правом трансляции на это на 2 года, на 3 года. Понятно, что это абсолютное пиратство, но юридически всё выполнялось. То есть, мы ответственность не несли, потому что вот есть в Харькове некая телекомпания, которая нам эти права разрешила там до 1995 года, 5 трансляций. Ну, такой, (*толстый ???*) (*устный ???*) договор был. (смётся) В общем, нам...

Извините, до 1995 года 5 трансляций? То есть, вам можно было использовать 5 фильмов из этого списка, или что?

Каждый фильм 5 раз.

А, поняла.

Ну, у них никаких и близко прав не было, это все были в переводе (*Михелёва ???*) и так далее, фильмы. Иногда очень плохого качества. Там отбраковка была очень высокая, мы сначала... Потом они исчезли, потому что нам нужно было какие-то кассеты заменить. Они просто исчезли. И оригинальный продукт. Вот тут была проблема. А кто его будет делать, и на чём, на каком оборудовании его делать? То есть, у нас... первая передача, как такая регулярная, это

сделал Юрий Минзянов. Он назывался... ой, я уже даже не помню, как он назывался. Что-то... кина... не «Кинодом», а как-то...

Экспресс-видео? ...видео что-то.

«Экспресс-видео», да-да. «Экспресс-видео». Это вот такая традиционная форма киноведческая, то есть, не с целью проката каких-то фильмов, а просто вот что щас происходит, истории каких-то авторов, всё это. Там еще у него работал Герман и... этот...

Я, кстати, Германа не нашла в Фейсбуке...

М?

Не смогла найти в Фейсбуке Германа.

Я не знаю, он еще... Герман был помешан на Хичкоке. Он сам лично перевел все фильмы Хичкока, мы их всех открыли. Абсолютно пиратски, у нас даже... вообще никаких прав не было. Но познакомили зрителя. И этот... как же его фамилия, у меня в друзьях есть на Фейсбуке. Ну, тогда Халпахчи с ними сотрудничал. Это «Молодость», фестиваль «Молодость». Ну, в принципе, Минзянов, он режиссер, он был такой... ВГИК закончил, сюда из-за жены переехал. Это (Галя ???) он был квалифицированным, но никогда не работал на телевидении. Он где-то там на киностудии, в общем, так... Во-первых, он нас всех старше был, намного. Он 1956 года, я 1967. То есть, он для меня уже дедушка был. И... Вот это вот первый пошел. Второй – это конечно просилась музыка. И запустил ее Климов. Это щас он продюсер...

Который Климашенко или это другой?

Ну, у не... Я не знаю, честно говоря, чем он ща... Он с этим... Океан Эльзы, поему, работал. Мы тогда, честно говоря... он скандально ушел в 1991 году, поэтому не сильно это. Но он привел Вексклярского. Анатолий Вексклярский... «Джемикс».

Мгм.

И... Вексклярский привел к Канисевичу. Канисевич щас в Москве, он снимает по 3-4 сериала в год. Виктор Канисевич это. Он на тот момент был уже известным актером, он снялся в трех фильмах, включая «Сын собаки Баскервильей», или что-то такое, я уже не помню щас. Он... ну тоже, он как, режиссуру на ходу осваивал. Он запустил... кубический... шанс... А, «Шанс в кубе»! Это он запустил, со своей женой.

Канисевич, так?

Виктор Канисевич, да. Потом уже, позже, где-то в 1992 году Наталья Шевчук пришла. Она с Церишенко, с Толиком Дяченко, этот... Андриенко. Они вот это вот веселенькую и очень дорогую передачу (смійться). Ну она дорогая была. И еще был целый ряд люде... Ну, там, (Федишова ???), Катеринчук Настя. Но это всё уже немножко позже, это в 1992 году. В 1991 году их не было. Но, конечно, было лихор... запускалось. То есть, приблизительно выглядело так. Приходит человек: «Я хочу делать про... там эти, потусторонние явления» – «Делай. Сценарий – сам решай, сколько, у тебя 20 минут хронометраж. Одна смена монтажа, и одна

смена это... видео. Иди снимай». Сняли, просмотрели, вроде болеееенее. Пустили. «Вторую можешь?». Ну, ее нужно еженедельно делать. «Я щас подумаю, у меня идей нету»... Всё. В это время работало около 150 человек. Я... особенно в Фейсбуке, ко мне заходят: «Здрасте, я был в Мегаполе». Не помню, большинство людей даже вообще не помню, как они выглядят (сміється). Потому что 150 человек – это одновременно, а прошло за это время около 500 человек. И очень многие... говорит там... Например, мы пытались запустить новости, и там был студент, он щас на «Украине» ведет воскресные... заклинило. На «Украине» ведет вечернюю аналитическую программу... Тогда он был студент из Симферополя, но он потом перевелся в Киев... «Украина», воскресная передача, ведущий. Ну, он и главный редактор... Ну не важно. Он может... полгода где-то работал. Потом смотрю, читаю биографию – он начал в «Мегаполе». Савинов там был такой, он вообще просто потрясающий, он был генеральным продюсером «Мегапола», ну и так далее. Там огромное количество людей прошло, я говорю, и большинство из них: некоторых я даже никогда не видел, а некоторые... видел, но я не помню, потому что... Или одну, или запустились так и не запустились, потому что там фантазии... В этом плане это был вот этот вот взрыв: что хочу, то и делаю. После СССР, где я еще до этого – полтора года назад до этого – ходил, там где щас Гостелерадио, там был главлит. И литировал материалы. То есть, цензуру проходил. А тут... бах – и делай шо хочешь (сміється). А, ну мы детскую это, там барсук был, еще это... Там подтянулись операторы – это я еще по театральному институту знал, – операторы не у всех профессиональные были, – инженеры, и так далее.

Оператори – кінооператори?

Да, они все...

Мгм.

Ну у них не было тогда еще... Они как, кинооператоры – там это кафедра Черного была. Очень хорошая подготовка! Все успешные, все, поголовно. Ну, кроме тех, кто умерли. То есть, либо фотографы, либо в России, в Украине, там (*Куц ???*), (*Запорожченко ???*), (*Внуков ???*). Там вот эти два года Карминский, они все... Карминский – еще в «Киев продюсер центре» успел поработать. Помимо того, что оператором, он еще и кассиром у нас был, потому что нужно было разделять. Я не мог получать деньги в банке, должен был приходиться другой человек. (сміється) Такая норма была. Карминский был кассиром. Щас мы периодически смеемся по этому поводу. Валентин Карминский – не слышали? Он фотограф, он ушел потом в фотографию, первый аккредитованный в парижском этом... показов, и так далее. Там Playboy, Penthouse работал. Он щас маститый фотограф... Вот, да, так вот. 1991 год.

35:55

Перешли к 1992. Мы переехали вот сюда вот, на Никольскую слободку в садик. Плюс, мы еще запускали с RTL радио, попытались. Конечно, сделали газету «Пятница» с «Крещатином», с Мостовым. Владимир Мостовой тогда был главным редактором Крещатика, и щас он совладелец и главный редактор этого, «Зеркала недели». Он тогда еще... [шум] То

есть, весь набор такой джентельменский был: телевидение, радио... Мы стали гордо называться акционерное общество закрытого типа «Мегапол», телерадиокомпания «Мегапол». «Пятница» – это был абсолютный хит. Тогда была проблема только достать бумагу. В какой-то момент – это, по-моему, 1992 год уже начался, – Крещатик, просто пятницу можно было определить по тому, что возле всех ларьков газет тянулись отакие вот очереди, а у метро бегали и продавали. Я уже не помню точно тираж, но там за 200 000 было. Там... Ну, там рекламы, практически, никакой не было, но там он за счёт тиража... Но потом это тоже умерло, потому что газеты, газетная бумага стала импортная, по коммерческой цене. То есть, коммерческая часть сложилась, и наш учредитель Кичигин, он «Киевские ведомости» сделал пятничный выпуск с программой, и, в принципе, убил «Пятницу». Потом... и плюс, тогда же еще появилась теле... харьковская эта, «Телегид»

Мгм.

И так далее, там их много появлялось. Ну, в принципе, не конкурировали, потому что проблема была в одном – где купить эту бумагу? Каждую неделю это было... такой головол... но это сторонняя работа была. И в 1992 банк... нужно было оборудование. Мы работали на пол... на S-VHS. В основном, это в пищевом университете еще были студии, они когда-то для каких-то нужд были куплены... учебными заведениями, вузами. И мы довольно сильно изнашивали, и стало понятно, что к концу 1992 года уже... делать передачи не на чем было. Бытовое оборудование не приспособлено. Ну, или полубытовое. То есть, это оборудование, которое было создано для того, чтобы в университетах делали какие-то свои передачи, и так далее. Они и в Америке, и в Европе... ну, сегмент такого оборудования. Но такой нагрузки они не выдерживали, потом за это деньги платили, но они... Мы видели, что еще пару месяцев – и всё это умрет.

Ви орендували у університетів?

Да, это вот... Я уже всех не помню, но это вот университет пищевой промышленности, тогда он институт на Владимирской... там одна вот студия была, мы у них монтировали. Там 3 структуры были, я, честно говоря, уже щас не помню. Но это было... не бытовая техника была, но это и не профессиональная, это была создана специальная техника для университетов там, на Западе, чтобы студенты что-то снимали, вели свои... там же ж модно было, свои телеканалы местного, абсолютно локального вещания. И вот здесь им тупо... каким-то образом они тоже здесь, в СССР появились, и мы их эксплуатируем. И в 1992 году банки... А, купить можно было только их. Всё оборудование – только иностранное, советского вообще не существовало. До 1992 года вообще никакая компания не могла выйти на внешний рынок, ни купить, ни этот – только через специальные компании, не (*иторговские ???*) были. А потом, в 1992 году появилась полная свобода. Торгуй – не хочу. И вот в Москве было представительство Мицубиши индастриал, (*Мацушито ???*), и мы заключили договор. То есть, там комплект был, 2 аппаратные, 1 аппаратная плюс студия, и... я уже щас не помню, по-моему, 5 камер.

Аппаратная – это что?

Монтажная. Это круче, чем всё Гостелерадио вместе взятое. Но, если тогда был плохой этап такой – Betacam умирала, а Betacam-SP только появлялась и была жутко дорогая. Betacam-SP камера стоила 35 тысяч. То есть, как вот комплексно... Мы пошли вот по пути, вот этот как ICTV формат, мы не пошли, потому что тогда уже было понятно, что это тупиковый. И он недешевый был. Мы нашли такое компромиссное – это S-VHS, потому что часть оборудования можно было потом докомплектовать SP, и за 350 тысяч долларов мы получали целую студию, притом... там была титромашина, там еще было. То есть, еще не наступило, а цифровая уже появилась техника. В 1992 году в Барселоне Panasonic на цифровой технике снимал, но это всё выглядело, как причуда, и было очень-очень дорого. Хотя... то оборудование, что было в Барселоне, можно было купить очень дешево. Но мы побоялись – ну и правильно сделали. Потому что мы даже кассет бы потом не нашли. И... где на это взять деньги? У банков рубли были, долларов не было. Мне говорят: «Иди и ищи доллары». Я поехал в Москву и провел несколько сделок. То есть, были компании, которым нужны были рубли, но тогда уже появилась граница, хотя и официально украинский рубль был 1:1 к советскому рублю. Но реально, курс 1,4, 1,7 был, и так далее. То есть, из... напечатанных на те деньги, которые в Украине, их невозможно было перевезти в Москву. И Градобанк, и Украинбанк договорились, что все своим путем будем пытаться, а я должен найти реальные доллары. Я нашел около трех миллионов долларов, все сделки прошли изумительно, и прибыль была бешенная. То есть, банки заработали около 4 миллионов долларов на этих трех миллионах долларов.

Как?

А они тут же их продали в Украине по курсу 1,7, за те же рубли. То есть, вывозите 1 рубль – заходит 1,7. А реально, в конце даже 2,5 было. А вот на часть прибыли от этих операций было куплено это оборудование. Что это позволило? Банки вроде были инвесторами, но они не были инвесторами. Им, в общем-то, довольно наплевать было, лишь бы я не ходил и не просил у них денег. То есть, «делайте что хотите» – это идеальный учредитель. Поэтому... ни у кого такого не было, потому что многие структуры появились – от них требовали коммерческую отдачу, а ее не было. И массово начало всё закрываться, все вот эти кабельные, это-это, ЮТаР какой-то водичкой чето начал заниматься, ну, то есть, телевидение...

В смысле водичкой? Продавать воду?

А, ну да. Какую-то скважину, начали тогда воду... Пооому, он до сих пор этим занимается (сміється). То есть, все начали какие-то ответвления. Кто в кабельных – они больше в телемастерские какие-то. В общем, владельцы закрывали проекты.

44:18

Появились первые продакшны. Тогда Табачук, Княжицкий тогда – это американский, я уже не помню, как это называлось... они «Викна» делали... И появился «Перехид медиа» – это Старицкий, уже покойный. Убили в прошлом году, ну, может, слышали. Бывший министр иностранных дел, по пьяни это. Ну, он пил очень сильно. Там Старицкий, Бэйн, Эндрю Бэйн и Энди (*Кэнселл* ???). Они двоюродные братья из Америки. Это уже был 1993 год.

А они какое отношение к Старицкому имеют?

Они соучредители «Перехид медиа».

А еще ново...

Это знаково. «Перехид медиа» – это знаково, потому что они начали, они сюда завели сетевую рекламу.

Мгм.

Именно они в Украину завели сетевую рекламу. Мы с ними столкнулись в 1992 году, и вот когда у нас... и в конце 1992 года у нас эта аппаратная, и в это время в системе Гостелерадио не было никаких телерадиокомпаний, и так далее. Было Гостелерадио, были заместители и были директора каналов. Было тогда УТ-1 и появился УТ-2. Я, честно говоря, не помню, что это значило, щас, и кто на этом канале щас. Помню, щас Интер на этом канале работает. Но там, где был УТ-1 тогда, щас 1+1. Поэтому они называются 1+1. Потому что они на УТ-1 выходили, и шо к УТ-1 добавляется еще 1. Отсюда и пошло название. Интер – это... из ОРТ вышло, хотя идея была... Кулика. И они создали УТ-3, куда сбросили всех молодых специалистов Гостелерадио. Это в структуре Гостелерадио, это не телекомпания, это просто дирекция, дирекция УТ-3.

46:29

Так вот, теперь о Гостеле... У них оборудования не было, но у них был эфир. И тогда мне передали, что «есть такой Николай Белоус и Андрей Фещенко, и они хотели бы с тобой познакомиться». Это был март 1993 года. А на 7 канале мы были уже в тупике, потому что канал технически был слабенький. Его тогда киевляне, – если кто там помнит те времена, – во всех форточках антенны вот так вот, в любом месте, где вы идете, вы можете сразу определить, как пройти к вышке, потому что в ту сторону вот эти антенны на форточках стояли, это чтоб 7 канал получить. Модернизировать... там американец не собирался инвестировать. У этих денег не было.

У этих – это у кого?

Ну... Они сделали СП. 7 канал, в отличие от всех остальных, это было СП. И передатчик был на балансе этого СП.

А СП – это что такое?

Совместное предприятие (сміється)

Ага. Спасибо.

Это была очень модная тогда форма, когда брали половину – иностранец, а половину...

То есть, ни американская, ни украинская сторона не могли инвестировать в то, что...

А, тот и не собирался, он вообще, поему, исчез куда-то. Там вообще какой-то аферист был, если честно. Таких там тогда очень много было, из Америки, это. Они... появлялись, шото

это, шото крутили. Он действительно, на самом деле, сюда ничего не инвестировал. Ему концерн передал передатчик, дал директора, дал комнатку, передатчик стоял на вышке; и появился «Мегапол», который платил приличные деньги, и этот директор хорошо жил и носил деньги в концерн. Американцы отработывали это... ну, был тупик. И тут вот появляется этот, у нас есть техника, и они предлагают: «Давай так. Нам нужна техника, мы получаем смены, а даём эфир. Крути что хочешь, продавай рекламу что хочешь». Таким образом, это превращалось в деньги. Плюс, «Перехид медиа», они запустили проект CNN. Это тоже делалось у нас. И плюс, Фещенко, он тогда был и Гостелерадио, но он еще роутер. Ну, «Рейтер», агентство «Рейтер». Это он там работал, (*Илонова ???*) и... Интер щас, кто это... (*Безлюдный ???*). Они работали в «Рейтер», и они тоже у нас арендовали...

Рейтер, да?

Международное агентство «Ройтерс», да. Ну тогда его «Рейтер» называли. Ну, они готовили материал, он то там в Приднестровье ездил, то в Чечню ездил, то здесь шото...

И это было как новости на телевидение? Или как... печатный...

Не-не-не, это не новости. Это именно видеоматериал, который вы потом покупаете, и они попадают в новости. Вот когда вы видите картинку, – это до сих пор эта система, – associated press есть, и так далее – это огромный банк видео. Иногда это смонтированный материал...

Так «Перехид медиа» – это была вот такая вот компания...

Не-не-не, «Перехид медиа» – это отдельно, это Бэйн приехал. Бэйн – это капитан интендантской службы корпуса морской пехоты США (сміється). Старицкий – это офицер ГРУ (сміється). Он был переводчиком. Точно не помню, то ли в Мозамбике, то ли в Анголе, я уже не помню. А (*Кинсен ???*) – двоюродный брат Бэйна. Бэйну было, не знаю, лет 25, наверно. Старицкий... ну, там все. Жердицкому 31 год был, тогда... мне, можете посчитать, там 24 года. Там если...

То есть, «Перехид медиа» зашел сюда, создался, точнее...

Они пришли, именно они пытались сделать, как CNN, чтобы шли... они пытались сделать, как рекламное агентство. Из «Перехида» выросли несколько рекламных агентств, где ихние люди появились. Но, в принципе, как рекламное агентство, это первые, наверно, профессиональные появились здесь...

А кто из них вырос, если вспомнить?

Гм... Таня Василенко – это кто, это BBDO, поему... Потом... ну, BBDO – это просто родная структура, а потом еще этот... они на Набережной. Я щас уже не помню, я могу напутать, потому шо...

Хорошо.

Тогда еще появилась такая эта... бёрсон марстеллар, они приватизацию рекламировали.

Еще раз, как?

«Burson-Marsteller». Это Варяница, он там начинал тоже это... ну щас он на 1+1, поему, рекламой занимается. Валерий Варяница. Но... мы с ними всеми, конечно, сотрудничали, но это чуть позже было, это 1994 был. И вот, в 1993 году мы передач... переформатировали часть. Потому что «Джемикс» выходил ежедневно в вещании, и в понедельник был «Джемикс-ИЗИ» – это диско. Потом там «Джемикс-ХАРД» – это хард-рок был, и так далее, и так далее.

Это Вексклярский, да?

Да-да-да-да, у них там... Канатовский был... там весело... Ремезов, там я не знаю, там Грин Грей, там все тусовались. И еще на 7 канале у нас пришел Костя Гнатенко с Сашей Баровым. Они запустили «Бар «Черный кот». Бар – это... это, а черный кот – это Гнатенко. На... и вот его на УТ-3 отправили, и у нас... я говорю, в какой-то момент было 20 передач УТ-3 еженедельно, их делал «Мегапол». В принципе, уже болееенее суверенно, притом полностью на своих кадрах. К нам так никто и не пришел из Гостелерадио, что интересно. Ни одного ни режиссера, ни монтажера...

Почему?

Я даже не знаю. Ну, вначале просто не верили, там хоть какая-то кормушка, но... Во-вторых, Гостелерадио, там как получается... в 1950-х годах, когда появилось, там пришла молодежь. После институтов, политеха, и так далее. На тот момент им уже было под 60, это было процентов 60-70 контингента Гостелерадио. Молодежи тяжело было. Почему появилась студия «Гарт» – в принципе, 7 канал вышел из студии «Гарт», потому что он сам Белоус-то, в общем-то, и вот все, кто в «Гарте» были, они, в общем-то, вот... поэтому Ткаченко там был, Марченко. Марченко – она вообще нигде не работала, просто красивую девочку на (*подводке ???*) посадили. Фещенко главный режиссер был. Андрей Фещенко – это... потом участвовал в создании СТБ, и нашли его с отстреленной головой... это, поему, 1999 или 2000 год. Но это уже другая история, это... Я вам уже говорил, что живых практически никого не осталось. Остался Белоус, я и... Пересветин. Это «Золотые ворота» – продакшн-студия. Они музыкальное это делали. Все остальные... мертвы. (зітхає)

54:20

Так вот, чтобы немножко было понятно с Гостелерадио. Это абсолютно новое направление пошло. Из него вытекли Интер и 1+1. Был такой Зиновий Кулик. Он был заместитель председателя Гостелерадио, и он должен был... Охмакевич тогда был председателем. Он ему сказал: «Вот давай, начинай, дерзай». Нужно... самое главное – трудоустройвай этих молодых специалистов (улыбается), которые институты там журналистики, КПИ и так далее, сбрасывают, сбрасывают людей, а делать им, в общем-то сильно нечего было. Потому что техники не было, ничего не было. И Зиновий Кулик, у него был проект телеканала Интер, который потом так в Интер и превратился, но уже его Зинченко, это... Зинченко в 1994 году приехал из Москвы, он был куратором, там такой был... куратором передачи «Взгляд».

Подождите, щас они проедут.

Он был куратором передачи «Взгляд», и был...

Это ж «Вид»!

А?

Продюсерского центра «Вид» «Взгляд»?

Да-да-да-да-да... Не, «Вид» это уже был после Зинченка, «Вид» – это когда взгляд закрыли. Я с ними совещался, там наш (*любимый ???*), он (*талант ???*), а они «Взгляд» из (*подполья ???*) называли в 1991 году. Они какие-то материалы давали, мы здесь крутили. И на Зинченка все смотрели так немного странновато, потому что он... Он из Киева, он был вторым секретарем КСМ Украины, и уехал вторым секретарем в Москву. Ну, это очень высокий пост был, если б это был 1978 год, но (сміється)... В 1990 году, в 1988 году – это уже была дорога в никуда. И вот он себя искал, и он... РТР, лишь бы денег не давать, готовы были соучредить, а он как-то там с Березовским договорился, и они сделали Интер, который вышел в ноябре 1996 года. На месте РТР, потом поменялись каналом, и так далее. И Кулик вот создал, в общем-то, первый вот это вот направление, которое приватизировало канал. Они пролоббировали закон о том, что частотные каналы теперь нужно получать дозвол, его могли покупать кто угодно, и была снята монополия на это вот... вышки.

Мгм.

Ну, концерны телерадиовещания. И вот это пошел прорыв, который привел к мультирегиональным каналам: СТБ, Новый. Новый там позже, в 1986, в 1987 они это... ICTV превратился...

Тет-а-тет?

Тет-а-тет... А я не знаю даже щас, он очень долгое время был чисто киевский.

Ага.

Но он на дециметровых частотах, у них хороший сигнал был, они очень долго в стороне стояли, очень долго. Они просто пиратские фильмы крутили и сильно не заморачивались. Хотя там были ребята из театрального института, но они там ничего такого особенного не было. Они уже после 1995 года ожили, у них какие-то инвестиции появились. Ну вот и получилось, что 1993, 1994... ну, 1994 – это, наверное, пик был, реклама уже по 180 долларов – минута стоила. Там фонд заработной платы 12 тысяч долларов. «Перехид медиа» продавал всю рекламу, появились – мы рекламировали – Camel, водку Smirnoff, Малибу, и так далее (сміється) Потом водку запретили, но мы на Новый год там... с 1 января запрещали, а мы всё равно пустили после речи президента... Это всех впечатлило, а меня Генеральная прокуратура тягала... Но там... Весело это всё было. Это всё было весело, но оборудование изнашивалось! Оно круглосуточно, в прямом смысле, гонялось.

Мгм.

Потому что там была просто очередь. Мы получали деньги просто за прокат оборудования, потому что были такие, что делали какие-то передачи, сами что-то продавали. Вот для УТ-3,

для CNN делали. Кто-то еще у нас подрядчик был большой... Кто-то еще был, я уже щас не помню. И... плюс, продавали рекламу, и тогда действительно, 1994 год – это было... ну, у меня зарплата уже была долларов 200 (сміється). Квартиру не купишь, но считалось хорошей зарплатой. Плюс, служебная машина. Ну, появились первые мобильные. У меня не было, но через... через 3-4 года появилась, но появились какие-то «Перехид медиа» вечеринки делали такие, по поводу и без повода, и так далее. Объединял всё. Появилась такая тусовка телевизионная новая. Вот из этой тусовки щас много известных людей. И в рекламном бизнесе, и в телевидении, и так далее.

59:42

Роднянский... Роднянским я познакомился в 1988 или 1989 году – он пытался запустить цикл фильмов про... ГУЛАГ. Под эгидой Киевской прокуратуры. Ну, тогда были такие... у них какие-то деньги были, они это... Но потом там что-то тянулось, тянулось, и он уехал в Германию и пропал. И он появился вот в 1994-1995 году. Там получалось так, что тогдашний бывший председатель КГБ Украины, ну тогда в СБУ переименовали... или Деркач, я щас уже не помню. Он на одной площадке с Охмакевичем жил на Институтской. А этот был какой-то родственник, или какой-то знакомый, родственника знакомый Роднянского. И тот предложил с Охмакевичем, что вот появятся такие ребята, они принесут крутейший продукт. Но им нужен эфир, денег у них на это нету, но мы давай сделаем, что... финансируем иностранные корпункты по всему миру. Во Франции, в Америке, и так далее. Это будет 1+1 финансировать, а за это будут бесплатно получать эфир. А там еще с эфиром в чем хитрость была: госканалы по одной цене делали, за копейки, коммерческие платили коммерческую цену. И получить даже просто в Гостелерадио эфир – это уже было прибыльно. Поэтому, в принципе, «Мегапол» 1993-1994 год хорошо жил, потому что мы же эфир пересчитывали по госценам, а давали технику... мы имели много эфиры, размещали рекламу, гм, поэтому зарабатывали.

А 1+1 по госцене тоже?

Да. И они вот где-то проработали. Я уже не помню, недолго. Они где-то в таком режиме... полгода, может, один сезон. Я уже щас не помню, честно говоря. А это был УТ-1, УТ-1 уже возглавлял Белоус. УТ-3 уже вообще не было, сделали УТ-1, УТ-2, разбросали людей. «Мегапол» работал на двух каналах: и УТ-1, и УТ-2. «Бар «Черный кот» на УТ-1 пошел уже просто в ежедневном режиме. И вот, в принципе, 1+1, когда они взошли, во-первых, они сманили много людей. Того же Минзянова, инженерный состав – там, наверное, половину просто увели.

Чем?

Ну, у них... зарплаты. Роднянский сидел в кабинете Рабиновича Вадима, на Мечникова. Помню, там у него огромная карта бывшего СССР и точки, где Рабинович работал. Он работал с алюминием, а в алюминии люди умирали, просто дохли как мухи, по всему бывшему СССР, все кто с этим связан был. Там до сих пор в России... это братья Черные были, Быков, и так далее. Можете, если не слышали... Там до сих пор за ними охотятся. Там

был круглый стол, 27 человек. Рабинович, Черный и еще один остался в живых, все остальные: кого застрелили, и так далее. В общем, Рабиновича здесь жутко боялись. Но он шото здесь с кем-то перессорился и его... пооему, в 1996 или 1997 году, – он гражданин Израиля официально был, – в общем, депортировали. Лет 5 о нем никто ничего не слышал. Потом уже только вернулся. А 1+1... и вот он как олигарх уже начал инвестировать деньги. Березовский в Интер, а Рабинович – в 1+1. Потом там всё изменилось, когда Медведчук и компания там появились, но это было уже позже. Это гипертонический кризис Роднянского, но это уже было всё позже. И вот когда жена всё... Да, ему уже было понятно, что нужно щас, срочно, инвестиции где-то около 2 миллионов долларов, потому что наше место просто займет 1+1. Они уже туда шли просто на бешеной скорости. И было у нас 3-4 месяца. Банки сказали, что по полмиллиона дадут, но миллион ищи. В Москве... у меня хорошие контакты, я работал с Сагалаевым и (*Парцхаладзе ???*) Но (*Бархаладзе ???*) ушел к Шеварнадзе в Грузию, в Гостелерадио. А они 5 канал, в России тоже такое знаковое событие было. Мы с ними хорошо сотрудничали. А Сагалаев ушел в Союз журналистов, он там до сих пор еще. Сагалаев он... вот был как Зиновий Кулик, только в Гостелерадио московском.

Как зовут?

Сагалаев.

А имя?

Ой, я уже не помню.

Хорошо.

Сагалаев известный. Он живой... Он узбек, вот это он «Взгляд» запустил. Тогда там Лысенко и Сагалаев, двое было. Лысенко на РТР ушел. Я, честно говоря, вот 1992-1993 год так всё было (*перезно???*) Мне в Москве намного было проще. Я там знал всех, я со всеми сотрудничал, а их тогда гнобили очень сильно, и они мою поддержку (сміється) хорошо воспринимали. Тот же «Взгляд», тот же Сагалаев, и так далее. В тех процессах участвовали... Из этих процессов Канисевич туда ушел, вот потеряли Канисевича. Он щас режиссер телесериалов, там всякие «Братки 5», всё прочее. 5-6 сериалов 13-серийных в год забабахивает. Ну, а потом это всё начало сворачиваться. А почему 1996 год. Опять же, было влияние России. В 1996 году там должны были выборы... и все были уверены, что на выборах победит Зюганов, вернуться коммунисты. А в Москве, в отличие от Киева, уже были представительства всех крупнейших теле... этих, ТВ-продакшенов. То есть, все рекламные агентства, те же BBDO, Saatchi & Saatchi – они уже представительства в Москве были. В Киеве ничего не было, в лучшем случае – один человек, может быть. Кто-то... такой, дома сидел и через компьютер с ними там шото... подписывал договора или еще что-то делал. И вот в 1996 году, это весной, они все массово, буквально за 3 месяца, все представительства, всё уже образовалось в Киеве. То есть, вот этот вот толчок цивилизованного это... произошел именно по этой причине. В 1996 году все были уверены, что после мая в Москве будет гаплык, коммунисты будут с автоматами бегать за буржуями, и всё здесь вот быстро... Иногда

это физически москвичи приезжали, иногда это выходцы из Украины, и часто – иностранцы. Вот тогда вот это всё сразу... «Перехид» сразу чуть-чуть отодвинули...

Мгм.

Потому что они вот ВВДО сделали, но все ихние позиции они, конечно, сильно их потеснили. И вот 1996 год – мы вроде как на всех парах влетели, и тут со всех сторон пошли проблемы.

1:07:16

Градобанк... Ну, Киевкобанк превратился в Градобанк. Он по делу вот этих остарбайтеров пошел. Жердицкого арестовали, а имущество Градобанка Генеральная прокуратура... это рыскала. А у нас 50% ему именно на тот момент принадлежало. Там сделали какое-то судебное решение... ну, то есть, оборудование было арестовано, и я его продал. Но СТБ купило, тогда уже появился, в 1997 году было. Ну всё, вещание прекратилось, поему, 1 сентября 1996 года. А газета «Пятница», поему, прожила на 2 месяца дольше. Ну и, в принципе, всё. На этом история... В принципе, это всё (с акцентом) закономерно было. Это всё весело. Всех, кто знакомые, там кто начинал, так и называют – «детский садик» – это действительно детский садик был, потому что это была полная (*вальняшка* ???) Часто непрофессионально, конечно, абсолютно. Плюс, то, что... когда еще на 7 канале – пиратство было. После 1992 уже даже года не было никакого пиратства, но был там период, что всё крутили, всё что попало. А потом... Да, если мы, конечно, имели бы деньги, и купили бы Betacam-sr, может быть, мы потом как продакшн-студия переползли бы в нулевые уже даже. Но по опыту других, они все поумирали, потому что если была схема, что... еще в 1996 году, что мы получали эфир. Делали свой продукт и сами продавали рекламу. Продукт – это передача. Передача имела 2 рекламодателя – это были спонсоры, были еще внутренние рекламы, так называемые, и плюс блоки, которые наполнял «Перехид медиа».

Мгм. То есть, внутреннюю рекламу...

То есть, у меня было 3 рекламодателя. Ну, например, вот детская передача.

Викторинка.

Викторина.

Киндер-сюрприз.

Был Киндер-сюрприз, это Ферреро – это как спонсор. Плюс, они же еще давали свою рекламу, но это было сезонно. И плюс...

Давали свою рекламу?

У Киндер-сюрприза еще Ферреро, там у них много брендов. У них бренд...

Ну это всё в «Викторинку» шло?

Я просто на...

Или в блоки тоже?

Не, они давали рекламу во все передачи, но спонсор у них был Киндер-сюрприз. Там даже начинали готовить к нему специальную декорацию. Киндер-сюрприз должен был бегать...

Не подготовили?

А?

Подготовили?

А вот как раз в 1996 году... Декорации были почти построены, но они умерли тогда. И плюс, было два рекламных блока...

Извините, секунду.

Было два рекламных блока. Тогда не было запрета на детские передачи. Ну вот с 1997 года была запрещена реклама в детской передаче. То есть, тогда очень много пошло изменений, которые как раз там, где мы зарабатывали деньги, умерло. С 1997 года каналы теперь покупали передачи, а не давали их. А покупали очень задешево, и мы ни на что повлиять не могли. Дело в том, что все создатели передач получали две зарплаты. Первая – она вся черная была, это не про конверты (смеяться) – первая часть – это типа ставка. Она маленькая была. А вторая часть – это от рекламы. И все были, конечно, заинтересованы, чтобы были (*пузатые ???*). Ну, у нас там по 5-6 минут реклама была. И если... это никогда я не забуду, это был 1992 год, и Вексларский говорит: «Мне так надоело вот это вот. То я 102 доллара получаю, то 98, то 114. Вот получал бы 100 долларов в месяц, мне больше ничего в этой жизни не надо». Это правда была, абсолютно. Это очень приличные деньги были... Он даже в валютки периодически мог заходить покупать. Так вот, когда уже в 1996 году зарплаты были 600, и это... И кто успешная была передача, тому были моменты даже... по 1000 долларов.

Наталья Шевчук говорила, что 500 у нее могла быть зарплата долларов от рекламы.

Да-да-да.

То есть, ставка 100, и плюс еще.

Ставка, да. Это моё изобретение было (смеяться) и оно вот так вот работало, потому что люди рвали, и всё это... Это потому, что не просто удержаться на эфире – потому что зарплата, она (*сбивает ???*) Человек есть, нету... Штас, конечно, какие-то специальные контракты, контрактное количество передач. Тогда ничего такого и близко не было. Но вот такая вот комбинация давала неплохой результат.

А про спонсорство, ось ще була програма «Сам собі мандрівник», і там вроді турфірма «Сам»...

Турфирма «Сам», да-да-да... Это Дудка, я с ними очень долго сотрудничал, я даже в какой-то момент был его заместителем, в 1996 году. Потому что когда «Мегапол» меня подхватил, я там год где-то проработал, уже как рекламщик чисто. Да, это Минзянов и Клепакова делали. Это первое...

Клепакова?

Да. Я не помню уже...

А не Наталья Шевчук делала?

Нет-нет.

Она говорила, что она делала...

Нет-нет, это уже следующий этап. Это в 1995-1996 году, а вначале Клепакова с Минзяновым. А когда Клепакова с Минзяновым разошлись, и Минзянов ушёл в «1+1», тогда это всё...

Клепакова же тоже ушла в «1+1»...

Верно-верно, тогда уже Шевчук... потому что детские передачи, было понятно что закроют, потому что как их финансировать, если реклама запрещена?

Мгм.

Жить же не на что...

Шевчук говорила, что она снимала «пилот» этой передачи.

«Сам себе мандрівник?»

Да.

Нет. Она намного позже... Может, я путаю... ну давно это прошло, поэтому тут запросто... Она в Париж ездила, снимала всё... А, вот Париж это мы встречали 96-й год. Это она в 1995 году. А, ну правильно, «1+1» осенью Минзянов перешёл...

Мгм.

Ну это, может там ребрендинг какой-то был это передачи, я уже не помню этих всех нюансов. Но до этого, два года с Клепаковой они ездили просто по маршрутах турфирмы «Сам». Таиланд, Италия, Испания. А расплачивались бартером.

Кто расплачивался?

Бартером, то есть не деньгами, а услугами.

То есть Вы расп... как, как это так?

Вот, это вот как реклама. Это отдельная тема. Дело в том, что реклама до «Перехидедиа» на 90% состояла из бартера.

Мгм.

Это таких... значит, откуда появлялась реклама? Импортёры. Человек что-то купил в Америке, привёз сюда, там купил за доллар, здесь пытается продать за два. Автомобили, это вот «General Motors», «Fiat», и так далее. Они завозят товар, но денег на рекламу нет.

Мгм.

Это ж всё частным образом... Они приходят и говорят: «Мы готовы на бартер». У нас появилась мебель, у нас появились компьютеры, у нас появились автомобили, у нас... Fiat Ducat... кого рекламировали на том и ездили.

Кексы какие-то даже.

Ну, там, «Ферреро», но это уже позже. Они просто давали для детей, там раздавали... Были на уровне анекдотов. Но это «УТ-3» больше, потому что «УТ-3» вообще готовы были за любой бартер работать. То есть к нам приходят, говорят: «Мы женским бельём торгуем...» А бельё дорогое! А этот говорит реклама там, и всё, а это вот будет, там, 20 трусов и 4 лифчика. А как распределялось? Ну как по ощущениям, прихожу на «УТ-3», они там бегают все туда-сюда, списки там и всё, размеры записывают. А тот таки подписал договор, и та же Марченко, эти... они получили часть зарплаты в виде трусов и лифчиков. Самый анекдот – это Билоус говорит: «Хочешь вот тебе подарок?» Даёт тюбик такой. «А что это?» – «А тут у нас косметическая компания, там что-то по-немецки написано...». Домой приношу, а это гель для увлажнения во время секса, и так далее.

Ага.

Ну, то есть, там такие бартеры выскакивали, что... ну, я думаю... периодически встречаемся. С Билоусом я до сих пор... дружим, смеёмся иногда очень сильно. Весело тогда было. Вот когда появился «Перехид медиа» – появились живые деньги. Потому что появились такие рекламодатели, как «Стимрол», как табачная «Филипп Морис», вот эта «Американ табако»...

А они появились потому что появилась компания, которая занималась распространением?

Да-да-да, здесь импорт уже шёл полным ходом. Вначале это всё дико было, то есть любой барыга покупал у чехов, у немцев сигареты оптом, сюда завозил. Потом из него делали представителя компании, представительства вначале не было...

Ага.

Это фарма-рынки, это точно все эти прошли, табачники, алкогольщики, то есть. Успешные там... рынулись двести-триста-пятьсот компаний, выживала, ну как фирма «Сам» – они выжили, но тогда, в 1991 году таких было около пятисот.

Мгм.

То есть кабинетик, какой то это... звонили: «Алё-алё Турция?», отправляли кого-то, автобусные туры – все ж с этого начинали. Фирма «Сам» смогли вырасти, те – нет. То есть там этот процесс, он очень бурно шёл. Вот в чём прелесть 1991 года – вы можете быть никем, и через полгода абсолютно легально, без всякой преступности, вы становитесь зажиточным человеком. Некоторые на этом и остановились, некоторые выросли, очень неплохо выросли, даже до сих пор ещё живые и здоровые. И кто пережил девяностые годы – это люди... один стоит ста.

Мгм.

Не из-за того, что там бандиты, и всё... бандиты закончились в 1992 году. Вообще бандиты, пик был в 1988-1989. Уже в середине девяностых и близко не было... это уже российские... ну, в Москве, там, конечно, стрельба и до сих пор ещё идёт, но здесь это было очень давно прикрито. А главное – это вот это вот... на ходу учишься, ну... вот все вот... чем я учусь? Книга была «Реклама теория и практика», очень классный фильм, ой книжка (сміється), и такая книжка тоже, типа она в 1988 году вышла, ещё абсолютно советская... А, «В паутине маркетинга», это перевод какого-то американского учебника был, но с подводками как это к Ленину и Марксу подвязать. И то же самое было про телевидение, где вот впервые услышал, чем там сериалы от серий отличаются, так далее... Вот, вот это вот были учебники.

Вау!

Да, а дальше всё на личном опыте, та же вот система оплаты, та же эта... это всё уже по наитию, но есть же, на зарплату садишься, поэтому... Так, а сколько времени уже? Но давайте, я ещё минут десять-пятнадцать. Ну, в принципе, это так генерально всё, такие уточняющие...

Да, от ретрансляции качество терялось?

Да, там же был «PAL» – это европейская, а в СССР был «SECAM», это ж аналоговый... ну, во Франции тоже «SECAM», но там, на тот момент уже другой «SECAM» был. И при транскодировке уже была потеря... Если вот посмотреть материал, там такие рисочки, ну не рисочки, а полоски вертикальные. Если кто-то вот снимал, на видеокамеру с телевизора, очень сильно падала... Там «Союз» 2-3 вообще, поему, норма была, но и она не всегда выполнялась. Просто большинство передатчиков были советскими. Вот у «Тет-а-тет», кстати, чешский был. Это было очень видно на картинках.

Извините, а передатчик – это то, что находится...

Это транслятор...есть ретранслятор, который получает – сюда вошло, сюда вышло, а транслятор – он получает с кабеля, и вот покрывает...

И для того, чтобы дальше по антеннам это всё передавалось? По вышкам...

Да, там принимает уже по антеннам, но можно было и на бытовую, ну, такие «рожки» были на телевизоры.

Вы сказали, что многие после 1995 стали продакшнами...

Вообще исчезли, 90% исчезли.

А кто стал продакшнами именно?

«ТВ-Табачук», «Золотые ворота», кто там ещё из таких...

А вот эта «Гравис», «Тонис»?

«Гравис» – это вообще загадочная организация, они, вроде, всегда присутствовали, но никогда ни на что не влияли. Наверное... их сравнительно недавно закрыли, они были длиннейшие из выживших, последние из динозавров.

Мгм.

Потому что «Гравис» – он тоже мультирегионал... я уже не помню сейчас, то ли из Харькова у них... поему из Харькова, у них, то что я и говорил, кассеты одновременно запускались...

Да.

Потом они рассорились между собой... в этом как-то всегда и существовали. Одно время они были продакшном, то есть у них было оборудование... но часто продакшн – это просто сдавали в аренду оборудование, тем же рекламщикам...

Что же это за продакшн такой?

Ну они – продакшн, они же производством занимаются. У них были инженеры, у них были это, иногда операторы, монтажёры. Вы приходили, он вам монтировал то что... звуковики...

Ага, поняла.

И есть такие, которые так и ушли в это... они... Я там просто щас не ориентируюсь, но там вот это отдельное направление из этого всего выросло – это дубляжи. И они очень неплохо и тогда работали, там вот Копылова Катя и её муж, этот...

Я правильно понимаю, что были продакшны, которые обеспечивали функционирование ТВ, ну, в плане, сдавали технику, и монтировали какие-то вещи...

Из этого вылезло «Film UA»...

А были продакшны, которые делали, как бы, продакшн полного цикла? То есть идея программы, её изготовление, и просто... продавали на канал программу. Вот как «Вид» в...

Ну, вот «Мегапол» в общем-то, такой и был в 1994-1995 году. Вообще не интересовало даже. Я же говорю, эфир же наш был, шо хочу то и ставлю. Нам иногда из Администрации Президента звонили, орали там. Мы в политику вообще не лезли. Но уже были такие моменты, там, «Мансант», это эти... генноофицированные продукты...

Мгм.

Тогда уже началась с «Хенкелем» война такая, искры летели... мы там чуть-чуть пострадали на этом деле, потому что там уже тогда миллионы, сотни миллионов долларов крутилось. Но мы в политику вообще не лезли, новости не делали, политические ток-шоу не делали.

А почему?

Да вообще желания не было. Дело в том, что почему все на это шли? Поому что им деньги давали. Хочешь? Вот иди, давай, делай новости.

Поняла.

И мы тебе объясним, какие новости... политические ток-шоу... у нас даже «Бар “Черный Кот”» и то, учредители... Иногда, это, знаешь, у меня там есть партнёр, нужно сделать с ним передачу. То есть, такое было.

Мгм.

Но на этом у меня, в общем-то, все проблемы закончились. Мы что хотели, то и делали. А потом, когда уже покупали передачи... Вот, например, ты приносишь идею, сам делаешь, набираешь, всё это... а канал покупает... Во первых, цензура канала включалась практически сразу.

А какие каналы?

Но я уже в таком не работал, и когда я с этим столкнулся, я не привык к такому. И там не было особых денег.

Мгм.

И мне уже надоело быть известным, но бедным, я ушёл, и стал безызвестным, но в сферу, где можно было (смётся) превратить в деньги свои знания и навыки. Поэтому, в рекламу ушёл чисто... специализация фарм-компании. Понятно, что всех этих людей я знал, и я там со всем этим работал... с той же Натальей Шевчук, она мне несколько роликов рекламных снимала. Но вот эта вот шумная, бурная, красивая жизнь без денег надоела. Потом уже двое детей было (смётся).

Вы сказали, что не можна было... нельзя было забирать в кассах деньги, что делили... что у вас был кассиром... Я не поняла, что...

А, это хохма была. Дело в том, что деятельность всей компании Законом «О кооперативной деятельности», и там была такая смешная норма, что есть бухгалтер, обязательно должен быть бухгалтер, а должен быть кассир. И это не должен быть один и тот же человек.

Ага, поняла.

Так как компания у меня малюпусенькая была, там четыре человека: инженер, водитель, я, Корнинский как оператор... я был директором, бухгалтер была приходящая, это разрешалось. А как деньги в банке получить? Никаких карточек не было, и мы Корнинского сделали кассиром (смётся). Щас периодически....

А вот эти деньги, это вам кто выплачивал? Вот эти первые...

Вначале, ну вот Академия Наук заказывала, ну там такие бюджеты были, ну там, 35-40 тысяч рублей, да это КПЦ.

А, поняла.

Там этих денег мы столько заработали, что ещё даже телевидение хватило запустить. Этих денег хватило... в первый год 25 тысяч рублей. Это автомобиль «девятка» Жигули стоила на чёрном рынке. А в 1990 году там тоже неплохое... денег хватило аж до апреля 1991 года. А

вот с мая, там выделили на год, там была смета, и банки выделяли деньги. То есть нам давали на старт, раскручиваться...

Вы ещё сказали, что были черги... очереди за «Пятницей». Вопрос – почему? Там, в «Крещатике», я смотрела «Крещатик» за 1991-й год, там же тоже есть такие программы? Почему именно за «Пятницей»?

А у «Крещатика» бумаги не было, и тираж не могли сделать. Тогда у меня пять человек сидело, и занимались покупками. Называлось – «достать». Все доставалось – ручки, бумага, это, стулья, костюмы для этого... Это нужно было где-то «достать». Так и бумага, если «Киевские ведомости» чем они стали в том году? А Печигин где-то заключил договор на огромные объёмы бумаги.

Мгм.

Потом он нам частично её давал на «Пятницу», но потом прекратил, потому что это его прямой конкурент был, и вышел из состава учредителей. Из-за «Пятницы», в общем-то, с ним разошлись... ну, не то, чтобы враги были, просто он вышел, потому что я не буду кормить... Потому что «Пятница» в какой-то момент была более успешной, чем весь «Мегапол». Это короткий период был...

Кстати, я вчера читала номер за 1994-й год, там в одном из них сказано, что «Мегапол» вышел из состава учредителей, в 1994.

Да...

Потому что... почему Вы, помните...

Потому что, я ж говорю, «Телепрограмма», «Телегид»...

Конкурентная, невыгодная конкурентная ...

Там нужно было этим всем грамотно заниматься...

Понятно.

Там сидел один, как же его... я уже его фамилию не помню... на «Н»... (смеётся) не помню. Там один человек сидел. Писали статьи, часть – он, часть – журналисты «Крещатика».

Ага, Александр Шамаец, как-то вот?

Не-не-не.

Я видела, что там...

Новожилов.

Да-да Валерий Ново...

Да, или Новосецкий...

Я не знаю, два человека в авторах...

А тут харьковчане, они ж, «Телепрограмма», «Телегид» – харьковские.

Я поняла...

Он был главой администрации там...

Вы говорили, что вы делали 20 программ в неделю на «УТ-2»

Еженедельных передач.

Я вот смотрела в 1994, у вас там было, что-то час эфирного времени, например, там, в среду. Никогда не написано что будет, то есть написано: «Вещание Мегопола».

Ой, я даже уже не помню, может быть такие были нюансы, да.

Потому что вы не знали что... как вы эфирную сетку формировали?

Смотрите, нет, это, наверное, не с этим связано. По схеме, все телекомпании... газеты в четверг-пятницу выходили. Ну основные в субботу, но на следующую неделю. И во вторник нужно было давать информацию о передаче. «УТ-3» не было... 1994-й год, наверное «УТ-3» ещё был...

Да, там они через слэш пишут: «УТ-2»... я вам сейчас покажу, вот, смотрите...

Может быть, да. И «УТ-3» сами... ну, в общем-то получалось такое: мы должны были дать «УТ-3», «УТ-3» даёт Гостелерадио, Гостелерадио даёт газетам. Были периоды, что просто...

Ну и тут, например: « Мегарол представляє – американська агрохімічна фірма Монсанта»

«Монсанта»?

«Монсанта», да.

Ничего себе, это тот скандал, который... та знаменитая передача (сміється)

А шо це було?

Не-не-не, «Мегарол представляет» – это была такая хитрая передача, то есть мы, наверное, одни из первых...

Телемагазины?

Нет, это не телемагазины, но полностью заказная передача. При том, это открыто заказная передача. Поэтому и название, там: «Мегарол представляет Дженерал Моторс», или «Мегарол представляет Монсанта». Вот за то, что они платили как спонсорство, то есть полностью покупали передачу. Платили очень неплохо, по тем временам такая передача... где-то тысяча, полторы, две, я уже сейчас не помню цифры, но это были очень приличные деньги. А вот за «Монсанту» мы получили по голове, потому что «Хенкелю» это не понравилось, хотя мы говорили «Хенкелю»: «Давайте мы следующую сделаем передачу – «Мегарол представляет Хенкель», вы дадите отпор Монсанте». Нет, они побежали в этот... Администрацию Президента, и был большой бум.

Мгм.

Я ж говорю, вот это вот... такие вот нюансы я уже, наверное, не помню. Там пертурбаций было очень много, каждые полгода новый договор, там всё перекручивалось, и так далее...

Тут ещё есть «Чорний кіт», это ваше, да?

Что-то знакомое.

Про видео, это ваше, нет?

Так, с «CNN» это мы делали физически, но это был «Перехид», так? «Мегапол представляет» – это вот это... «Чорний кот» – это наш (нерозбірливо) Я уже даже не помню «СЗ»... А какой это год?

1994-й.

1994-й? Там был момент, они потом когда переихали на Мельникова, в «карандаш», вот тогда вот шёл «УТ-1», (нерозбірливо)

Я ещё прочитала, что «Гравис» до получения эфира працювала як «ЛТД», что такое «ЛТД»? Оно как на английском...

А, «ЛТД» – это форма собственности.

Вы, кстати, говорили, что не было возможности у украинских телеканалов покупать официально права...

Ну, во первых никто...

А, вот, например Останкино купила «Багаті теж плачуть» в 1991 году.

Правильно, потому что до 1996 года это всё рухнуло, оно всё шло через Москву. Ещё когда Украина объявила о независимости, там... в декабре 1991 года, фактически новое государство, да... в 1992, в марте появляется многоцветные карбованцы, фантики эти, всё через Москву шло. Я же говорю, в 1992-1993 году я в Москве был минимум во вторник и в четверг... А это просто, Киев – это была глубокая провинция, все представительства... там был «Хаммер-центр» там были все представительства, я там просто дневал и ночевал со всеми этими фирмами. Ни у кого даже мысли не было до 1996 года, что... А всех устраивало – представительства есть в Москве, приезжайте в Москву, делайте там... Там с таможней уже была проблема в 1993 году, и так далее. Это всё очень постепенно было. Вот в 1996 году, всё резко, буквально за три месяца образовалось в Киеве. Тогда все поняли, что Киев – это гавань. Потому что Москву шас накроют коммунистами, поэтому... Да, Гостелерадио, так и дело в том, что Охматилич некоторое время ещё финансирование получал, ещё в 1992 году. Уже не было «Гостелерадио СССР», но она ещё по инерции, в подчинении были у Москвы, потом только это отделялось. Потом это уже начали называть «Телерадиокомпания», там... Это как раз всё в это время происходило. Такое превращение из гусеницы в бабочку.

У мене до Вас питання – ну Ви дуже багато всього розказали, мені треба це все...

Я понимаю, конечно же.

Я могла би попросити Вас про ще одну зустріч, я хочу виписати всі програми, які...

Через недельку где-то, у меня просто сейчас будет беготня большая, вот со следующей недели...

Зрозуміло, дякую!

Тема інтерв'ю: «Телебачення 1990-х»

Транскрипт інтерв'ю

Інформант: Макаров Юрій Володимирович

Інтерв'юер: Козяренко Валерія Анатоліївна

Транскрипція: Козяренко Валерія Анатоліївна

Вид інтерв'ю, назва файлу/файлів: аудіо-інтерв'ю, Макаров_2021-05-14_Телебачення 90-х.m4a

Місце проведення: Zoom-зустріч.

Дата проведення інтерв'ю: 14.05.2021 р.

Повна тривалість запису: 1:28:10

Присутні: Прокопчук Ю. Т. та Ващук Л. В., сторонніх осіб при записі інтерв'ю не було.

Текст інтерв'ю:

01:03

К.В.А.: Отже, ви закінчували філологію, але працювали на кіностудії з 1987 року. Можете, будь ласка, розказати, яким ви пам'ятаєте кінематограф, оцю кіносферу в дев'яностих в Україні?

М.Ю.В.: Що стосується дев'яностих, [проблеми зі звуком] потрібно бути дуже обережним, тому що фактично у 1990-ті кіно зупинилось. Були окремі випадкові проекти... мол... щось із цього заслуговувало на увагу, щось із цього було справедливо забуто. От, скажімо, фільм Юрія Герасимовича Ілленка...

Чорний...

Мазепа, так. Він, на мій погляд, був дещо недооцінений. Там звернули увагу на несмак і пафос, якого було достатньо, але не звернули увагу на те, як ємко працював з кадром. Можливо, тому, що ще було там недосконале зображення, плівка була погана. Тобто, про кіно 1980-х можна говорити досить довго, і, перед усім – про українську документалістику! Тому

що тоді ще документалістика відбувалася в кіно, на телебаченні... ну, як сказати. Без Укртелефільм, але це все одно було все ще кіно. Тобто, документальні фільми знімалися за законами кінематографу, з усіма перевагами й усіма вадами. І... Кіно як процес, як цех було цікаве передусім тим, що у цей період саме чомусь кінематографісти стали такою рушійною силою громадянського суспільства. Звісно, що «Народний рух за перебудову» – така була офіційна назва, просто потім скоротили до «Руху» просто, щоби не дратувати і не соромитися. Але насправді, від самого початку це був... рух всередині суто партійного номенклатурного процесу. Хоча саме рухівці фактично були тією рушійною силою, які призвели до політичних змін, до незалежності. В усякому разі, вони були її інструментами. В кінематографі було трохи інакше. Українські кінематографісти були дуже тісно інтегровані в московський кіно... московську кіноспільноту. І... а в Москві спілка кінематографістів була такою... активною ліберальною силою. І у нас теж відбувалися там... локальні передусім розмови, але і фільми досить помітні були. Мені зараз важко згадати... весь корпус. (зітхає) Але тоді, власне, з'явилися декілька тих імен, які потім визначали кінопроцес.

Мгм.

Я маю на увазі зокрема, передусім, Олександра Роднянського, який був дуже помітним документалістом, і потім він очолив, власне, телевізійний процес. І те, що потім сталося на телебаченні, воно значно мірою варилося в буфеті Будинку кіно на Саксаганського. Оце... субститут радянської кухні... просто в Будинку кіно було трохи... трішечки дорожче, але натомість там було більше місця для того, щоби збиратися, курити, – тоді ще курили в кафе і барах, – і міркувати про... подальшу активність. От. І я потрапив на кіностудію відносно випадково, тому що мені вже... ну, тоді було зрозуміло остаточно, що в офіційній журналістиці, коли уже можна було щось говорити – наша офіційна журналістика – я працював, перепрошую, в офісі РАТАУ.

РАТАУ. Мгм.

Це попередник нашого Укрінформу. І я просто... втік звідти, бо... ну, не було сили. Тут поруч якесь життя відбувається, якась активність, а ти пишеш все ще більш-менш офіційні заміточки чи редагуєш, здебільш, когось іншого. Я не був фахівцем в кіно, абсолютно ні. Просто від слова «ні». Але за цей час завдяки тому, що я потрапив до кола дуже фахових людей, я досить швидко опанував все те, що, можливо, люди роками опановують в... Карпенка-Карого, зокрема. Тобто, я розумію мову кіно, я трішечки вмю знімати і монтувати, і там я, зрештою, почувався цілком на місці. І якщо вас все ж таки цікавить передусім телебачення, то практично всі, хто робили нове телебачення, вони прийшли з кіно. Інакше б я так детально про це не говорив. Це були режисери, сценаристи, продюсери, оператори звісно. І ті журналісти, які трималися довкола цих студій, кіностудій. Ось так от воно почало складатись.

08:07

А тепер розкажіть, будь ласка, про телебачення 1990-х, початку 1990-х, середини 1990-х. Яким ви його пам'ятаєте? До появи 1+1.

Кілька введених. Значить, в Україні дивилися московське телебачення. Категорично. Українське телебачення дивилися як виняток, або люди, так як вони, власне, і сьогодні дивляться Перший національний. Це, за соціологією, найбільша аудиторія – міста 50 000 мінус, аудиторія – 50 років плюс. Розумієте.

Мгм.

Тобто, відносно літні або просто літні люди в маленьких містечках і селах. Великі міста дивилися Москву. На Заході дивилися, звісно, Варшаву. Ставили тарілки і напряму просто дивилися польське телебачення. От. А українське телебачення було... те, що ми потім ще довгий час за інерцією спостерігали, в тому числі, і на Першому національному каналі. Воно було домодерне, воно було нудне, воно було занудне і воно було, як би так сказати, оця от... (*питома ???*) українська інтонація такої трішечки історичної лірики... такої претензії на душевність і на ніжність, щось середнє між офіціозом і... сентиментальністю. Як офіціоз і сентиментальність можна поєднати – важко сказати, але їм це вдавалося! Вони це зробили. І тому дивитися це було абсолютно неможливо. І... відповідно, і все, що було озвучено українською мовою, здебільшого, сприймалося, як носії тієї естетики... щось, що несе ту естетику і ті, я не кажу навіть цінності. Естетику і сенс. Тому... раптом почали з'являтися окремі проекти, які фінансували, по-моєму, якщо не помиляюся, USA.

Мгм.

Був такий... була така програма «Перехрестя», потім щось там ще, вела її Алла Мазур, і це був... класичний лікнеп про те, як працює... [Задзвонив телефон] як в ідеальних умовах, я перепрошую...

Відповідайте.

[Розмовляє по телефону]

Лікнеп, закінчили на лікнепі.

Так. Економічний лікнеп, причому таки досить наївний. Ну, як працює в [поганий зв'язок] умовах ринок. Але все це треба було пояснювати людям з нуля. І тоді, власне, з'явилася зірка Алла Мазур, яка була надзвичайно популярна, і це була перша, здається, студія в Україні, яку з нормальним освітленням, з нормальним темпом, з нормальними кольорами... і взагалі, просто нормальне сучасне телебачення. На той момент сучасне телебачення. Крім того, що там ще було. Був Інтерньюз, ну який, власне, і досі. Але у них не було свого каналу, вони виходили там на різних каналах окремими програмами. І власне ,що ще. А! Це я про початок дев'яностих.

Так.

От, і ще якісь окремі програми. Ну, наприклад. Не пам'ятаю назви цієї програми, вів її Олексій Ковжун. І це була програма про рок-музику сучасну. [Поганий зв'язок] добре ніхто не знався, і я не пам'ятаю, чи пускав він власне записи, хоча тоді у нас було дуже вільно із...

Авторськими.

Авторськими правами. Ніхто про це взагалі не... не переймався, не брав в голову. Але це просто, можливо, десь там в ютубі залишилися ці програми. І ще, можливо, буквально одна-дві такі випадкові програми. Більше на українському телебаченні не було чого дивитися. Особливо порівняно з тим, що пропонувала Москва. Москва це... Останкіно...

І РТР.

І НТВ. Ну, тоді вони ще не виглядали такими токсичними. І треба сказати, що і... ми, принаймні, в Києві... я не кажу там, у Львові, Франківську, а ми принаймні в Києві не сприймали себе як представників різних цивілізацій.

Мгм.

Я кажу це ну... цілком відповідально. Розуміючи, як це сьогодні сприймається. Ну, тобто оці от балачки про єдиний культурний простір – тоді це звучало більш-менш нормально. І тільки окремі такі, більш радикальні політики і культурні діячі казали про те, що треба обрубати... і звучало це не дуже переконливо, я перепрошую. Тому що альтернативо було ось те от... знаєте, те, що я вам сказав. Сентиментальний офіціоз.

Мгм.

Отака була альтернатива. Так що, в цьому сенсі... я не можу сказати, що зовсім на порожньому місці виник, виникли «плюси», але майже на порожньому.

15:39

А діяльність телеканалу «Мегапол» пам'ятаєте, не пам'ятаєте? В 1991 році було засновано... вони.

Розумієте, оте, що робилося... я пам'ятаю назву, я не дуже пам'ятаю, що там було всередині бренду...

«Бар “Чорний кіт”», «Джемікс» з Вексклярськими... потім одне з перших шоу з Віктором Андрієнком – «Привіт-шоу»

Ні, «Привіт-шоу» не пам'ятаю, «Бар “Чорний кіт”» – це, мабуть, ви мені краще скажете...

Костя Гнатенко.

Костя Гнатенко, правильно. От. І... це було, все одно, це не була революція.

Мгм. Чому?

Це не була революція... тому що воно... воно, а – воно було не дуже добре зроблено ручками. Ну, це ж елементарно, от. Виставити світло, там поставити камери – це речі, які сьогодні... ми уже хоть трішечки перевиховані смартфонами, для нас це уже може бути неякісне зображення, або там, скажімо, коли або ручна камера. Це уже сприймається як певний прийом. А тоді це був просто... ну брак, елементарний виробничий брак. І неякісна картинка, неякісна передача сигналу... Треба було напружуватися для того, щоби.... «Бар “Чорний кіт”» в цьому сенсі був дещо краще зроблений, але все це було, – я перепрошую дуже, – це все

було вторинно. Телебачення – взагалі штука вторинна. Це не є, як сказати, це не є вадюю. І взагалі культура тримається на спадковості і на переспіві, так? І навіть поняття плагіату в цьому сенсі я би переглянув, тому що це взаємодія з попередниками, це не так очевидно, як... донедавна подавалося. Але тут в тім-то і річ, що це було мавпування якихось форматів без запасу міцності внутрішнього, без вишколу, без темпу і без відчуття того, що... без (*нерву ???*).

18:52

А що ви маєте на увазі під внутрішньою міцністю?

Внутрішня міцність – це коли... як вам сказати. Гм... Правильне запитання, я... просто я намагаюся якось свої суб'єктивні враження... Ну, коли ви заходите в бар і просите там... пляшку води або склянку води з лимоном, але по вас видно, що ви можете зараз купити цей бар, або принаймні там замовити найкращого шампанського.

Мгм.

От щось приблизно таке. А коли ти заходиш, замовляєш склянку води просто тому, що у тебе більше нема ні на що грошей – оце от приблизно образ того телебачення. Навіть із цікавими людьми в кадрі. Цікаві люди в кадрі були, але їх було небагато.

20:00

Ось цієї, як ви кажете, внутрішньої міцності не вистачало не людям в кадрі, правильно, а... бару? От ця техніка, освітлення...

І світло, і техніка, і гроші. Ну, в кадрі видно, скільки грошей вкладено...

Так. Згодна.

Який бюджет вкладено в ту чи іншу програму. Воно так чи так, воно видно. У деталях якихось, ну, видно. Ну і люди в кадрі, як вам сказати, бажано, щоби вони не були (*провінціалами ???*) самі по собі. Ну, якщо тобі нема що сказати, у тебе відразу по очах видно, що ти... або ти говориш не свій текст, або ти... або ти, знову ж таки, (*тварина ???*) Нікуди не дінетися... Ну, як ви визначаєте, людина цікава перед вами чи не цікава? Ну, от так...

От так, да.

Ну от. Того що... При всьому тому, що от ви сказали, про оцю от програму Андрієнка, я не пам'ятаю, просто тупо не пам'ятаю. Можливо, я її не дуже і дивився. От «Бар «Чорний кіт»» я пам'ятаю. Костя... як вам сказати, Костя... ех (зітхає) Ну у нього... він вирішував свої якісь внутрішні проблеми з самоідентифікацією, свої якісь неврози. Воно видно в кадрі. Ти не можеш іти в телевізор для того, щоби замість іти до психотерапевта. Це ж... Я вам кажу в напівприватному порядку, розраховуючи на те, що ось це ви якраз не оприлюдните. Я просто хочу, щоб ви якимось чином, не маючи конкретно цього досвіду, все ж таки... уявили систему координат. Наскільки це взагалі можливо.

Зрозуміла.

22:22

В кн... в мемуарах ви пишете про те, що масово почали... бізнесмени хотіти відкривати свої канали. Можете про ось цей період? Про мотивацію бізнесменів, про те, як на вас виходили, як відбувалися ці зустрічі з приводу каналів, які так і не відбувалися?

Знаєте, тоді... ну, по-перше, бізнес був дуже специфічний. А... весь справжній бізнес головним чином полягав у купівлі і перепродажу... бажано за кордон, якоїсь... якогось продукту або напівфабрикатів, або сировини. І... був показовий, не стільки дотепний, скільки показовий анекдот у ті часи. Коли зустрічаються два бізнесмена, і каже... один каже: «Ти хочеш там цистерну мазуту» там, припустимо. «Так. А що далі?» – «А я, значить... дам, не знаю, вагон лісу». – «Ну все. Бартер». Бартер тоді увійшов міцно в український лексикон. І вони, значить, розбіглися. Один пішов шукати цистерну мазуту, другий пішов шукати вагон лісу. Отакий був бізнес. І, відповідно, ці люди, які раптом опинилися десь нагорі харчового ланцюжка і, в якомусь сенсі, соціальної піраміди, вони хотіли всі атрибути влади, яку їм дають гроші. Хтось відразу попав у політику, і зрозумів, що своє телебачення – це ресурс. Але не так багато людей його сприйняли автоматично як ресурс просування.

Мгм.

Головним чином це... ви знаєте, у поміщиків у 18-му столітті була така мода: тримати свої оркестри з кріпаків. Не чули про таке? От навіть були родові оркестри. Ну, це окрема історія, словом. Просто якщо ти уже там десь... нагорі, на вершечку піраміди, то чому би ще не отримати футбольну команду, якусь федерацію ще якогось виду спорту – ця традиція, до речі залишилася.

Мгм.

Бізнесюки сьогодні вважають, ну... це як захистити дисертацію... Так ще і статі... там головою федерації... ну не знаю, дзюдо, бадмінтону. От. Це така престижна історія.

25:58

І от телевізійні канали, – чомусь радіо їх тоді не так цікавило, хоча на радіо відбувалося... насправді, там можна було простіше, швидше увійти в медіа-бізнес і отримати той якісний інструмент з балансом витрати... і вихлоп значно краще. Так от. Те, що «плюси» на самих початках взяли в партнери Вадима Рабиновича – це як раз от це. Тому що Вадік, в принципі, я його дуже добре... ну, дуже... відносно добре знаю. От він якраз такий от класичний спекулянт, в якого немає ані цистерни мазуту, ані... Але він вмів намотати все з нічого фактично, намотати грошей і намотати впливу, і... Він був співзасновником і партнером.

Мгм.

З другого боку партнером був... мій товариш Олександр Роднянський, і його... Боже, він, здається, двоюрідний чи троюрідний брат – Борис Фуксман. Він... достатньо уже засвітився і відомий. Він колись за ізраїльською візою виїхав з СРСР, але осів у Німеччині і був таким, був

бізнесменом відносно середньої руки... Не бозна-як, але тоді кожен, у кого було більше 50 років... що я кажу, більше 50 доларів в гаманці – уже всьо, уже заможня людина. Я не жартую. 25 доларів на місяць доходу – ну це було, можна було проіснувати. Не круто, але якось проіснувати можна.

А це про який період ви зараз говорите?

Це початок 1990-х.

Мгм, окей.

Самісінький початок. От. І... ті бізнесмени, які... я навіть... я пам'ятаю, що Михайло Бродський збирався робити канал, і ми з ним, знову-таки, зустрічалися, я уже не пам'ятаю. І в його офісі, і в Будинку кіно, і до нього всі зверталися, знаєте, з такою супер-повагою – «ну як же ж, він бізнесмен, він же ж людина впливова» – щось приблизно таке. От. Здається Ігор Добруцький, я не можу... не можу поручитися, але здається, що таки... Ще якісь люди, яких я уже навіть не згадаю, навіть якщо мене перед ними поставлять. Але була от така от пошесть. «Давайте будемо робити телебачення». Здебільшого, це нічим не закінчувалося. Здебільшого.

Чому?

29:41

Тому що для того, щоб робити телебачення, по-перше, треба було розуміти, навіщо його робити. По-друге, треба було розуміти, як це працює. Ну просто... хоча б технологічний ланцюжок. Причому, як технологічний ланцюжок в буквальному сенсі, да, як народжується сигнал, як його забирають сканери, як він потрапляє на пульт, що таке пульт, що таке освітлення, що так студія, що таке мікрофон; так і технологію підготовки будь-якого продукту: ідея, сценарій... жанр, формат. Таких людей, які би орієнтувалися в цьому вільно, – я не кажу, що було мало, – їх просто тупо не було. Не було! Були окремі люди, які приїздили сюди, які працювали на BBC, на Deutsche Welle, на... Свободі, але у них теж був обмежений досвід в сенсі (*телебачення ... передачі ???*). Але хоч якось. А, Роутер...

Тобто, таких людей не було, мульти... ні, це не мультиінструменталісти, ну просто таких людей не було, тому що не було попиту до цього на таких людей, правильно?

Авжеж! Авжеж, авжеж... Не було попиту, не було ідей, як готувати. Ну, і вся, в принципі, структура життя не передбачала... ось... такої ролі.

Те, про що ви говорили на початку, та.

Да, можливо. Я... Ну, словом... [Кіт нявчить] Перепрошую, тут одна тварюка.

(Сміється)

З вашого дозволу вийду на вулицю і дозволю собі поєднати приємне з корисним.

Добре.

А ні, зі шкідливим.

(Сміється) Так, звісно

На чому ми зупинилися, кажіть.

Ігор Добруцький, що були професіонали, які могли розум... що не було професіоналів, які могли зрозуміти, як все це влаштовано.

Так. А головне, що не було, не було людей, які... розуміли на-ві-що. Що ми хочемо, що (з акцентом на що) ми хочемо отримати. На виході... (Зітхає) Навіщо мені це, і який продукт я вважатиму виконанням КРІ. Ну так... То що... Ці проекти були значною мірою приречені.

32:52

А у мене, станом на 1992 рік, була дивовижна перевага. Я раптом опинився в списку людей, яких... що це було, Мінкультури чи Держкіно... здається, Мінкультури. Направило на стажування в Канаду. От. Я до того уже кілька разів був за кордоном, у мене батько був у Франції, у мене дядько там був у Греції, вони жили там. Ще якісь родичі, і... мій пасинок поїхав до Америки, і я якоюсь мірою вже почувався громадянином світу. Тобто, для мене ця залізна завіса, вона впала трі-і-ішечки раніше, ніж для інших. Крім того, перепрошую дуже, але в країні були лічені люди, які могли просто спілкуватись якоюсь мовою, окрім російської.

Мгм.

З українською окрема проблема, ви самі розумієте. А от просто для того, щоби послати когось за кордон так, щоби вони могли спілкуватися і стажуватися, і чогось навчатися, їх тоді просто було тупо мало. У мене... англійська більш-менш, французька нормальна. Я, крім того, що ще важливо: вони ж хотіли, щоби до них приїхали люди з якимось доробком, а не просто блатні. Я якраз встиг зробити свій перший фільм, і сам працював в кадрі. Як презентер.

Це той, що про рушники, ні?

Да, ага, ага. І я його... В мене він не зберігся, але мені так... запам'яталося, що це було загалом не соромно, що це... ну, принаймні, зовні копіювало те, що ми бачили, окремі фільми з презентерами документальні, не знаю... бібісішні, наприклад. Тобто, я там ліпив горщики сам в кадрі, я там лазив на дзвіницю софіївську. Ну, намагалися щось, щось зробити таке більш-менш атрактивне, захоплене, наскільки це можливо. І коли я туди приїхав, і я показав свій фільм, а вони... Це, з одного боку, була, організаторами була українська діаспора. З другого, вони взяли гроші у Сороса. Безпосередньо у Сороса, тоді ще не було від...

Фонду, мгм.

От, і... Ми туди приїхали, і всі діаспорини сприймали нас відносно... ну, не відносно, а просто практично всі. З одного боку, все ж таки, люди з України, з другого боку – з підозрою. Тому що... «Хто ці люди?» – «А вони, напевне що вони шпигуни-КДБшники». І тільки коли я показав свій оцей фільм... на 20 хвилин, здається, да, на 20. Оп – я відразу відчув, що інше ставлення. Ми тоді крутилися, головним чином, на суспільному телебаченні канадському, на станції в Торонто – СВС. Дивилися, як це робиться, от з нуля. І... А я, водночас, накладав це

на свій досвід в студії Київнаукфільм. Виявилось, що... це... звісно, що це різні жанри, різні... ну, багато що різного, але разом з тим, це приблизно один вид діяльності, це одна цивілізація. В культурно-технологічному сенсі.

Мгм.

38:03

От. І тому я... весь час, повернувшись уже звідти, я весь час намагався щось із навченого спробувати втілити. А воно все ніяк не втілювалося. І всі ці безкінечні розмови і малювання проектів... Моїм тодішнім приятелем і партнером був Михайло Павлов, який...

Можна ще раз, Михайло?

Павлов.

Павлов, мгм, дякую.

От, який... Потім з яким ми, власне, були от разом в... там на стажуванні. Він був з Укртелефільму, і його найбільше досягнення – він з нуля створив Новий канал. І перший, здається, рік Нового каналу, він був генеральним продюсером Нового каналу.

Мгм.

Потім що, потім... Пінчук його викупив, і там генеральним став Саша Ткаченко – нинішній міністр культури і інформаційної політики. А Міша пішов на ICTV, де він, здається, досі перебуває на посаді виконавчого продюсера «Свободи слова». От. Йому так... так краще. І це тривало, оці от всі балачки навколо Дому кіно, вони тривали десь роки 2, 2,5, 3. Без особливих результатів. Я ж кажу, окремі якісь програми на якихось «Мегапол», «Тоніс», щось ще...

Гравіс...

«Гравіс», «ТЕТ». Ну, нічого особливо переконливого...

І ці всі розмови в Будинку кіно відбувалися без Роднянського, правильно? Поки що?

Ні. Він же поїхав до Німеччини, і це був один з сценаріїв, що він, власне, там і залишиться. Але потім він повернувся, всі почали розуміти, що тут, тут власне відбувається щось таке, з чого щось може... вийти великі проекти.

Мгм.

За той час там він зняв... два, здається, повних метри, «Прощай, СРСР» і отримав там всілякі можливі медальки-нагороди на фестивалях. Ну, і так би далі він, якби залишився в Німеччині, так би далі він і був... режисером, вряди-годи раз на три роки якогось документального... А це не відповідало його темпераменту. І раптом він повертається сюди. Ну, тобто, вони остаточно тут не обрубали мости. В нього залишилася тут квартира, мама і все таке інше. Раптом він повертається сюди, телефонує мені і каже: «Давай робити телебачення».

Мгм.

Ну, Льоша є Льоша. Він 7 років, чи на 6 років молодший за мене, і я його завжди сприймав як старшого років на 20. Ну, не за віком, а за досвідом і якоюсь такою безпомилковою рішучістю. І... плюс, звісно, харизма, плюс, звісно, освіченість. І... А він... Я, насправді, не до кінця розумію. Просто ми були товаришами, я не знаю, наскільки він на мене покладался як на бойову одиницю, чи просто на однодумця поруч із собою. І дуже швидко стало зрозуміло, що ми наразі, поки що нам нема що особливо запропонувати. Льоша купив пакет іноземних фільмів.

Фільмів? Мгм.

За якісь копійки. Переконав, дублювали їх тут... Ну, тобто, у нас «плюси» значною мірою склалися з... оцього от відео-дубляжу. Це була основна робота. І, до речі, школа українського дубляжу закладалася тоді. І далі... Одна камера – одна в дужках літерами – Betacam-SP, один штатив і один комплект мікрофонів. Все. Більше нічого. От з цього все починалось.

43:59

Потім в якийсь момент Льоша мені каже раптом, що от «ти сядеш в кадр». Га? Шо? Куди, кого позвать? Я насправді... я не прагнув бути ведучим. І тоді, коли я себе знімав у тому фільмі, мені просто була потрібна фізично людина в кадрі. Я хотів домовитися тоді з Володимиром Сильвестровичем Ступкою, але він щось був зайнятий, я не дуже знав українських акторів, і не дуже знав, як з ними працювати. І мені простіше було самому це зробити. Але не тому, що я мріяв от своєю пикою десь там світитись. І коли Льоша мені це сказав, я трішечки... отетерів, але... ну що, ну треба – ну гаразд, давай, будемо. І я, і Люда Клепакова, яка до того працювала на... на якомусь там УТ в кіноредакції, от власне...

Мені здається, якраз на «Мегаполі». Вона працювала разом з Юрієм Мінзяновим над «Експрес-відео».

Мгм... Мгм-мгм! Не, але до того вона працювала на державному телебаченні. Тобто вона...

А вони якраз і виходили на УТ-2.

Мгм...

В ефір.

Словом, це було якраз... А, і головне, що Людка з нами ж була на тій... на тому стажуванні. У неї був уже критерій інший. І це були, як ви уже, напевно, знаєте. Це були... вона УТ-2, ні, брешу! На УТ-1 були... оці вот вечірні блоки, кіно плюс наша підводка...

Підводка, мгм.

До цього кіно, 5-10 хвилин. І то я дивуюся, яким чином 10 хвилин... talking head... одною камерою – це означає, що навіть без передиху... Нема...

І ви ж не монтували, да, це?

М?

Не монтували це, так і йшло в прямому ефірі?

Ні! Так і йшло, звісно! Тому що, а чим перебиватись?

Кропи (сміється)

Мгм, мгм! І потім наступним кроком була... був серіал. Серіал «Династія», отей, який мені прислали... Це була надзвичайно важлива історія. Ну, по-перше, кіном уже, в принципі, не можна було здивувати. Бо на всіх каналах абсолютно безсоромно крутилось піратське кіно з... побутових касет стандарту VHS. І тут раптом нормальна картинка! І нормальна озвучка! І українською! І гарною українською! І оці от... власне, дві пики: моя і Люди, – які теж, в принципі, навіть те, що... Ну, Люда, просто шикарно виглядала, вона така... «маленькая жінщина», знаєте, є такий жанр.

Мгм.

Коктейльна сукня, таке. От щось в такому жанрі. А я... Через те, що я... ну, я боявся камер. Я погано запам'ятовую тексти, я досі їх погано запам'ятовую. Я був розгублений. Я був скутий до неможливості. Я був скутий довгий-довгий час. І... Одна з перших рецензій на нас, десь я уже не пам'ятаю, десь це було, але... я навіть не пам'ятаю, чия була рецензія. Але цю фразу я пам'ятатиму до кінця життя, стосовно мене в кадрі. «Жалкое, душераздирающее зрелище». Воно так і було! Це не образа, це констатація! Але через якийсь час я все ж таки освоївся, і я ж кажу, наступним кроком була покупка серіалу. В принципі, уже на той момент старого, але, тим не менш, ще достатньо актуального... ну, тому що це був... те що ви в мене питаєте – запас міцності. От там вот відчувалася якість і відчувалися гроші. І йшлося в сюжеті, йшлося про мільйонера, – тоді ще рахували статки на мільйони, а не на мільярди. Американського мільйонера, його дружину і його попередню дружину, і якісь там були, значить, колізії, все це з серії в серію відбувалося. Але... Принципово те, що... От те, що це було озвучено українською. А наші люди ніколи в житті не бачили і не уявляли, що от такий шар життя...

Може...

Заможного, успішного, енергійного, такого західного-західного, американського-американського, що він може бути озвучений українською. І що це звучатиме. І що це буде переконливо. І що це... Буде атрактивно. І що цю музу хочеться наслідувати. Ось це була історія. От. І я вже не пам'ятаю послідовність дій. Я пам'ятаю, що в якийсь момент ми посварилися з Рабіновичем, тому що виявилось, що він краде гроші, які надходять від реклами. Тобто замість трішечки почекати... Ну, в цьому весь Вадік. От те, що він зараз, його витівки в Раді – оце от він один в один. Украсть 5 копеек і при цьому виглядати ковбоєм. Ну... І головне те, що все ж таки ми отримали канал. УТ-2... Це не був аж такий уже подарунок, тому що з ним фактично ніхто не розумів, що з ним робити, з тим УТ-2, чим його наповнювати. А тут приходять люди, які кажуть: «Ну от, ми будемо робити». І тоді, власне, постало наступне запитання. Уже про свій продукт, безпосередньо свій продукт. робити». І тоді, власне, постало наступне запитання. Уже про свій продукт, безпосередньо свій продукт.

52:26

І першим отаким от, власне, продуктом, була програма, яка називалася «Телеманія». Це був телемагазин. Не телемагазин, наш, а magazine.

52:41

А, до речі, про телемагазин. Ви писали у спогадах, що у 1993 знімали свою і перемонтовували чужу рекламу, можете про цей період розказати? З ким працювали, чи це було через рекламні агентства, можливо, чи як це? Як до вас приходили замовлення, і як...

Валеріє, не пам'ятаю, як і звідки вони приходили. Вони приходили звідкись.

Мгм...

Там варилися. Хтось мене познайомив з... хлопцем, який продавав тут аккумулятори. Приїхав з... я вже не пам'ятаю, звідки приїхав, здається, теж з Америки. Приїхав якийсь бізнесмен, який намагався тут налагодити торгівлю по пошті. От до інтернет-магазинів були, да, були, можливо... ви, звісно, що вже не застали, були поштові каталоги. Отакі от грубезні книжки, в яких, власне, були товари, починаючи від одягу, і закінчуючи там садовими... Власне, все, що сьогодні ви можете купити на «Розетці», от все це було в одній цій книжці. У нас цього нічого такого не було, але сама по собі поштова торгівля – це було, ну, здорове... здорова думка. І ми почали, значить, знімати про ті товари, які... Я дуже добре пам'ятаю лише один товар, який ми рекламували, це... акумулятори. Автомобільні акумулятори. Тому що радянські автомобільні акумулятори, ну... це була кара Господня, тому що вони сідали швидко, вони розряджалися швидко, а тут така вот хрін, з якою можна їздити, принаймні, з габаритами або з ближнім світлом, і після цього ще завести машину. І... Я взяв свого приятеля-актора з Молодого театру і написав текст, і намагався, щоби, значить, Славка там... побільше... А треба було зняти щось там на хвилину 15, ну це... Ну, це магазин! От подивіться, це акумулятор! Розумієте, він не розряджається! От знаєте, чому там на Заході їздять з ближнім світлом? Тому що вони не бояться, що розр... От такі вот акумулятори! А вот дивіться... А що ще про нього можна сказати? Я писав на 15 хвилин текст, і Славка його завчав, і робив це достатньо перекон... Ну, тут, ну ось так. Тобто, все це зараз... я кажу, все абсолютно сприймається досить комічно, тому що... ми не уявляємо сьогодні, яка провінція, і які злидні ця от УРСР чи пост-УРСР нульових-дев'яностих, принаймні, дев'яностих років. Н, нульових, можливо... уже не так демонстративно, але все одно. Все це на колінці, все це на нахабстві.

56:51

Що стосується реклами, – я забув, – річ у тому, що до того я займався рекламою на Київнаукафільмі. У нас в нашому об'ємі, уявляють собі, в Радянському Союзі була реклама. Це були ролики, які крутилися головним чином в кінотеатрах перед фільмами. І... навіщо було рекламувати, якщо це було щось вартісне, то його розхапали без всякої реклами, всі все розуміли. Якщо це було щось невартісне, то тим більше... Словом, у торгових організацій

були свої бюджети, вони їх мали освоїти, і тому ми знімали рекламу, і тому я мав уявлення про те, знову ж таки, як це робиться.

Мгм.

Я єдине що пам'ятаю, перша агенція... А, зрозуміло.

57:58

А, зрозуміло, перехід.

Медіа, мгм.

Якось випадково я познайомився з одним американцем молодим. Господи, як його, зараз згад...

Ендрю Кінсел?

Точно! Ендрю. Да. Я не знаю, що він, де він зараз. Але він тоді був... одним з тих, хто розпочинав цей бізнес. А що, ви його знаєте?

Я дала запит на інтерв'ю вже йому.

А, ха-ха. (Сміється).

«Мегапол» в момент, коли почався перехід медіа, «Мегапол» активно з ним співпрацював, от.

Мгм.

І це був період, коли у них було дуже багато реклами, спонсорів для того, щоб випускати шоу різні.

Мгм. Ну от. І Андрюша, він сам був... як вам сказати. Він був... у нього була та перевага, що він був американець. А у нас кожен живий американець – це вже носій якогось... там абсолютного знання. І так це сприймалося. Ну, таке...

59:16

Розкажіть про «Перехід медіа», про співпрацю з ними, якщо була якась співпраця...

Ну, я пам'ятаю лише, ну була якась співпраця, в один момент там просили щось... або зняти за таким от зразком – ми знімали.

Яким? Які референси показували вам?

Показували там...

Американську якусь рекламу, ні?

Американську, американську. «От зробіть отак». Потім був... Була реклама якоїсь зовнішньої торговельної компанії української, яка тоді тільки поставала, тому що до того моменту вся

зовнішня реклама йшла... вся зовнішня торгівля йшла тільки через Москву. А тут у нас з'явився... щось там Укрімпортекспо... якась така от хрень...

Мгм (сміється)

От. Потім... зайшов сюди «Віннер Форд». Ну, зайшов «Форд»...

А...

Зі своїм дилером, я вже не знаю, вони його організували чи наші організували дилера. І оцей от «Віннер», який досі, здається, живий, і от ми... ми знімали, перемонтовували американь... ну, там було десь годину знятого матеріалу про різні форди, і ми з них мали зробити хвилину.

А... ви діяли як хто? Я маю на увазі і вашу роль у виробництві, і, я не знаю, можливо, якесь юридичне (сміється) ФОП, не ФОП?

Ні-ні-ні-ні-ні-ні-ні-ні, (обурено) який ФОП? Це все вирішувалося звичайними там десятьма доларами без жодного конверту, от. І це був нормальний гонорар. А я, я писав тексти і... ну, частково був там... не знаю, продюсером, супервайзером, от. Частково режисером, якось... Але це все – така... ну просто, виживання, воно не забирало великої енергії. Хоча, потім... коли почалися, власне, «плюси», якраз мене дуже активно звали до цього «Перехід медіа»... і як, не знаю, знову ж таки, можливо, як копірайтера, можливо, як... як суперва... Байдуже. Таня-Таня-Таня, як же її... як же її звали... Таня. Ну, байдуже. Тобто...

Василенко?

Радше такий... людський досвід. Не стільки професійний, скільки можливість увійти в суміжну професію і швидко в ній освоїтися. Ну, радше досвід адаптації, аніж бізнесу як такого.

А де показували ті всі реклами фордів і так далі? Телебачення?

Да, в телебаченні. Да. І на державних, і на недержавних... Де як (добиралися ???) як ото кажуть. Знову ж таки, розміщали цю рекламу за готівку. І так було досить довго. І так було до... На УТ, державному, це було... ну я не знаю, ще... практично до останнього часу, до того, як прийшов (Зора ???). На Суспільне.

1:03:22

А... ще про телемагазин, ви в мемуарах згадували, що це було можливо лише в ті дикі часи, коли рекламну передачу однієї компанії робили на спонсорські кошти іншої. Я не зовсім розумію, що таке телемагазин. Це коли оці от великі буклети, про які ви говорили...

Не-не-не! Оце от... не-не-не, це телемагазин, оте от, що я вам розповідаю про акумулятори. І щось там ще якісь були товари, якісь... А! Каструлі! Да! Да-да-да-да-да. Каструлі... чи то Zepter, чи то... оці от сталеві... що от...

Я знаю тільки Tefal (сміється)

А?

Я знаю тільки Tefal.

Мгм. Ні, ну... нормальна, в сенсі, нормальний продукт, але що... ну, яка може бути сенсація зі звичайної... ну, каструлі з нержавійки, перепрошую. Але, але... ми розповідали, що це спеціальна, що тут от...

[Чає]

Бувайте здорові...

Дякую.

Це ви через мене, ні?

(Сміється)

Там, значить, біметалічне дно. І тому там воно краще проводить тепло... Ну, якась... я... я не переконаний, що це брехня, но що нам от... І вот ми про це співали, значить... Ну, не я, звісно, а актори. Там 10-15 хвилин.

І це все, знову ж таки, на рекламу... ой, на телебачення продукт, правильно?

Так, так-так-так-так.

А де показували телемагазин? Теж на державному?

Я не пам'ятаю зараз. Ну, просто ми... от... Коли ви поживете тріхи...

(Сміється)

Трішечки, як я. Ви зрозумієте, що дуже важко такі от вторинні, в принципі, обставини відтворити без... ризику серйозно збрехати.

Розумію. Я вас розумію, але для мене це не вторинна інформація (сміється), а предмет мого дослідження.

Розумію (сміється). Головне те, що... Дуже швидко стало зрозум... коли з'явилася, власне, реклама, в якій був бізнес-сенс: Форд – це вже бізнес-сенс. Це реклама не просто для того, щоби надути щоки, а це реклама для того, щоби продати товар. Це – конкретна частина бізнесу, стадія бізнесу – просування продукту. І це уже був... була економіка. А... робилося це приблизно так. На... державному каналі оселялися якісь компанії, посередники, які викупали рекламний час, відразу платили офіційно... ціну цього рекламного часу. Неофіційно заносили в кабінет голови Національної телерадіо... телекомпанії тоді ще відповідну валізу...

А Маркевича, чи?

А?

Маркевич тоді був чи ні?

Маркевича я взагалі не пам'ятаю...

О, Ома... якось Ох...

А, Охмакевич... трішечки застав цю історію, там швидко мінялися...

Білоус?

А?

Білоус тоді, ні?

Ну, я...

Добре.

Я в даному разі, кого я пам'ятаю, я вам точно не буду казати, тому що це вже пр... пряме звинувачення.

Мгм.

Дехто з цих людей досі живий. Але це працювало так. А далі, а далі вони вже... безпосередньо... брали роль на себе розміщення в рекламних агенціях, і дельта могла скласти там 200, 300 відсотків, абсолютно спокійно. Деяку частинку там відносили в якості хабаря для того, щоби ця вся система продовжила працювати. Ну, ось так. Інколи, значить, якась компанія викупала не лише реклам... рекламний час, а просто час там... припустімо, дві години ефіру. І вони робили свій самостійний продукт, і, відповідно, розміщували самі рекламу.

Мгм.

Ну це була надзвичайно прибуткова історія. Я так познакомився, познайомився з Деркачем. Добре відомим нині. Гм. Є такий жулік, колишній КДБшник. Народний депутат України. Рідкісна паскуда. А... Ну, воно, воно працювало все в (*напівпнуті ???*), на тінювих домовленостях і тінювих грошах. І... коли раптом... з'явилася компанія, яка працює за якимись, ну, принаймні претендує на те, щоби працювати за якимись західними стандартами... то... люди дивувалися: «Ну давай, ну посмотрім».

Це ви про «1+1», да?

Да.

А я... Вибачте, кажіть.

Гм!

1:10:08

У мене, я знову хочу вас повернути в дев'яності, тому що ми пропустили один маленький етап.

Мгм, мгм!

В 1990 в ССРСР дозволили створювати недержавні виробничі організації, ну, як продакшн сучасною мовою. І я знайшла інформацію про «Нову мову», лише про такий продакшн. Можете розказати про ось цей продакшн Ткаченка, що ви... знаєте, і, можливо...

Ну, що значить – дозволили? Ну, СРСРа ж уже не було.

В 1990? Я в 1990...

А, в 1990! Да. Да, тоді ще... ну, уже... розумієте, воно все валилося...

Розумію.

Все, вже не було таких... навіть якби забороняли, то все одно би воно десь вигулькнуло.

В...

«Нова мова» – я подробиць не знаю, але 100% переконаний, що це, знову ж таки, або USAID, або Американське посольство, або Британське посольство, або, не знаю, Голландське посольство, або щось. Ну, тобто, там були якісь грантові гроші. І от, власне, те, що вони почали робити – це було б, можливо, єдиний інформаційний продукт, який робився на найвищому рівні.

Мгм.

Сашка в цьому сенсі... він був... Він і зараз виглядає не старим, а тоді він виглядав зовсім хлопчиком. І, починаючи, з 1992 року, він був гравцем номер один в цьому просторі. І... Я ж кажу, я можу там переплутати рік туди, півроку сюди, але так, як я запам'ятав, принаймні, враження. І... ну, за це не було соромно. Ну точно не було соромно. Що ще. Були пристойні новини, здається, на СТБ. Там була... Олена Фроляк і хтось іще. І... Не знаю, знову ж таки, це були... це ще був... вже була самостійна компанія, чи все ще чийсь вливання, своїх грошей на це не було, не могло бути. Тому це 100% західна донорська допомога. І... Це люди, які вже трішечки встигли попрацювати із західними медіями, в якості або фіксерів або (*ласкоїв ???*), або, власних кореспондентів.

А фіксери – це що?

Фіксер – це коли приїздить журналіст західний, ну, закордонний, будь-який. Хоч польський. А ти на місці йому організуєш якісь зустрічі, інтерв'ю.

А, як хост.

Плюс, да, плюс... зустрічаєш його в аеропорту, плюс знімаєш йому готель. Оце все, все це входить в... обов'язки фіксера. Але були і просто люди, які... починали працювати. Уже був Ройтерс тут. Що ще було... BBC було!

CNN.

CNN не пам'ятаю. Я маю на увазі корпункт.

А...

Я просто не пам'ятаю, може і було. Ну я пам'ятаю, скажімо, ВВС, тому що там працював (Лемс ???). Це значною мірою було тим... я зловживаю цим поняттям «запас міцності». Але це... було ті.. базою, на якій далі можна було оці от навички і ці критерії, критерії інформації, критерії якості, критерії, зрештою, стандартів журналістики. Оце було те, що... ну... дало кадри для отаких от проектів. Ну а решта – приходили люди, приходили люди з... я не пам'ятаю вже, був Інститут журналістики, чи ще факультет журналістики, які до того навчали зовсім іншої журналістики в принципі, ну от загалом. Ну, «віди і жанри современной советской журналистики», «партийная пресса». Люди ж після 1991 року, викладачі, не змінились. Ну а Могиланка давала там... декілька людей на рік. І... І вони відразу собі знаходили місце, вони відразу відбувались. І приходили оці вот... зелені, недосвідчені, але нормальні люди з нормальними очима. І з нормальним уявленням про чорне і біле. І починали, і починали без досвіду робити нормальну і якісну журналістику. Але це все одно були, це були острівці, це не була індустрія. Це були окремі проекти, які трималися на західних грошах.

1:16:31

А можете тоді прокоментувати? От в 1990, навіть раніше в Росії з'явилося на базі Останкіно продакшн «Від». І... Він робив якраз, з того, що я розумію, продукт і за якістю, і за вартістю кадру такий, що привертав увагу. Чому...

Тому що. По-перше. В Росії раніше з'явилися гроші. Ну, принципово раніше. Причому відразу великі гроші. І... державні, і там раніше склався рекламний ринок. Там взагалі ринок раніше склався.

Мгм.

Саме, я маю на увазі саме Москву. Можливо, ще трохи Ленінград, він же ж Санкт-Петербург. І, можливо, теоретично... Єкатеринбург. Більше таких місць не було... в усій СРСР, де би було достатньо грошей і кадрів. Знову ж таки, якщо у нас було... скільки, 4 кіностудії? Три з них документальні. Ну, 2 з половиною, якщо рахувати Укртелефільм як студію, яка робила і ігровий продукт, і документальний. От. То в Москві було ціле Останкіно, яке... в принципі, уже працювало на сучасній апаратурі. Там була... був Мосфільм студія Горького, там був ВПК, були ще режисерські курси. Там просто арифметично було більше людей, грошей і, перепрошую, ідей. Москва була столицею.

Мгм.

Ні (бунт ??), нікуди не дінешся. І тому... там все вже носило характер індустрії, такий, який... тут, якого [проблеми зі зв'язком]. Все має, ну, причинно-наслідкові зв'язки. Звідки береться фінансування, звідки беруться ідеї, яким чином, яким чином вони по цьому технологічному ланцюжку проходять цим кишківником, і як вони реалізуються. Тому те, що робила Москва... конкурувати з цим здавалося неможливо в принципі. З цим неможливо було конкурувати ще дуже-дуже-дуже довго. Доки вони не занепали до стадії кретинізму, ми не... ми не вилюдніли до такої міри, що тепер... ми самостійні гравці, і не потребуємо ніяких посередників у спілкуванні зі світом через Москву.

А для вас це який рік? От якщо можете, чи період? Коли вони стали... ну, як ви сказали про кретинізм, і про вилюдність.

Гм. В Москві, я думаю, що з приходом Путіна.

Мгм.

[Проблеми зі зв'язком] винищувач, СУшка. Вони літають із Василькова, в Василькові аеродром. Слухайте, низько іде, красиво. Ви ніколи не літали на...

Винищувачах? Ні (Сміється)

Я теж, я би з радістю, ну, звісно... (Сміються) Просто на другому місці, я би спробував. Так от, гм...

Прихід Путіна.

Прихід Путіна. Маленька історія. Я їду – я тоді ще їздив до Москви, до Роднянського.

Тоді?

Просто, рік... 2002, напевно.

А, це коли він вже СТС створював, якщо не помиляюсь?

Так-так-так-так-так-так-так, так. Їдемо ми машиною. Йому дзвінок. Дзвінок з... дзвонить йому Фрідман, який був головним... Міхаїл Фрідман, отой самий, що власець заводу (*Уголек пароход ???*). Російський олігарх. Який, власне, і інвестував в СТС... І каже: «Что ти себе позволяешь? У тебя там в ефіре, – на СТС, – у тебя там в ефіре бил Артемій Троїцькій, – це такий відносно відомий музичний, головним чином, музичний критик...

Мгм.

Але і, як ведеться, він взагалі і про життя міг розповісти.

Мав політичну позицію, та?

А?

Мав політичну позицію, та?

Так. От. І он... ось цей от, такий виражений ліберал. Вони зараз всі кучкуються навколо «Ехо Москви», і навіть ліберали уже... ну, частково скурвилися, а частково просто стало зрозуміло, що вони там і ніколи і не були нормальними. Ну, але. Менш із тим. І щось там... цей Троїцький каже, що... нема свободи в Росії. А... І що казав Фрідман, я не чув, бо Льоша розмовляв, я тільки по контексту зрозумів, що «щяс ми тебя вообще отовсюду вигонім, щас ти... шо ти себе позволяеш, тебя для етого ставілі на ету... должность, чтобы ты, значіт, тут крамоли распространял?». Це фраза була у Артемія Троїцького такого, що в Радянському Союзі не було свободи, але була безпека. А зараз немає свободи, і безпеки немає. От щось таке. І адміністрація президента (з акцентом) Росії телефонує олігарху, а олігарх телефонує генеральному продюсеру з приводу того, що в ефірі один якийсь музичний критик вимовив

якусь одну крамольну фразу! Ви розумієте. І... відтоді мені вже точно було зрозуміло, що там нічого доброго не буде ніколи, за поребриком. В тому числі, і ніш для нормальних людей не буде. От... І коли... Ну це же ж речі, які передаються, перепрошую, повітряно-крапельним шляхом – відчуття свободи. Внутрішня, внутрішня свобода – що ти собі можеш дозволити, а що ти собі не можеш дозволити навіть про це...

Подумати.

Гм... Подумки про себе формулювати, тому що рано чи пізно на тебе це вигулькне. І тебе, ну, покарають. От. І всі ці експерименти, як ми знаємо, там дуже швидко закінчилися, безнадійно. І там окремі якісь ніші існують, але знову ж таки, ну... «Ехо Москви», ну що ще? От там Парфьонов робить свій...

Ютуб-канал. Ну ще Пивоваров, ні?

В інтернеті. Ну... порівняно з тим, який це був вищий пілотаж за 10-15 років потому, то це... [Чутно шум] Ви взагалі чуєте оцей...

От зараз стало гірше, а до цього було добре. О, зараз тихо.

Отаке.

Зрозуміла. Далі у мене питання... Ну, ще трошки є. У вас є ще час?

У мене вже... ну, я ще... Якщо вам ще треба буде щось, давайте ще здзвонимося трохи пізніше, тому що я маю... за підсумками того зуму, що в мене був, я маю накидати якийсь їм текст, щоб вони вже його з'їли, і щоб уже заспокоїлись.

Добре.

Які там у вас подальші плани?

Масте на увазі сьогодні? Ну, я зараз працюю над збором інтерв'ю.

Мгм. Ну, Валеріє, дивіться. Просто я з усією душею, тому що я... я знаю, що таке танцювати навколо людини, яку особливо, якщо ти її хочеш в ефір. Тому я це ненавиджу, терпіти не можу, і коли до мене в таких ситуаціях звертаються, то я намагаюся цьому максимально сприяти. Але от зараз...

Я дуже вдячна за те, що ви вже сказали. Я думаю, що мені ще от хвилин 30, ну може, 45, мені б вистачило на всі питання. Ті, які у мене ще залишилися, і ті, які виникли в ході нашої розмови. Кажіть, коли можете, я сьогодні все одно....

Давайте годинки за півтори, я думаю, спробуємо. Якщо у мене, якщо я встигну, все вийде, якщо ні, то там передомовимося. В кожному разі, в принципі, бачите, я доступний.

Дуже вам дякую.

Якщо вам в принципі це якось згодиться...

Однозначно!

Буду радий.

Да, добре, я тоді напишу вам за півтори години. Дякую.

Тема інтерв'ю: «Розважальні програми телебачення 1990-х, телеканал “Мегапол”, “Бар “Чорний кіт””»

Транскрипт інтерв'ю

Інформант: Гнатенко Костянтин Володимирович

Інтерв'юерка: Козяренко Валерія Анатоліївна

Транскрипція: Козяренко Валерія Анатоліївна

Вид інтерв'ю, назва файлу/файлів: аудіо-інтерв'ю, Гнатенко_2021-05-16_Телебачення 90-х.m4a

Місце проведення: Музей Києва

Дата проведення інтерв'ю: 16.05.2021 р.

Повна тривалість запису: 57:23

Присутні: Козяренко В.А. та Гнатенко К.В., сторонніх осіб при записі інтерв'ю не було.

Текст інтерв'ю:

00:34

К.В.А.: Отже, 1989 року вас прийняли до спілки письменників.

Г.К.В.: Так.

Газеті «День» ви сказали, що поезія – це ваше покликання, паралельно ви працювали в музеї Тараса Григоровича Шевченка і в театрі. Опишіть, будь ласка, яким ви пам'ятаєте цей період свого життя, оці дев'яності такі.

Ну, це ж молодість, це прекрасне, прекрасний період, найкраще, напевне. Тому що, коли ти молодий, ти не помічаєш ніяких негараздів, ти здоровий, тебе нічого не болить, ти щасливий, ти дуже часто закохуєшся, тобі... здається, що тебе теж кохають (сміється), ти зраджуєш, але це все легко, от... тому це... Молодість – це взагалі прекрасно. Робиш дурнички, тобі їх пробачають, пробачаєш іншим всі... Пам'ятаєте, як там колись класик казав – «кто не был молод, тот не был глуп». От, тому... Молодість і цей період, він був періодом таких, знаєте, мені з... я завжди був людиною, якій хотілося себе спробувати в різних... різних жанрах, різних царинах творчості: поезія, театр, робота в музеї Шевченка. Мені там дуже пощастило, тому що я там дружив, наприклад, з Іриною Вериківською, донькою класика української музики Вериківським Михайлом. Це... це збагачувало мене, тому що, знаєте, мати знання – це одна справа, а сформувані з цих знань світогляд – це вже зовсім інше. І от... оточення, театр, музей, люди, з якими я спілкувався, вони мені допомогли сформувані із моїх знань там

якихось світогляд якийсь. Не якийсь, а я так думаю, що він особливий, тому що він наклав відбиток на все моє подальше життя, я його... Я ніколи, в принципі, не зраджував поезії, мені 60 років, але я продовжую писати вірші, хоча Гете казав, що після 30 – це непристойно вже, складати вірші (сміється). Але я їх досі складаю, розумієте? Я досі пишу музику для молодих виконавців, вони їх... вони її виконують. Це все от саме з того періоду. Якщо ти в молоді роки там... як ти сформуєш свою свідомість, свій світогляд, так і буде складатися потім твоя... не хочу сказати старість, тому що я дуже вірю в те, що по новій градації людина... старість приходить в 90 років. Так що мені 60, я, в принципі, ще, можна сказати, молодий, зрілий чоловік. Тому це... я так і живу, з закладеними в той час світоглядними якимись позиціями. Боже, як закрутив.

03:34

А тепер опишіть, будь ласка, яким ви пам'ятаєте телебачення дев'яностих?

Прекрасним. Тому що...

Тут можна широко як хочете, потім ми будемо звужувати.

Воно було прекрасним, тому що, по-перше, телебачення не було політично заангажованим. Воно не використовувалось як засіб політичної боротьби, однозначно. Звичайно, що... і не було таким сильним зап... засобом пропаганди. Хоча в Радянському Союзі звичайно, що воно теж було засобом пропаганди комуністичної, але й політичної боротьби – ну яка політична боротьба, коли була одна партія? От. А в той час, коли я починав на телебаченні... воно власне... це ровесник незалежності, це телебачення. Я прийшов на телебачення, мені було 32 роки, Україні було два роки, незалежній. Тому всі, хто приходив туди, вони приходили вже з якими... приходили люди, ну, не просто хлопчики й дівчатка з студентської лави – боже, я дуже люблю молодь, і за те, що вони йшли і все робили. Але тоді приходили на телебачення люди вже з якимось життєвим досвідом. Гарні кінокритики вели програми про кіно там. Там я, наприклад, з доброю філологічною освітою і з роботою в музеї Шевченка, з багажем роботи в театрі прийшов вести ток-шоу. Журналісти, які зараз... журналісту... Можна на журналіста вивчитися в Переяславі, у Вінниці, у Хмельницькому, я не знаю, у Фастові, там, де завгодно. Колись... журналіст – це ого-го, це Львівський університет, Харківський, мій університет Тараса Шевченка, і все, і більше... Три вузи в країні. Одеський університет. От, і все. І приходили ці люди на телебачення, приходили... В принципі, я пам'ятаю, що молодих, зовсім молодих, було дуже мало. Там прийшли люди, які хотіли, мета яких була... от нашого ток-шоу була, ми собі завжди казали, що треба українцям відкрити... почати популяризувати українців, показати, що ми не... Ну от ламати оцей стереотип. до якого Поплавський знову нас притягнув: варенички, сало, горілочка і так далі. Відірвати від цього стереотипу. Показати українців-інтелектуалів, Соломія Павличко покійна... моя гостя, Кримський професор, Олег Кришталь – дуже відомий філософ український. Це всі ці... їх ніхто не знав. Групу Скрябін нікуди не пускали, вони приїхали до Києва, їх ніхто нікуди не брав. От я їх послухав – ну просто вразили. Ту ж саму Верку Сердючку – тому що це був зовсім інший, ну такого гумору не було в Україні, от... Не було такого жанру навіть в Україні. Тому оце все хотілося показати людям, і... спробувати зламати стереотип українця, от як я кажу, що знову

оце нас до нього тягнуть, до цього «сало-варенички»... Українця-інтелектуала, українця з широкими поглядами, українця освіченого, українця, який дивиться на світ ну не так зовсім, як здавалось, що ми так звикли. Ми говорили по-іншому про Шевченка, по-іншому про Леся Українку. Піднімали якісь такі теми, які були просто табуйовані-табуйовані-табуйовані. Сказати, що, можливо, Леся Українка була бісексуальна – це було Боже мій. Я пам'ятаю, що це робилося просто... Але ми з Соломією Павличко це торкнулись легенько, цієї теми. Але я пам'ятаю, який був просто шквал, буря емоцій. Ну, і так далі, і так далі. Тому телебачення... дякувати Богу, тоді не було політично заангажованим, не було засобом політичної боротьби, а було засобом... ну, може це високо так буде сказано, якимось патетично, але воно виконувало якусь таку просвітницьку, добру просвітницьку місію, роль таку просвітницьку. Мені здається, що це... виховну роль, бо мало людей тоді на телебаченні... Взагалі, в більшості говорили російською мовою, телебачення було більше рос... Топове телебачення, воно було російськомовне, з Москви все. І от почали з'являтися рейтингові, топові речі. Україномовні. Нормальних людей, з нормальною артикуляцією, які швидко говорять, думають українською мовою. Для них вона не... ну, не... в роті не стає якимось там пластиліном, вони не можуть йти... так як зараз це. Це мене дратує, коли добра ведуча без кінця каже «да-да-да». Там... це недопустимо просто. І не стежить за мовою, коли ведуча каже замість «меценатство» – «маценація» – ну де це, що це? Так (сміється), я колись навіть збирав ці перли телебачення, хотів, думав, що я видрукую таку... книжечку, ну, такі перли...

Мгм.

Українського телебачення сучасного. Але потім... плюнув на це, тому що їх стільки, що навіть я втомився їх записувати; у мене вони є. Так от, оце все. Тоді цього не було, тому що прийшли дуже добрі... добре підготовлені люди, які, можливо, випадково потрапили на телебачення, але усвідомили, що оцей момент, це... його треба використати, тому що вони не просто... ну, говорящі голови, красиві в екрані, а що вони несуть якусь особливу місію. Що це українське телебачення, воно стає українським телебаченням, і воно повинно бути сучасним стати, повинно бути модним, популярним. Це все нормально. От отаке було.

09:36

Ви писали... і казали, і писали, що потрапили на телебачення випадково.

Так.

Як саме, розкажіть це, будь ласка.

Ну тоді... Знаєте, ми тоді от... Зараз цього немає, зараз все в інтернеті, гаджети, все вони скрізь і всюди, все замінюють людині, допомагають. А тоді ми вили козу, як це називалося. Ходили від кавярні до кав'ярні.

Ага.

Тому що ж каву випити теж – це була проблема. Так, вона варилася в жезвочках таких, на піску, і всі точки ми знали, де найкраща кава. От, наприклад кава на Марії Заньковецької –

там був... Заньковецької, там був гастроном і там була кава. Там була така творча, театральна еліта.

Мгм.

Потім... була кав'ярня «Кобза», туди ходили більше... на... Великій Житомирській. Туди ходили більше поети, там... різні письменники молоді, там зустрічалися музиканти, в «Кобзі». От ми такі тус... Ввечері всі сходилися на Хрещ... на... на... Пасаж.

Мгм.

Там був... була теж кав'ярня, довга така черга, довга, але ж, ну звісно, всі знайомі. І там мене побачив... Саша Бар, режисер. Я як завжди дуже, напевне... якимось арти... дуже жестикулював там, чи що, артикулював якимось... Так як я завжди це роблю емоційно з кимось. Він просто до мене підійшов і сказав, що... «Привіт, я Саша Бар. Я буду робити таку-то таку-то програму, ток-шоу. Ще назви в мене немає, але... по-моєму, ти мені дуже підходиш як ведучий». Гм, ніколи не був... ну, взагалі з телебаченням нічого і ніколи, навіть і не думав!

Мгм.

Про телебачення. Воно мені... сто років не треба було. Але так як я по природі авантюрист, якісь такі всякі авантюри мені дуже цікаві, я погодився прийти на... проби. Мені потелефонували, сказали, що приходити тоді-то тоді-то. Посадили мене в кадр, там якийсь... дали мені завдання. Ну а говорити – для мене це було ну дуже легко все. Я почав говорити. Все, Саша зупинив це все і сказав: «Все. Ви... ти... ти ведучий програми. Давай придумувати назву». У нього був кіт чорний... «Ну, давай “Бар “Чорний кіт””, такого не було» – «Ну давай». І отак от пішло-поїхало.

12:02

А хто ще був у команді, пам'ятаєте?

Так... Був, ну, по-перше, продюсер каналу «Мегапол», був молодий, теж... Саша Мочалов. Він був дуже відкритий до всього... звісно, всього нового. Його нічого не лякало, що я, можливо, якийсь не такий як... там... як всі решта ведучі, що у мене сережки на той час у вухах. І... там... якась зачіска не така. Що я не так одягнутий, як всі решта. Там... костюмчика не буде, не буде краватки. Це все... навпаки, люди... людям подобалося. І мене дуже легко прийняли в колектив. Мені дуже багато дозволялося... робити, як би це сказати, отсебятину таку... Бо я взагалі, я не вірю в... я не вірю в якусь об'єктивність, я вважаю, що це все придумане. Я вірю чисто суб'єктивному сприйняттю, суб'єктивним думкам. А коли пишуть, що об'єктивне, я сказав об'єктивне, він сказав: «Це об'єктивно звучить», це... все, для мене це уже нецікаво, це уже все брехня, от. А цікаво завжди... І мені це все дозволялося. Мені дозволяли самовиражатись. Взагалі, на телебаченні тоді багато дозволяли людям самовиражатись. Самореалізовуватись, в доброму сенсі цього слова. І... ну, звичайно, що були... дуже професійні візажисти, наприклад, були. Альона... вже забув, на жаль, її прізвище. Вона просто фантастично працювала. Оператори. Дуже гарні, професійні, це не були... це були... з інституту Карпенка-Карого хлопці, які позакінчували. Все це разом... створило якийсь

такий... навколо цього «Бару “Чорний кіт”», тих гостей, яких ми... в першу чергу, гості наші, яких ми брали. Це була компліментарна програма, бо, знову ж таки, ми хотіли показати людям людей, яких ніколи раніше на телебаченні не було. Їх ніколи не запрошували. Начебто, вони десь існували як андеграунд якийсь. Вони десь були, але де...

Мгм.

Начебто в підвалах сиділи. От, і ми їх почали тягти на світло. І виявля... виявилось, що людям, що... всім оцим людям по всій Україні таке було потрібно! Що вони хотіли... знати, що тут є інші, що тут не тільки там Штепсель і Тарапунька читають гуморески, не тільки Раїса Кириченко співала... покійна, прекрасно свої пісні. І так далі, і так далі... там тріо «Явір», і не тільки це все... А що тут є зовсім інші люди, які мислять дуже глобально, нетрадиційно. Інколи якісь такі карколомні, це все, форми... вплітали в свої думки. Але це людям страшенно подобалося. Тому що цього раніше не було. Був голод, виявляється, за оцим всім таким незвичним, епатажним, це люди все... Люди тоді все це сприймали, тому що його не було. І ми... на цій хвилі, не тому, що ми були такі типу круті там, чи якісь талановиті, особливі...

Мгм.

Просто час, обставини – все склалося. От. А завжди нема «епохи для поетів, та є поети для епох» – Ліна Костенко казала, так. І ми от... Я як... обличчя програми, Саша Бар як талановитіший режисер, і всі решта, Мочалов, от все разом це зліпили, і воно... пройшло стільки років, а воно залишилося в пам'яті, у мене до цього часу асоціюється з «Баром “Чорний кіт”», хоча після того були інші програми. Але от у людей старших воно в пам'яті залишилося. І ми навіть зовсім недавно були... дурканули так з молодими людьми...

Мгм.

Зробили кілька таких...

Да, я бачила.

Хайпових просто дуже... просто подуркували.

Мгм.

Оце... одну частину населення так роздратувало. Там такі були... там такі писали коменти, просто страшні. Але вони дуже потішили мене, тому що я дуже іронічно ставлюся до своєї персони. А... Але там було дуже... Реально, ми не сподівалися, що будуть такі перегляди, по 200 тисяч, по 300 там, по 400 тисяч переглядів... Ми... так це все закрутили в таку форму уже. Я повністю... ну, скажем так. Довірився молодому режисерові, який почав... ну так, уже... страшенні такі експерименти робити, але чому б і ні? Так це ж цікаво? Хто мені ще коли запропонує таке? Ну, і так от подуркували, зробили кілька програм, і вони були дуже яскраві.

16:51

А могли б ви описати процес виробництва програми, тієї, що виходила там в 1993-1996. От першого «Бару “Чорний кіт”». Не ось цього нового, з новим режисером...

Ви знаєте, мене якось так від... процесу виробництва абсолютно... я був... ну, мене... напевне ж якось шкодували, чи що. Я був, ну, не те, щоб відсторонений, я міг прийти на монтаж, от, там сказати щось там, що могли би мою думку врахувати, але... монтажі проходили здебільшого ввечері, вночі.

Мгм.

Люди сиділи, тому що... одного часу «Бар «Чорний кіт»» виходив щодня. Це була щоденне ток-шоу. Тому просто я не... Мені треба було готуватися до програм, я ніколи не приходив, щоб був... непідготовлений. Там, наприклад, Володимир Войнович, нам сказали, що буде... Войнович у програмі. Йому там... в нього там все розписано, і він там, я пам'ятаю, що розказували, що він каже: «Ну там ви хотя би найдіть журналіста, которий... ну, читал, хоть одно мое произведение». Я сказав: «Ура-а-а! Я читав!».

(Сміється) Це ж я!

Це його... Я йому дав відразу зрозуміти, що я читав. І він... він був з сином, і це була така легка дуже розмова, він потім сказав, що я був чи не єдиний, хто взагалі... читав «Чонкіна», і так далі. Ну, від процесу якось я був відсторонений, але я знаю, що... він теж не був скл... він теж був нескладним, тому що ми знімали, як в режимі онлайн, живого спілкування. І коригувалися якісь просто елементи, робилися, вводилися заставки, а програма йшла, так от така, як розмова, от так і виходила в ефір програма. Ну, а потім як її вже продюсували, куди і як, я вже не був...

Насправді, єдиний випуск, який я бачила з... який є на ютубі. У мене склалось враження, що це взагалі прямоефірне шоу, і я собі написала, чи це прямоефірне шоу. От воно так... зовсім не виглядає...

А воно так, да...

Наче там багато монтажу.

Ну, воно не монтувалося майже.

Мгм.

Просто був як... живий ефір, і все. Це була Сашина теж, до речі, це ноу-хау таке, тоді мало хто таке робив. От він вирішив так робити, і так робив. І йому, знову ж таки, Мочалов дозволяв це.

Так робити – ви що маєте на увазі?

Ну от, такі програми, майже без монтажу от. Як знято, так і там... Ну, якщо уже там був якийсь відвертий ляп, то, звичайно, його прибирали. А якщо це... такого нічого не було, то так воно й ішло в ефір...

Що ви маєте на увазі під ляпом? Омовка чи...

Ну, якась помилка в... ну, людина, телефонувала, щось сказала, а потім телефонувала і казала: «Я дуже прошу, я там сказав... якщо можна, приберіть цю думку».

Мгм.

Ну, ми йшли на таке.

19:51

Ви сказали, що ви були відго... віддалені від цього процесу.

Ну так, відсторонено чи так.

Але, можливо, ви все-таки знаєте, чи приймав хтось програму? Чи «Мегапол» був...

Ні, ну, звичайно, приймали. Приймали. Там була рада художня, той самий Мочалов, і там були продюсери, ще інші канали, редактори. Звичайно, що приймалося. Програма дивилася і потім віддавалася в ефір, тільки так. Потім ми пис... Навіть були якісь моменти, я пам'ятаю, що... ми писали сценарії там до... ну, такий...

Намітку.

Та, намітку сценарію, їх там... ну не те щоб затверджували, але принаймні просили це робити, ми робили, це не було складно зовсім.

Не відходьте так далеко.

Да, я не буду відходити.

20:39

В інтерв'ю ви сказали, що метою «Бару» для себе ви бачили творення національної еліти.

Так.

Як ви обирали гостей? Чи була це якась нарада, можливо, де ви збиралися з Олександром Баром, як цей процес, можна?

Ні, ні, не було. Розумієте, я був єдиний, хто був такий... заглиблений в українське таке інтелігентне середовище. З всіх там. Люди були, здебільшого, російськомовні – всі, хто творив програму. А я... був єдиний з іншого середовища...

Мгм.

Був з україномовного середовища, з такого культурного.

Культурного...

Так, культурного, культурної інтелігенції середовища, тому що це... всі етапи мого життя, от вони... Тому гостей пропонував я, інколи їх ніхто не знав, але потім, коли вони з'являлися, вони ставали зірками. Їх починали... вони починали... на каналах з'являтися інших, ці люди. Наприклад, Валерія Врублевська, письменниця. Вона взагалі не ходила ніякі інтерв'ю, ми всі знали, що... Всі думали, що Валерія Врублевська, яка написала знамениту «Кафедру» – п'єсу і фільм по якій є, і п'єса, яка йшла в усіх театрах Радянського Союзу. Всі думали, що Валерія

Врублевська – це якась російська письменниця, деś живе вона там собі в Москві. А Валерія Врублевська на Липках жила собі, писала свої... про Марію Башкірцеву романи, про... Соломію Крушельницьку її великий роман «Соломія Крушельницька», і п'єса «Кафедра». І люди побачили, що от Валерія Врублевська творить українською мовою, пише... вона живе тут. Потім знали Павличка, великого українського поета. Але що його донька Соломія Павличко, яка, до речі, була викладачкою вашого університету, яка трагічно, на жаль, загинула... Хто знав, що у нього є... Можливо, знали, що у нього є доньки, але що у нього є донька, яка, можливо, зовсім не на рівні з батьком, але в сенсі... як літературознавець, як філософ, що він... родина виховала таку доньку, людину з таким світоглядом, з такими знаннями, мало хто знав. Ми її теж запросили і показали. Потім того самого Олега Кришталя – це філософ, який... я думаю, що це філософ... зі світовим, світового масштабу, світового мислення. Теж люди не знали. Потім професор Кримський – мій професор з університету... Я ніколи не забуду, як він у програмі у мене сказав, що... от... про... скільки в Києві дурних пам'ятників, ми щось говорили... Ну скільки дурних пам'ятників там... Каже: «Київ завжди був містом просвітницьким, просвітництво в Києві було, Києво-Могилянська академія була... до того ще, до Києво-Могилянської академії колегіум київський... Ну, це... імена, які тут: Сковорода, Петро Могила... І так далі... можна називати дуже і дуже багато: Ведель, Бортнянський, ціла школа барокової поезії – це все в Києві. І він каже, що на брамі (Збруцького ???) серце, полум'яне серце зображене. Це гарячий розум, і це символ взагалі українців. Гаряче серце і холодний розум. Був... було так. «І чому, – каже, – деś на схилах Дніпра не поставити червоне, велетенське серце? Неймовірних розмірів, щоби, коли люди в'їжджають в це місто, вони бачили, що це місце гарячого серця». От. І такі якісь речі... Звичайно, що це все ніколи не буде зроблено, тому що... там будуть ставити якісь, знову ж таки, дурні пам'ятники... Багато дуже гарних людей, цікавених. Мені, по-перше, було з ними цікаво. Я так багато дізнавався. Художники: Анатолій Гайдамака... геніальний абсолютно художник, який... монументаліст, який робив реконструкцію музею Шевченка, музею в Каневі музею Шевченка. Взагалі, людина з... музей гетьманства, козацтва. Взагалі, це людина з такими знаннями. Потім, я пам'ятаю, коли я запросив на програму... «Бар "Чорний кіт"»... Валерію Заклунну, актрису театру... Лесі Українки.

Мгм.

То люди думали, що Валерія Заклунна... І взагалі, кияни, звичайно, які живуть в Києві, вони ходили на вистави, вони знали. Але більшість людей думали, що Валерії Заклунної уже нема. Вона сама казала мені, вона дуже довго не погоджувалася приходити на програму. Каже: «Меня нікто не знаєт уже, они уже забыли, они думали, что я умерла». Так воно і було. І коли Валерія Заклунна з'явилась у програмі «Бар "Чорний кіт"», це був... це була просто бомба. Це була... Лариса Кадочникова...

Мгм.

Їх теж ніхто... чому, я не знаю, чому їх не кликали на телебачення, але це... ну це такі... Алялін, знаменитий актор. Чому їх не кликали – я не знаю, але це вони... вони... Тамару Яценко не кликав ніхто! На телебачення... З нею не робив ніхто ніяких ток-шоу, от... Люди не

знали про цих людей, що вони є, і які вони цікаві, які вони... особливі. Що це не просто так от собі... пересічні якісь, зняли в одній там, в двох фільмах... Це глобальні люди!

26:50

Про запрошення Ель Кравчука... до «Бару “Чорний кіт”» ви казали, що вас сварили, як можна випускати в ефір невідомого, нерозкрученого співака. Хто сварив? Ну, я розумію, що це можливо якась...

Не наш, не наш... Не наш продакшн, не «Мегапол». Десь... ми ж виходили на УТ-1, отам десь це все було. Не те щоб сварили, казали, що «Ну, так а хто ці люди?». А на Інтері, я пам'ятаю, що взагалі була буря, коли Вірку... Верку Сердючку ми показали: «О Боже! Що це таке? Як таке можна? Це жах! Це те-то... Ми сімейний канал там, тралі-валі-фестивалі, це жахливо, це неможливо! Це не мистецтво, це кітч!». Слова кітч тоді не було ще... «Це жах!»...

27:38

У 2005...

Так що було всього.

У 2005 в інтерв'ю «Обозревателю» ви казали, що українське телебачення, – на той момент, – купує дешеві шоу, а екран заповнили непрофесійні випускниці КНУКіМ. І ви їх порівнюєте з Тетяною Цимбал... і... Чому трапився цей злам, і коли, на вашу думку?

Ну, він... цей злам... З комерціалізацією телебачення. Телебачення перетворилось просто на... По-перше, коли я починав, не було... приватні тільки почали з'являтися...

Мгм.

Телеканали. Вони, власне, не належали тоді ще олігархам. Це вони не були олігархами, ці люди. А зараз, коли телебачення комерціалізувалося, коли його скупили олігархи... Звичайно, мета телебачення – це, в першу чергу, реклама-реклама-реклама, заробляння грошей-грошей-грошей. І... Ви ж бачите, що телебачення, воно ж... Я... Мені так завжди боляче порівнювати з... Росією, з цим нашим кровним ворогом що-небудь. Але... от невільно хочеться все одно це порівняння. Тому що в них існують досі культурологічні програми. Їхній канал «Культура» – це дуже високого рівня канал. Можна все толкати, і пропагандистське, це все, це зрозуміло. Але в художньому сенсі – це дуже високий канал. Канал «Ностальгія», що вони показують. Вони показують концерти класичної музики, виконавців фантастичних, які пішли з життя... Там вони... я не знаю, у нас будуть показувати концерт, наприклад, Лесі Дичко, інструментальну музику, чи Сильвестрова, який ще, слава Богу, живий. А вони... Ти годинами можеш слухати, там вони ставлять концерт, там в колонном залі Дома союзів Шнітке і Соф'я Губайдуліна. Це авангардна музика якась там... мало кому зрозуміла, але вона іде. Тому вони намага... вони все одно роблять ток-шоу, дуже багато... людей з культури на їхніх телевізійних ток-шоу. А у нас майже немає, у нас на ток-шоу... Олю Полякову будуть тягати. Тому що кажуть, що це цікаво глядачеві. Чи ще хтось там, я не знаю, хто там король поп-музики.

А з чим ви це пов'язуєте? Наявність в Росії культур... попул... ну, популярного не популярного, але культурно... високоякісного культурного каналу...

Контенту... Я не знаю, з чим це пов'язано. Теж комерціалізація у них така ж сама, я певен, що є, але... Ну, напевне, там і на цих каналах працюють якісь люди, які не забувають про те, що треба ще давати якусь... І для... Що є ще і друга публіка, все ж таки. Не зовсім зазомбована, не зовсім ідіотська, якій потрібно, можливо, поговорити про якийсь новий роман-бестселер, який вийшов в літературі російській... балет, який... презентація якась. От зараз в Театрі оперетти виходить прем'єра нова – «Доріан Грей». Я вже бачив... прогон. Це фантастична робота, і я дуже пишаюсь, тому що це моїх два друга зробили: Саша Білозуб як художник та Вадік Прокопенко як балетмейстер і режисер. Але про це ніхто не буде знімати. Катя Осадча не піде це знімати, тому що це... там не... не співає Діма Монатік, не співає Оля Полякова, там не співають... ну я не знаю, хто, Олег Віннік.

Да, і Катерини Кухар там теж немає.

Да, і Катерини Кухар там не (сміється) там немає. Це нецікаво, вона не піде, і все. Або, наприклад, що було б... уявіть собі, я собі часом думаю, що було б взагалі з телебаченням українським, якщо піде Катя Осадча і Юра Горбунов на пенсію? Закриється канал 1+1.

(Сміється)

Виходить, що так. Реклами не буде у країні. Не стане... люди перестануть рекламувати. Не може бути ві... на каналі вічно людина прийти і бути вічним, на каналі працювати вічно. Ну, не може вести вічно програму... Там десь молоді виконавці, люди, уже які... ну да. Невже не можна шукати? Я собі думаю: «Коли б я був продюсером»... я часом... я їжджу багато по Україні, і дивлюся обласні канали. Які суперові молоді люди ведуть там програми! Красиві, молоді, видно, що вони освічені, прекрасна мова! Чому ви не творите цих нових зірок, чому ви тягаєте одних і тих самих без кінця? Ну вже ну... залишіть йому одну там програму, ну дві... Ну не двадцять дві, ну не все! Це ж нецікаво! Знову ж таки, у нас дуже мало... дуже мало ведучих, ну, такого, скажем, віку... як я.

Мгм.

Це вважається взагалі... вважаю, що це, напевно, на каналах думають, що це... дуже погано, запрошувати людину старшу на канал. Там на один... здається, на Прямому там є... кілька ведучих таких, старших, от. Але це ж... це теж цікаво! Мені здається, що це дуже неможливо позбавляти людей тільки тому, що там їх вік не такий, як ви там собі вважаєте... за рейтинговий.

33:36

Я по роботі спілкувалася з Олексієм Гончаренком, той що Friend Production, якщо знаєте. Він каже, що якраз от перше покоління отих... ведучих, які будуть дорослішати на очах українських телеглядачів, якраз буде і Маша Єфросініна, і Юрій Горбунов, і Катя Осадча... він каже, що ось це буде перша така епоха.

Ну, може буде перша, да... Але треба, щоб вони... щоб вони, ці ведучі... Прекрасно, що вони будуть дорослішати, і що вони будуть залишатися... Всі подорослішали з Аллою Мазур, правильно?

Мгм.

Чому ж вона... Чому ж це перше покоління? Ось, уже виросло покоління, яке Алла Мазур прийшла молододю дівчиною. Алла Мазур – абсолютно...

Він мені теж говорив.

Зріла жінка, так що вони не перші абсолютно. Ось і Алла Мазур, з нею подорослішало не одне покоління вже людей. Так що... це зовсім інші речі. Але я говорю про те, що дуже мало... ну ви от мені можете назвати зараз молодих топових ведучих, які з'явилися на рейтингових каналах. Я про таке гівно, як, вибачте, як М1, там М2 – я про це не говорю. І там вони, напевне, і там уже не з'являються. Хто? Ні, їх нема. Зірок треба, зірки потріб... ну їх, вони так просто не з'являються, їх треба запалювати. Їх треба шукати, їм треба давати шанс!

34:56

В законі про телебачення 1993 року було виокремлено такі... така класифікація програм як економічні, публіцистичні, культурно-освітні, навчальні, розважальні, для дітей та юнацтва. А, і спортивні програми. До якого з цих... пунктів ви могли б віднести «Бар «Чорний кіт»»? Якщо могли б.

Ну, я не знаю, ну, по-перше, це... абсолютно це тільки просто слова, насправді.

Мгм.

Особливо те, що...

Законодав...

Так. Що стосується культури там і виховання, і дитячо-освітніх особливо. Це все профанація, це просто записано для галочки. Нічого цього всього немає на українському телебаченні. А якщо є, то абсолютно якесь нікчемне... те, що для дітей – теж...

Ну, якраз «Мегапол» випускав «Вікторину», наприклад.

Ага, ні, ну такого...

Я ж кажу про... той.

А, той час! Ну, напевно, культурно-просвітницька була все-таки програма, я так думаю. Так хочу думати. А зараз такі... ну, звичайно... до... сьогоднішньому телебаченню в сенсі культурно-просвітницької якоїсь місії... до каналів тих часів, ну, як до неба рачки. Зовсім інша... У людей зовсім інші були цілі, і зовсім інша мета. У нас не було мети, ну, у мене не було мети збагачення якогось, купити собі третю чи четверту квартиру там, чи ще щось таке. Купити собі там... третю чи якусь там машину. Ну, не було такого, і ні в кого не було такої мети. Воно само собою якось ставалося, і все. А зараз я ж знаю, як це все... оце бігання з

каналу на канал, щоб не дай бог там, кастинги, там все це. Междусобойчій, корпоративчій, зв'язки, перезв'язки... Ти мій знайомий, тому будеш ти, а... А ти прийшов, ти класний, але ти не будеш, тому що вже в мене буде моя кума це вести.

36:59

Ви згадували про... рекламу і комерціалізацію ринку. Гм... Я говорила з Олександром Мочаловим, і він говорив про те, що значною мірою канал був, «Мегапол», самоокупним за рахунок рекламних спонсорів, інтеграції. В контексті «Бару “Чорний кіт”». Чи ви щось рекламували, можете згадати? Чи як з рекламою?

Ні, ми не рекламу... ми нічого не рекламували, але були такі програми. Коли ми стали дуже популярними, програми почали хотіти з'являться люди. Там банкіри, якісь підприємці дуже... круті. Я забув вже там, якісь там бренди горілчані. Але я вам хочу сказати, що... як не дивно, це були дуже... Я знаходив, ми, я з ними попередньо зустрічався, довго розмовляв, і знаходив якісь такі людські в них штучки...

Мгм.

Що програму ми переводили в їх... на їх людські якості, а не на їх там те, що вони олігархи якісь там в лапках, чи бізнесмени. І це було дуже цікаво. Ми менше говорили про, зовсім не говорили про то, а ми говорили про якісь їх людські якості, про їх світогляд, як вони бачать це, а як це, як їм подобається, не подобається. Що вони люблять, що їх дратує, чого вони хочуть в цьому житті досягти. Що для них гроші, там перші, другі там, треті. Куди вони їх вкладуть, якщо... І отакі... Це переводилося в якусь таку... таку площину, що це не було так прямолінійно і банально, тому що мені було б дуже соромно, коли б я просто там... напевне, говорив, просто рекламував, щоб це була така вже відверта реклама. Мені було б... я б на це не погодився.

А на яких умовах вони приходили до вас?

Ну, я не знаю, на яких умовах. Ці умови обговорювалися... з менеджментом каналу, звісно.

Олександр мені казав, що засновники просили включати в «Бар» своїх якихось знайомих, підприємців... от ви про це, так?

Так, так, це так. Але я ж кажу. Так, звичайно, просили. Але, знову ж таки, шкода, що не з'явилися ці програми, що їх не можна знайти. Але, можливо, вони у людей тих є, я не знаю... Але от ми робили ці програми дуже людські. Вони, принаймні, ніхто ніколи не писав про те, що це...

Заказуха.

Так, що це...

І джинса.

Це така заказуха, джинса відверта, так як зараз це видно, що це просто відверта джинса. Я відразу їм казав: «Давайте зробимо... ось так. Давайте вас покажемо... от вас всі знають

отаким – не приходьте в костюмі і в краватці. Приходьте так, як ви ходите до друзів в гості. Як ви приходите там... ну, кудись просто там, десь розважитись. Це ж бар. Не треба приходити...». І... я не знаю, як мені це вдавалося, от. Саша казав Бар мені: «Ну, ты такой обаяшка, что ты всегда обаяешь и тебе поверят, ты так сделаешь, что они все равно...». От, я не знаю, що я там включав, але я їх переконував, що не треба. Що треба сміятися, коли смішно. Що треба перебивати, коли ви не згодні. Будьте таким, який ви є. Я ваш друг в цьому шоу, я вас хочу показати з якнайкращого боку, як цікаву людину, тому що ви вже цікава, раз ви уже десь побудували цей бізнес, то ви вже не пересічна особистість.

Мгм.

І отакими всякими штучками, уловочками, людина приходила, вона вже була розслаблена. Ми були знайомі, вже наче друзі. І починалася розмова. І... Я взагалі починав завжди розмову з тридцять третього чогось.

Мгм.

Взагалі там. Наприклад, щось відбулося, там наприклад, вчора був дощ...

«І як вам?» (сміється)

Так.

«Як вам дошило?»

«Мене налякав грім такий, страшно. Як ви, де ви були?». І починалося... І все, і починалася розмова. Людина розслаблялася. Колись Костя Дорошенко, відомий критик, він прийшов до мене в програму. Він ходив теж... І він колись написав навіть, що я перший, хто... зробив так, що він перестав боятися камери і телебачення. Каже: «Я прийшов, ось весь такий от...»

Вау!

«Тому що це страшно! Я ніколи...». А коли закінчилося інтерв'ю, він каже: «Как? Все? А что это было?»

(Сміється)

А він сміявся, він був дотепним, він жартував, він... говорив якісь такі фантастичні речі. Так що це все... Це був прекрасний час, я його згадую дуже з великою теплотою... Я ніколи не ностальгую за минулим, тому що я вважаю, що носити минуле, як надгробну плиту, – це така якась жахлива, взагалі українська риса. От тягти за собою це минуле. Минуле – це минуле. Воно залишилося, про нього є приємні спогади, все. Але я живу зовсім іншим, я йду вперед, у мене зовсім інше життя.

42:34

Я як історик не можу не питати про минуле, тому у мене ще одне питання. Як закінчилась ваша співпраця з «Мегаполем»? Можете пригадати? Ну, взагалі, закриття «Мегаполу» і перехід на Інтер?

Я не пам'ятаю, як це все закінчилося. Щось там... щось там таке сталося... Десь, зокрема, з нашою програмою...

Ага.

З нашою програмою на УТ-1. Я не пам'ятаю прізвище цього вже чоловіка, й уже ніхто не пам'ятає того прізвища, не тільки я. Був там такий якийсь функціонер. Він чомусь вирішив, що це...

Може Білоус?

А?

Білоус, ні?

Ні, не Білоус. Що це недопустимо, що я себе рекламую більше, ніж... гостей. Ну, мені сказали, що це була... Він сам хотів вести подібні програми, ток-шоу, і сказали, що це була просто якась така елементарна заздрість, що як він, скільки він там не старався починати ці ток-шоу, вони були нерейтинговими, всі вони пропадали, але... Менш з тим, я, на жаль, уже не пам'ятаю прізвища. Потім був Інтер, але там теж якась така була байда. І далі я не пам'ятаю вже, що там було, було багато.

43:47

А на Інтер ви прийшли разом з командою, з Сашком?

Так.

А ви пам'ятаєте, як домов... ну, як відбувся цей перехід? Тобто, вам запропонували, ви запропонували?

Ні, мені нічого. Я ніколи не... Ви знаєте, я завжди... мені ніхто нічого не про... я не зн... ну я не знаю. Мені казали там, Саша сказав, що ми будемо виходити на Інтере. Окей.

Мгм.

На Інтере так на Інтере. «Мы будем выходить на УТ-1». Ну, окей, на УТ... А... я ні... я взагалі не люблю, я взагалі страшенно до цього часу не люблю зустрічатися з якимись людьми, там, так сказати, решалово. І решать.

Мгм.

Оце все це для мене... І завжди це робили інші люди, я завжди це віддавав якимось на відкуп іншим людям. Мені це зовсім було нецікаво, і... мені ці люди були нецікаві. Потім, в мене було кілька разів якісь такі зустрічі з такими людьми. І... це пластмасові очі, якимось нерозуміння абсолютно там... Зразу калькулятор – рахує, а що він заробить на цьому, на цій програмі. І все. Це нецікаво, тому це повинні робити люди, які це вмюють, знають, як з такими людьми розмовляти. Я, на жаль, не брав... чи на щастя, я не брав участь у подібних ніколи розмовах, тому не знаю, як це все відбувається.

45:08

Таке, можливо, специфічне питання. А ви пам'ятаєте, де проходили проби вас на «Бар «Чорний кіт»»?

Ну звичайно, на каналі «Мегапол», дитячий садок, такий, там була студія.

Лівобережна?

Так, Лівобережна. Станція метро «Лівобережна», там був дитячий садок, там була студія наша, я туди приїхав, там... зробили вже. Вони вже там щось готували таке, зробили щось таке там. Я сів, умикнули камери, сказали: «Все, записуємо». Ось тема, давайте. Йшов фільм «Просто Марія» тоді називався. І мені посадили когось переді мною, не пам'ятаю, кого. І сказали, що от... поговорити про фільм «Просто Марія». Ну ми поговорили.

А про переїзд студії на УТ, ну, на канал?

А потім... ми переїхали...

Всі?

Ні, це наша тільки переїхала студія. Нам зробили окрему студію «Бар «Чорний кіт»» 21 сторіччя» – це на Богдана Хмельницького там.

Мгм.

Ми туди, там нас був... нам павільйон для нас побудували спеціально, космічний такий. Ми там... це для Інтера уже було побудовано. Ну, от такі якісь речі. Це ви мене зараз оце... мою пам'ять змусили...

Ну вибачте (сміється)

Ні, нормально змусили... звинини мої трохи попрацювати. Тому що я, в принципі, не... мало про це думаю... мало якимось чимось інший собі зайнятий. Інколи, звичайно що, можу, якщо зустріну когось, то можу згадати так... А так просто не заглиблююсь, тому що... який сенс в тому? Ну інколи я знаю точно, що це зараз будуть знов мені дзвонити, там з різних видань, просити... сказати про те телебачення, яке було 30 років тому назад там, та-та-та...

До незалежності, так?

Так, до незалежності. Я вже стільки разів сказав... Взагалі, я не ходжу... Мене кличуть на якісь всякі дурні ток-шоу там оце...

«Говорить Україна»...

Ой, да ну це просто якийсь кошмар! Оце коли... мені сказали куди, не буду називати програму, я ввімкнув, подивився, про що це говорять... (тихо)

Вибачте, можете трошечки гучніше?

Я перепрошую, але ну я... ну як, ну що я можу вам сказати, ну я зовсім некорисна в цій програмі людина, і в мене нема родини, я не займаюсь дітьми, вихованням. У мене собачка,

давайте про собачку... Котика, я прийду, поговорю з радістю. А якісь там глобальні проблеми, хто... від кого народила Катя, хто її кум, хто її... (сміється) і чому вона свекрухою не може... Ну це... ну це точно не до мене, мені це нецікаво! Я колись був послухав це, ну, як я вмикнув, коли мені сказали про цю програму. Я мало не збожеволів, думаю, Боже, ну це ж... Я встану і піду прямо з ефіру, ну навіщо це...

Мгм.

Я не можу дивитися...

Гучний скандал – те, що їм треба якраз.

А, ну хіба що. Ні-ні-ні, це все не... моя історія.

48:07

На завершення я б попросила вас... спробувати оцінити внесок «Мегаполу» в українське телебачення. Отак от. Широким язиком або... для вас як це?

Ну, особисто моє життя «Мегапол», звісно, змінив. Тому що... не бажаючи того, я став популярним там, став впізнаваним, навіть, напевне, в мене була якась слава. А в сенсі якщо загальноукраїнському, так, глобальному, то «Мегапол» – це однозначно піонер. Ну, новітнього українського телебачення. Тому що там започаткувалися, там були започатковані, ну, абсолютно... Ну як, вони старі, але нові жанри. Їм, старим цим жанрам, була дана... скажем так, форма була, але зміст саме на «Мегаполі», завдяки новому менеджменту, людям, які там працювали... ці старі форми телебачення були наповнені абсолютно завдяки «Мегаполу» новим абсолютно змістом. На людину в екрані і на людину, яка поза... по той бік екрану, подивилися по-іншому.

Мгм.

«Мегапол» почав поважати. Мені здається, що ми – хто один з перших почав розуміти, що по той бік екрану сидять розумніші, ніж ті, які тут вешають. І це була дуже крута штука – про це пам'ятати. Тому що зараз... Матвій Ганапольский сидить, закинувши брудні свої кросівки, ноги в брудних кросівках, і в м'ятій сорочці, і повчає, як треба жити, що треба робити, дає оцінки, думаючи, що його дивляться... люди, дурніші за нього.

Мгм.

От, це дуже погана штука, яка зараз взагалі присутня на телебаченні. І це не тільки... В нього навчилися дуже багато зараз це все, вони ведуть себе по-менторськи з екрану. Вони думають, що вони мають право вчити тих, і давати якісь судження такі дуже серйозні, безпідставно дуже часто, тим, хто сидить по той бік екрану. Ну, ну, вибачте, але по той бік екрану сидять... на щастя, набагато розумніші люди з ширшими знаннями, з ширшим світоглядом. І дивляться на тих, які в екрані, просто як на ідіотів. Оце печально. А так все... загалом добре. (Сміється)

51:13

А... ви сказали, що «Мегапол» – піонер. А які ще, окрім «Бару “Чорний кіт”» для вас з програм «Мегаполу» були такими, піонерськими?

Я, можливо, зараз не пам'ятаю назву програми. Була чудова програма про моду.

Мгм.

«Про фешн». Вона була просто...

М-м, я навіть знаю, зараз я вам скажу, хто її вів.

Просто потряса...

Настя Катеринчук, «Про фешн клуб».

Так, так.

І «Салон Анастасія».

Так... Була чудова програма «Про фешн», серйозна програма, яка показала вперше, що в Україні існує фешн-індустрія, і сама Настя була дуже... особлива, дуже красива і з дуже добрим смаком ведуча. Просто чудова. Була прекрасна програма про кіно, її вів уже покійний Юрій...

Мінзянов?

Мінзянов, так.

«Експрес-відео».

Так. «Експрес-відео» – це була прекрасна, це була така глибока програма! Це теж вперше було таке.

Знаєте, 1+1 в своїх спогадах пише, що перша... перше таке прям серйозне про кіно було з Людою Клепаковою, і...

Так і є, і є...

Але... не на «Мегаполі», звісно.

Так, так.

Вони про своє говорять.

Так. Вони ж були...

В 1995 були після вас, в 1995.

Так-так. От. Але це було дуже круто. Потім була Наташа Шевчук, ми не згадували.

«Привіт-шоу»?

Так.

Ой, розкажіть, що ви пам'ятаєте про «Привіт-шоу»?

Що це було... По-перше, це... Ну, це була програма, в якій вперше, мені здається, що дуже багато було графіки от використано комп'ютерної. Ну як, наскільки це можливо було. Такої... всякої.

Це ж ця програма, де вони в ліфті були...

Так-так-так.

Я зараз намагаюсь згадати, де там графіка.

Ну, це не графіка, напевне, називається, а монтаж, чи як...

Монтаж, да. От монтаж там є.

Так-так, монтаж. Я то неправильно вже зараз, оце я забув... От монтаж. Він дуже такий своєрідний, він дуже несподіваний. По-новаторськи такий. Сама Наташа... теж вона... вона була дуже... Ну, телебачення повинні робити небайдужі люди. Вони повинні бути фанати, просто якщо ти вже робиш, то це начебто ти робиш щось таке, що от майже в космос летить.

Ага.

Оце такі були люди... А потім була програма для дітей...

«Віктори...на».

«Вікторина», яюсь так. Вона була чудова.

З загадками, та?

Так. Вона була чудова, ця програма. Вона була така розвиваюча, дуже легка, вона коротенька. Бо діти ж не... дітям не потрібно надовго. Коротка, але дуже яскрава, дуже гарна. Що там ще було. Зараз мені важко отак от, я так з-опалу (сміється), зненацька, з наскоку не пригадаю. Ну, от те що пригадав.

Джемікс?

Не пам'ятаю.

Музична. Там Джемікс...

А-а-а, так! Була музична програма теж. Була-була музична програма, ну яюсь так вона пройшла повз...

А, іще це, «Інтим-шоу», яке вечорами виходило, і там наче як... був...

А-а-а, так-так-так!

От про цю програму взагалі нічого нема!

Так, це... Боже, хто ж її вів. Там були дуже... там був дуже крутий ведучий, в цій програмі...

Думайте.

Я не пригадаю. Якщо я пригадаю, я вам потелефоную. Я попрошу людей... десь, хтось, можливо, пам'ятає. Там був дуже крутий ведучий. І... до цього, справді на українському телебаченні «про ето»... Тоді десь в Москві от теж з'явилося «Про ето», і от у нас з'явилося теж про ето програма.

Натхненні московською чи... якимось це синхронно?

Нє, ну це не синхронно майже. Я думаю, що все-таки, це звідти десь воно було поцуплено. А вони теж її поцупили з Америки...

Ясно, як завжди.

Все ж як завжди, так. От. Але це було, я пам'ятаю, що це було дуже провокативно в доброму сенсі цього слова. Зараз ви мені згадали так-так-так, але я не... Там такий був теж, студія така була своєрідна... Туди запрошували гостей, до речі.

На УТ? Студія їх знаходилась? Теж на Богдана?

Ні, не на Богдана, на цьому...

Ілленка? На Хрещатику?

Ні, на цьому, як його...

В «Олівці»?

На «Мегаполі» там, на «Мегаполі».

А, на Лівобережці.

На Лівобережній, так, теж там.

В садочку? Ого! (Сміється)

Це Мочалов знає точно, він скаже вам цих всіх.

Нє.

Не згадав? Не зміг згадати? Дивно... Мені це можна пробачити, а йому... Ну, зрозуміло, він тоді був теж зайнятий тим, щоби нам платити достойні зарплати і нас утримувати... Вона недовго проіснувала, по-моєму, та програма.

Ще «Мадемуазель-шоу» було. Щось на роздягання... Паперний, начебто. Пам'ятаєте, ні?

Так, я пам'ятаю, що було таке. Але я вже зараз не... Але це щось було таке з розряду якогось, оце що зараз я назвав би це, напевно, це була якась кітчуха.

Мгм.

Воно недовго теж проіснувало.

А довгожитель з «Мегаполу» – це «Чорний кіт»?

«Бар «Чорний кіт»», так, напевно. Ми прожили найдовше, тому нас найбільше запам'ятали, чи що, Бог його зна. Людям властиво взагалі пам'ятати те, що довго там якось мелькає, скажем так. Це не тільки наша особиста заслуга, це ще й заслуга того, що це було на екрані.

Дякую вам за це інтерв'ю. Я вклалася у відведену мені годину.

**Декларація
академічної доброчесності**

Студента/студентки НаУКМА

Я, Козяренко Валерія Анатоліївна,

студент(ка) 2/4 року навчання факультету гуманітарних наук, спеціальності: 032
«Історія та археологія»

адреса електронної пошти: valerie.koziarenko@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна/магістерська робота на тему
«Розважальні передачі на українському телебаченні 1990-х рр.
_____» відповідає
вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, передбачених пунктами
3.1.1 -3.1.6 Положення про академічну доброчесність здобувачів НаУКМА від
07.03.2018 року, зі змістом якого ознайомлений /ознайомена;
- підтверджую, що надана мною електронна версія роботи є остаточною і готовою
до перевірки;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної
доброчесності, у будь-який спосіб, у тому числі порівняння змісту роботи та
формування звіту подібності за допомогою електронної системи Unicheck.
- даю згоду на архівування моєї роботи в репозитаріях та базах даних університету
для порівняння цієї та майбутніх робіт.

25.05.2021

Дата
П.І.Б.студента

 . Козяренко В. А.

Підпис